

FRONTUL ROMÂNESC - Al.Vaida Voevod - I -

mai 1935 - 1936 - 1937 - 10 febr.'38

Activitatea lui Vaida , până la " *Frontul Românesc*"... vezi fișierele PNT.
Atenție LD ! îmi lipsesc vol I și II din Memorii .

FRONTUL ROMÂNESC - Al.Vaida Voevod - I -	1
mai 1935 - 1936 - 1937 - 10 febr.'38.....	1
1.) Al.Vaida -Voevod , <i>Frontul Românesc</i> ..... 1935.....	5
▫ Disensiuni în PNT.....	5
▫ Primatul elementului românesc.....	5
▫ Frontul Românesc.....	6
*dr.Adam Popa -avocat, prefect de Cluj (1928-31) președ. Frontului Românesc din Turda .	6
** Liviu Hulea - ziarist, partizan vaidist.....	6
2.) Al.Vaida - Voevod, declarații politice , Timișoara , 13 nov.'34.....	7
▫ Guvern național ?.....	7
▫ Cauza căderii guvernului Vaida.....	7
▫ Protejarea muncii naționale	7
3.) Valeriu Pop (ardelean,PNL, ministru),nov.-dec. 1934.....	8
.....	9
Guvern Tătărăscu -	9
Vacanța parlamentară , 21 apr.'35 - 15 nov.'35.....	9
.....	9
4.) dr.I.Boldur, <i>Hârjoana Vaida- Lupu</i> , / "numerus valachicus" /8 mart.'35.....	9
5.) Nota Poliției : Traian Cotigă - Al.Vaida Voevod - CZCodreanu , 3 mai.'35.....	9
6.) Nota Poliției : Vaida -CZCodreanu / Vaida -Argetoianu / despre Elena Lupescu , 7 iul.'35..	10
.....	10
Guvern Tătărăscu .Legislatura PNL. Sesiunea a III-a ordinară , 14 nov.'35 - apr.'36.....	10
.....	10
7.) Octavian Goga , Bloc Național Parlamentar : PNC + Fr.Românesc , 29 nov.'35.....	10
8.) dr. Mircea Isăcescu (Fr.Rom. huliganismul lui Ilie Lazăr, Sighet , 29 nov.'35.....	12
9.) Octavian Goga (PNC) ,discurs la Mesaj (I, II) , joi 5 dec.'35 ; luni, 9 dec.'35.....	12
▫ Revirimentul ideii naționale.....	13
▫ Perioadă " revoluționară ".....	13
▫ Geneza Blocului Parlamentar Național.....	13
▫ Al.Vaida -Voevod	13
▫ Adeziunea frenetică la PNC.....	14
▫ Presa " democratică".....	14
▫ Înstrăinată, negustorească,mincinoasă,.....	14
▫ Calomniile de presă	15
▫ Concluzii privind PNT.....	15
▫ Avertisment : naționalism totalitar.....	15
▫ Procesele de elaborare politică.....	16
▫ Valurile de popularitate.....	16
▫ Naționalismul - creștin = conștiință militantă.....	16
▫ Stare quasi - revoluționară.....	17
▫ Canalizare pașnică	17
▫ Guvernarea României !.....	17
10.) P.C.Andrei (PNT) , discurs la mesaj,/ replică lui Goga / 10 dec.'35.....	18
PNT - Fr.Românesc / 10 dec.'35.....	18
Scandal cu șantaj.....	18
Ex.Grup PTJ- fără Lupu.....	19

▫ Scandal pentru identitate	19
Petre Andrei / 10 dec.'35.....	19
▫ Portretul moral-plitic al lui Goga.....	19
11.) H.Otto Roth (PNG) , discurs la Mesaj, 12 dec.'35.....	20
▫ " Numerus Valahicus "	20
▫ Poporul german - concluzie	21
-----	21
Guvern Tătărăscu .Legislatura PNL. Sesiunea a IV-a ordinară , 15 nov.'36 - apr.'37.....	21
-----	21
12.) V.Marin , <i>Democrația, dușmanul naționalismului</i> , [naționalismul lui Vaida] , 1 apr.'36.....	21
13.) dr.Mircea Isăcescu (<i>Frontul Românesc -Vaida</i>) , discurs la mesaj, 24 nov.'36.....	22
▫ Guvernarea cu decreete -legi.....	22
▫ Nesocotirea Parlamentului.....	22
▫ Monarhia, Dinastia, Carol II.....	22
▫ Deviza Frontul Românesc.....	23
▫ <i>Numerus Valahicus ; numerus proportionalis</i>	23
▫ Protejarea elementului românesc.....	24
▫ Revizuirea cetățeniei.....	25
▫ Eliminarea străinilor cu pașaport.....	25
▫ Sănătatea publică : rural/ urban.....	25
▫ Statistici demografice.....	26
▫ Frontul Românesc = deasupra , contra partidelor !.....	27
▫ Probleme economice.....	27
▫ Elementul românesc în comerț și meserii.....	27
▫ Românzarea orașelor.....	28
▫ Românzarea administrației.....	28
▫ Justiția.....	28
▫ Legislația.....	28
▫ Politica externă.....	28
▫ Oferta Fr.Rom.....	29
14.) M.Manoilescu (Liga Național-Corporatistă) , discurs la Mesaj, Senat, 27 nov.'36.....	29
▫ "Dreapta naționalistă " = comoara de idealism a 3 generații.....	29
▫ Mișcările naționaliste = mișcări de tineret.....	29
▫ Al.Vaida -Voevod.....	29
15.a) Incident diplomatic : înmormântarea lui Moța și Marin ,Cameră , 17, 18, 19 febr.'37.....	30
a.) Octavian Goga (PNC)/ 17 febr./ (p. 1063 -1064).....	30
[Blamarea atitudinii PNȚ].....	30
[Sentimentul de pioșenie al opiniei publice].....	30
[Călinescu : reacția politicianistă , intrigă de culise.....	30
c.) I.Modreanu (Fr.Românesc -Vaida) / 17 febr. '37 (p. 1066).....	31
[În mormântare , nu " <i>manifestație politică</i> " !].....	31
[Diplomații- omagiu simbolic pentru statul național].....	31
15.b) Adam Ionescu (PNC) , Comunicare : Comuniști din teatru și presă , 18 febr.'37.....	31
[Asociația R.U.P.].....	32
[Repertoriu jidovesc].....	32
[Fiu de preot - activitate subversivă comunistă !].....	32
16.) Al.Rotta (Fr.Rom) ,Interpelare : studenți naționaliști arestați , 1 mart.'37.....	33
▫ Comunicatul M.de Int. / 27 febr.'37.....	33
Arestări abuzive :14 studenți legionar.....	33
#Comunism ul-pericolul cel mare.....	33
-V.Madgearu / 1 mart.'37.....	34
▫ PNȚ :antifascism, nu <i>mișcare antifascistă & comunistă</i>	34
O.Goga / 1 mart.'37.....	34
#PNȚ -sprijinit de <i>Frontul Popular</i>	34
#Acțiunea comunistă în România.....	34
▫ Mișcarea naționalistă studențească.....	35

Madgearu / 1 mart.'37.....	35
▫Diversiunile interesate ... cu mișcările extremiste.....	35
Al Rotta(continuă).....	35
▫Încetarea prigoanei contra studenților naționaliști ! România Românilor !.....	35
17.) V.P.Sassu (ministr.Juстиției) - răspunde lui Al Rotta - 2 mart.'37.....	36
▫ Arestarea legionarilor teroriști.....	36
▫ Comunicarea sfidătoare a lui Rotta.....	36
▫ Naționalismul constructiv al PNL.....	36
▫ Naționalismul distructiv -terorist.....	37
▫ Guvernul își va face datoria.....	37
Al.Rotta-Iamandi, Sassu/ 2 mart.'37 (p. 1807).....	37
▫ Năpârliri politice : de la " lupiști " la ... " vaidiști" !.....	37
▫ "Dreapta" - "Stânga".....	37
18.) Al.Rotta, Mircea Isăcescu (Fr.Rom) : precizări privind poziția Fr.Rom. , 3 mart.'37.....	38
▫ Dezaprobarea atentatului.....	38
▫ Autoapărarea poziției sale.....	38
dr.Mircea Isăcescu / - la Sumar - 3 mart.'37.....	38
▫ Condamnarea atentatului.....	38
▫ Condamnarea acțiunilor subversive comuniste.....	38
19.) Incident diplomatic : ambasadori străini la înhumarea lui Moța și Marin, 9 mart.'37.....	39
f.) Adam Ionescu (Fr.Rom.) / 9 mart.'37.....	39
▫ Satisfacție pentru închiderea incidentului	39
▫ Regret pentru contradicția dintre Tătărăscu -Antonescu.....	39
c.) DRloanițescu (Fr.Românesc-Vaida) / Senat / 9 mart.'37.....	39
▫ Capcana-pretext întinsă de PNTJ	39
▫ Echivocul declarațiilor guvernamentale.....	39
▫ Confirmarea declarației Fr.Românesc.....	40
▫ Ideea națională și sentimentele dinastice.....	40
20.) Pr.de lege ptr. <i>Prelungirea stării de asediu</i> (16 mart.- 16 sept) , Senat, 12, 13 mart. '37	40
.....	40
c.) DRloanițescu (Frontul Românesc -Vaida) / (p.2477- 2478) / 12 mart.'37.....	41
▫ Starea de asediu.....	41
▫ Dificultăți juridice.....	41
▫ Întinderea corzii.....	41
▫ Inconsecvența lui Tătărăscu.....	41
▫ În opoziție și la guvern.....	41
.....	42
Guv.Tătărăscu .Vacanța Parlamentară .Succesiunea.Alegeri .1937.....	42
.....	42
21.) CZCodreanu , Circulară: sprijinirea vaidiștilor în alegeri , 23 iun.'37.....	42
▫ Ordin : comportamentul în alegeri(p. 148-149).....	42
22.) Corneliu Zelea Codreanu , <i>Circulări și Manifeste</i> , 1927-1938 ,.....	42
▫ Atitudini politice : față de Vaida ; față de Maniu .(p. 167.168).....	42
23.) N.Porsena , <i>Vaida & compania</i> , 31 oct.'37.....	43
▫ Frontului Românesc : principiul naționalist.....	43
▫ Al.Vaida -Voevod.....	44
▫ DRloanițescu în Fr.Rom.....	44
▫ I.Gr.Periețeanu în Fr.Rom.....	44
▫ Importanța electoralului.....	44
▫ Între votul universal și cel cultural.....	44
24.a)Al.Vaida -Voevod și succesiunea , 12 - 24 nov.'37.....	45
▫ Mihalache la rege / 12 nov./ ora 16.....	45
▫ I.Mihalache la rege / 13 nov./ ora 15, 30.....	45
Gr.Filipescu / 12 nov.'37.....	46
▫ Succesiunea	46
▫ Manevrele liberale : vaidiștii ca minge de ping -pong !.....	46

Mihalache /.....	47
PNȚ la răspântie / nov.'37.....	47
Refuzul solidar.....	47
Examenul de conștiință al vaidiștilor.....	47
▫ Culise , sforării vizând compromiterea lui Maniu	48
▫ " Succesiunea" condiționată.....	48
▫ Inculeț -Mihalache.....	48
▫ Guvernul Tătărescu - guvern fără program.....	49
▫ Succesiune cu " baza lărgită " ?!.....	49
▫ Programul PNȚ înfățișat MSR.....	49
▫ " Succesiunea" condiționată.....	49
24.b) Al.Vaida Voevod, <i>Memorii , / Retrospectivă interbelică / [1945 ?]</i>	49
▫ Camarila ?!.....	50
▫ Coaliția anticarlistă.....	50
▫ Morală ?! Creștinism ?!.....	50
▫ Regele Carol II.....	51
▫ Guvern de coaliție ?.....	51
▫ Soluția Goga + grup PNȚ.....	51
25.) Armand Călinescu, <i>Însemnări zilnice , 25 oct.- 24 nov.'37</i>	51
26.)Al.Vaida -Voevod , declarații , 26 nov.'37.....	53
27.) Gr.Iunian, Expozeu : <i>PRȚ și problemele politice , Cernăuți , 29 nov.'37</i>	53
▫ Refuzul de intrare în guvern.....	53
▫ Refuzul de cartele electorale.....	53
▫ Acordul liberali - vaidiști.....	53
28.) Candidaturile cartelului liberalo - vaidist la Constanta , 29 nov.'37.....	54
29.) Ședința Comitetului PNȚ din Ardeal și Banat , Cluj , 30 nov.'37.....	54
luliu Maniu / Cluj, 30 nov.'37.....	54
▫ Părăsirea și revenirea lui Emil Hațieganu în PNȚ.....	54
30.)Al.Vaida -Voevod, Manifestul Frontului Românesc, 1 dec.'37.....	54
▫ Prerogativele regale constituționale	55
▫ Guv.Tătărescu - asocierea cu Iorga ; cartel cu Vaida.....	55
▫ Programul Frontului Românesc.....	55
▫ Democrație națională.....	56
▫ Politica externă.....	57
▫ Frontul Național ; România Românilor !.....	57
▫ România - în concertul țărilor civilizate și culte.....	57
31.) Istrate Micescu despre procesul intentat de către CZCodreanu , 2 dec.'37.....	58
▫ Frontul Național Unitar.....	58
▫ Derută printre vaidiști și legionari.....	58
* Notă : la 29 nov., Virgil Molin, președinte al <i>Frontului muncii naționale</i> din Oltenia,.....	58
32.) Virgil Madgearu , declarații , Cernăuți , 10 dec.'37.....	58
▫ Neconstituționalitatea soluției succesiunii.....	59
▫ Guvern hibrid.....	59
33.) Întruniri electorale , Declarații și cuvântări , Brașov. 12 dec.'34.....	59
▫ Înfrățire și luptă națională.....	60
▫ Monarhia.Regele Carol II.....	60
▫ Guvernul Tătărescu.....	60
▫ Front național românesc !.....	60
34.) Gr.Iunian , <i>Declarații de presă / evenimente politice / alegeri / , 19 dec'37</i>	61
▫ Frontul electoral guvernamental.....	61
Iorga , Vaida	61
35.) Rezultatele alegerilor parlamentare , 20 , 22 dec.'37.....	61
" <i>Dimineața</i> " / 24 dec.'37.....	62
▫ Cameră .Totalizări pe țară.....	62
" Parlamentul Românesc" / 31 dec.'37.....	62

▫ Alegeri Cameră .Totalizări pe țară.....	62
▫ 387 deputați aleși.....	62
-----	63
Guv. O.Goga 28 dec.'37 - 9 febr.'38.....	63
-----	63
36.) Al.Vaida -Voevod , <i>Declarație</i> : Atitudinea <i>Frontului Românesc</i> , 1 ian.'38.....	63
37.) Armd.Călinescu , <i>Însemnări</i> .... 10, 12 ian.'38.....	63
38.) Alex. Vaida -Voevod, <i>Memorii</i> , vol III , <i>Retrospectiva interbelică</i> ,[1945]retro ' 29-40.....	64
a.) ▫ Informatorii Regelui (p. 157-160).....	64
Poliția și Siguranța.....	64
Doamnele	64
Politicienii , Doctrinarii	64
Miniștrii	65
Regele	65
b.) ▫ Nae Ionescu.....	65
▫ Necesitatea instituției Siguranței.....	66
▫ Pactul Maniu -Codreanu.....	66
▫ Cartelul Vaida -Tătăărăscu.....	66
-----	66
Guv.Goga . Dizolvarea parlamentului .Fixarea alegerilor pentru 4 - 6 mart.'38.....	66
(anularea alegerilor).....	66
-----	66
39. Direcția generală a poliției, Secția I-a , <i>Raport</i> , 18 mart.'38, retro.....	66
40 .) Armd.Călinescu , <i>Însemnări</i> ... ,/ dizolvarea parlamentului / fixarea alegerilor /18 ian.'37.....	66
*Notă . Parlamentul a fost dizolvat la 18 ian.....	66

1.) Al.Vaida -Voevod , Frontul Românesc..... 1935

(Al.Vaida -Voevod , Memorii, vol.III , ed.Dacia, 1997, p. 65- 71)

[LD : încă o variantă a degingoladei din PNT, minat de curente, disensiuni, bisericuțe, ... și care va duce, printre altele, la amânarea congresului anunțat .

Nimic însă la adresa lui Maniu ;nimic despre încurajările primite de la Carol , ...via Pop-Tilea -Poate vorbește în alt loc. face însă niște portrete politice reușite .]

"Prin noiembrie 1932, în urma șicanelor și intrigilor lui Titulescu , sprijinite de Maniu și Mihalache , contra tratatelor cu URSS (prin Litvinov) , pentru înjgheburarea unui " pact de neagresiune"- cu aprobarea Regelui și ajutorul guvernului francez (Herriot) și a celui polonez- **mi-am dat demisia.**

Rugat , în ian.1933 , de Biroul partidului și de Rege **am acceptat din nou să formez guvernul .**
Al.Vaida /

▫ Disensiuni în PNT

▫ Primatul elementului românesc.

"În 1935 , dorind să propun , în programul partidului , primatul elementului românesc , s-a născut conflict între mine și Birou.

Totuși, nici nu am demisionat , nici nu am fost dat afară din PNT,

ci s-a hotărât numai că , în ziua de **5 martie 1935** ,

Delegația Permanentă a Partidului Național Țărănesc

(fiind de față numai 11 membri din 23) **a hotărât :**

< Dezavuează în mod categoric atitudinea luată de d l Al.Vaida- Voevod, în ultimele adunări de la Cluj, Timișoara, Sibiu ,

ca fiind în contradicție cu hotărârile Comitetului Central Executiv . >

" Îmi rezervasem dreptul de a apela la Congresul Partidului

- care nu s-a ținut și de care se temeau antagoniștii mei-

dar am preferat să-mi continui acțiunea de propagandă prin conferințe în diferite orașe ale țării (Cluj, Oradea, Arad, Timișoara, Craiova, Galați, Brăila, Sibiu, Iași, Chișinău, Focșani, București).

Comisiile pregătitoare ...

La ședința **Comitetului de Direcție**, Madgearu pregătise, cu mult bizantinism, **tactica**:

s-au constituit **trei comisii** care discutau separat .

Chestiunile programatice, referitoare la constituție,

le discuta **comisia prezidată de Mihalache**, de aceasta depinzând și administrația și justiția.

A doua comisie, era prezidată de dr.Lupu, proaspăt reântors în partid,

și discuta chestiunile școlare, bisericești de igienă, etc.

A treia, avea să o prezideze V.Madgearu. Acesta din urmă- ca secretar general al partidului- fusese însărcinat să tipărească **anteproiectul Programului**.

Îi scrisesem să-mi trimită la Cluj vreo **15 exemplare**, spre a le putea distribui

între fruntașii ardeleni . După ce ar fi studiat proiectul, **voiam să-l convoc**,

spre a-l discuta. Madgearu mi-a trimis doar 3 exemplare, cu 4-5 zile înainte

de ședința Comitetului de Direcție, care avea să accepte **noul program**.

Astfel nu am putut să-l citesc decât eu și să dau câte un exemplar prof. dr.Luliu Moldovan

și dr.Emil Hațieganu, fără a mai prisosi timp de a mai discuta măcar cu ei doi.

La prima întâlnire a Biroului m-am plâns lui Madgearu pentru că nu-mi trimisese la timp

și în număr suficient exemplarele cerute .[**Madgearu a motivat cu lipsa de timp și fonduri**]

" Totul a fost pretext, pentru ca membrii Comitetului de Direcție

să nu fie informați la timp asupra anteproiectului de program.

Astfel s-a înlesnit reușita votării prin tactica de " șmecherlic" .

De acea tactică a uzat și Mihalache când m-a întrebat inocent **dacă am ceva de excepționat**

ori nu, referitor la metoda dezbaterilor . Au hotărât ca **programul să fie discutat simultan,**

în toate trei comisiiile .**Am priceput și acest șmecherlic.**

[**explică în ce a constatat șmecherlicul ; ironizează șefia încredințată lui Lupu ;**

apreciază strădania ieșenilor, a lui Costăchescu și Zane, care și-au expus p.d.v.

în broșura " Pentru biruința Tărănismului", din care el nu a putut obține nici un exemplar

etc etc. tot chestiuni prin care s-a simțit obstructionat de mașinațiunile lui Madgearu...]

El își pregătise un text cu trei propuneri, care se referau la proporționalitatea etnică :

în școlile secundare și superioare de Stat, în întreprinderi,

și desființarea trusturilor și cartelurilor .

Al.Vaida /

▣ **Frontul Românesc...**

În broșura **Cuvântare către națiunea română**, datorată d-lor dr.A .Popa *

și dr. L.Hulea **, este descris destul de detaliat **cum s-au desfășurat ulterior evenimentele** care au determinat nașterea " **Frontului Românesc.**"

-----

*dr.Adam Popa -avocat, prefect de Cluj (1928-31) președ. Frontului Românesc din Turda .

** Liviu Hulea - ziarist, partizan vaidist

Acțiunea lui pentru " **Frontul Românesc** " a fost impusă de împrejurări.

Îndată după **primul atac în " Adevărul "**, pus la cale de Madgearu,

prin **Blumenfeld -Scrutator** [**director**] mai mulți **deputați**, din diferite partide,

s-au solidarizat cu el, în numele **Baroului Capitalei** .

El le-a mulțumit, dar a spus că chestiunea este de partid, și că **o va tranșa la congres.**

Același răspuns l-a dat și altor asociații și societăți : **Societatea Studenților Creștini,**

Corpul profesoral al școlilor medii etc.

Sosit **la Cluj**, prietenii l-au rugat să-și dezvolte opiniile într-o conferință.

El a angajat **sala Teatrului Național**, care s-a dovedit neîncăpătoare .
Așa s-a pornit "avalanșa" ; a **cutreerat țara** , ținând conferințe,
cea mai mare fiind la București, sala " Eforie " - unde și-a proclamat Programul .
"Regele a fost înțelelegător că acțiunea mea paraliza antisemitismul cuzist
și codrenist, încât, datorită lui, guvernul Tătărescu nu mi-a făcut greutăți
(în afară de nenorocitul lamandi, de la Iași)
Valer Pop -ca ministru de Justiție - a încercat la Sătmăr să-mi exproprieze programul
însă,fiind în guvern, a **renunțat să continue**.
A încercat apoi- nedibaci !- **Gheorghe Brătianu** , tot așa de zadarnic.
Istrate Micescu, în complicitate cu Pamfil Șeicaru a **făcut zarvă** în sânul **avocaților**
[-----] a **renunțat** repede să continue propaganda cu "**numerus romanus**"
De la " Adevărul", prin Tudor -Teodorescu-Braniște , au încercat să-l tenteze cu publicarea
tezelor sale,dar cu dreptul la replică .A refuzat . Dar ziarul i-a făcut un mare serviciu,
prin publicarea atacurilor la adresa sa
Vaida / 1935

2.) **Al.Vaida - Voevod, declarații politice** , Timișoara , **13 nov.'34**

("Universul" , 15 nov.'34)

Al.Vaida -Voevod- șeful PNȚ pe Ardeal -participă la **adunările comitetelor de județ**
din Severin și Timiș -Torontal.

La Timișoara a binevoit să răspundă unor gazetari :

-Ce părere are de vânturarea , iarăși, a unui "**guvern național** " ?

Vaida / 13 nov.'34

▣ **Guvern național ?**

[**Foarte simpatică mușcătura lui Vaida la adresa lui Iorga și Goga!**

Mă mir cum n-a spus ceva și de Titulescu ! În orice caz, sunt și eu de acord cu el ,
, din varii motive, că "guvern de uniune națională** " nu se putea realiza în România !]**

-Vaida : Nu este contra unui guvern național , dar crede că **nu va fi nici o dată realizabil** ,
din cauză că **la alcătuirea lui o să se angajeze** , iarăși , **oameni ca istoricul neamului,**
dl Iorga, și poetul Goga.

" Eu fac politică , și nu poezie ca dl Goga, pe care nu l-am înțeles nici o dată.

Nu l-am înțeles nici în literatură pe d. Goga , decât atunci când i-am citit primul volum.

Eu am avut în politică o conduită , din cauza căreia **am avut să trag** de multe ori
consecințele; totuși, **n-am cedat** nici o dată **principiilor** de care sunt călăuzit .

[**cum a căzut el de la guvern**]

" De aceea nu mă împac eu cu un guvern național "

Vaida / 13 nov. '34

▣ **Cauza căderii guvernului Vaida**

▣ **Protejarea muncii naționale .**

[**LD : și dacă , totuși, Vaida are dreptate ? !**

Și dacă totuși presa de stânga făcea prea mare gălăgie ? ! Hai,răspunde !]

Când era prim-ministru, alarmat de **sute de mii de cereri ale tinerilor ingineri români**

și a altor **elemente de valoare** , cari **i s-au plâns că somează** din cauză că ,

pentru ei, **portile industriei naționale le sunt închise,**

a dat dispoziție să se facă **o statistică discretă** în această privință.

Rezultatul aflat a fost dezastruos , **pentru elementul românesc.**

Spre a evita turburările sociale ce decurgeau dintr-o atare stare,

a dat , în calitate de prim-ministru , o **Circulară secretă** către **150 de directori**

ai celor mai mari întreprinderi din țara noastră, pe care **i-a rugat frumos**

" să fie atât de patrioți și inteligenți și să evite consecințele ce pot decurge din gruparea românilor muritori de foame , în țara lor "

" Cum n-ați răspuns dvs - căroră nu v-am trimis nici o circulară - tot așa **nu mi-a răspuns nici unul din cei 150 directori și mari magnați ai capitalului românesc.**

" **N-am primit iarăși nici un cuvânt de observare** de la vreo unul din ei , asupra **datelor îngrijorătoare** , cari fuseseră **stabilite de statistica** ordonată de mine . A doua zi , însă , **toate ziarele** , cari se intitulează de stânga , democrate și naționale , **m-au atacat** , făcând **larmă și în presa din străinătate** , și **provocând căderea mea de la guvern** .

Mă mândresc cu aceasta . Statisticile întocmite din ordinul meu , au fost utilizate de d.Goga în Parlament și republicate în " Țara Noastră " ca reclamă .

[-----]

Al.Vaida -Voevod / 13 nov.'34

3.) Valeriu Pop (ardelean,PNL, ministru),nov.-dec. 1934

(Valeriu Pop, *Amintiri politice* , 1936-1945, Editura Vestala, București, 1999)

[*Solidarități și ... solidarități : ardelenesti, guvernamentale , de partid, de familie....*

Presiuni de tot felul s-au exercitat asupra încheierii afacerii Skoda.

Numai așa se explică faptul că , după atâta scandal și trenare,

Raportul a ieșit atât de " subțire "]

15 nov.'34. Deschiderea Parlamentului . **Adam Popa îi spune că Vaida** a telefonat foarte **alarmat** lui VV Tillea pe chestia **implicării lui M.Popovici în răspunderi** , în legătură cu **descinderea la reprezentanța Skoda** , care, fiind întâmplată sub guv.Vaida , **I-ar constrânge pe Vaida la solidaritate.**

Vaida nu ar avea nimic de zis ca Madgearu să fie dat în judecată , pentru că este fără îndoială, vinovat. [-----] Tătărăscu crede că trebuie să-i refere Regelui. [-----]

Regele este de părere că Vaida nu ar trebui să se solidarizeze cu Popovici , și-l roagă **să comunice lui Vaida părerea sa.**

De comun acord, Tătărăscu , Bentoiu Inculeț și Pop,

hotărăsc "izolarea " lui Mihai Popovici de guvernul Vaida , în chestiune.

[-----]

17 nov.'34.Cluj. Se întâlnește cu Vaida . Îl crede nevinovat pe Popovici. Dar va medita.

" **A revenit asupra credinței lui că partidele sunt în descompunere** ,

și-au pierdut rostul de a fi, fac imposibilă buna guvernare și că

numai un guvern personal și autoritar va putea remedia situația ."

[-----]

29.nov. '34 . Tillea îi comunică : **Maniu caută**, prin Costică Angelescu, **să determine pe Vaida la o solidarizare activă măcar cu Mihai Popovici.** Vaida este expus la presiuni și stăruințe continue. Îi expun **necesitatea de a contrabalansa aceste presiuni și de a determina rezerva lui Vaida.** [-----] **Mihalache** este nehotărât , în ce privește solidarizarea cu Boilă.

Valer Pop /

1 dec.'34(se omagiază 1 dec. în Cameră și Senat :

la Cameră vorbește Maniu , la Senat ... Iorga)

ora 8,30 : **Tillea** vine direct de la gară (de la Cluj) . **Vaida** face apel pentru **scoaterea din cauză a lui Popovici , din motive tactico-politice și familiale .**

ora 11,30 : în ce privește comunicarea lui Tillea, **să-l întrebe imediat pe Rege.**

ora 12,30. : audiență la Rege. Regele dă deplină libertate guvernului în ce-l privește pe Popovici.

Seara : Comunică lui Tătărăscu răspunsul Regelui. Tătărăscu îi spune că chestiunea s-a complicat deoarece **Dinu Brătianu este intrabil pe chestia Popovici.** [-----]

22 dec.'34 . Tillea îmi comunică **hotărârea lui Vaida de a clarifica situația în PNȚ , până la eliminarea lui Maniu din partid.**

[-----]

[**LD : se vede clar cine a încurajat sciziunea Vaida și din ce rațiuni;**

se dezvăluie însă și caracterul acestui " ardelean" ...]

25 febr. '35. Seara îl vede **VVTilea**. Îi expune **succesul mare a lui Vaida la Cluj**.
Mihalache i-a trimis **o scrisoare lui Vaida**, în care îi cerea moderație la conferință și domolirea lui Tilea la Sibiel. **Vaida l-a refuzat într-o scrisoare drastică.**
Ei au abandonat definitiv formula Mihalache și vor să facă o înțelegere fermă cu Tătărașcu, pentru viitor. Evident, îi interesează și aprecierea Regelui în ce privește acțiunea.
26 febr.'35. Audiență la Rege. Îl informează asupra acțiunii vaidiste.
" **Regele este bine dispus și aprobă mișcarea, cum și tendința de clarificare din partid.**
Este curios ce-i va spune Mihalache în audiența din acea zi. Crede că **acum ar fi momentul cel mai potrivit pentru înlăturarea facțiunii Maniu din PNT,**
nu este însă sigur de sinceritatea și hotărârea lui Mihalache. [-----]
9-10 mart.'35 Îl vizitează pe Tillea care este bolnav. Îi povestește despre **acțiunea Vaida** :
va adera **Mironescu** ; Costăchescu este nesigur ; **DRloanițescu** -așteaptă o indicație " de sus"
12 mart.'35. **DRloanițescu** îi comunică că a trecut **definitiv la acțiunea Vaida** :
va lua secretariatul general. **Se face forte să bată la alegeri (Ilfov) pe mihalachiști**
13 mart.'35. Audiență la Rege. Îl informează despre acțiunea Vaida.
Regele nu-și ascunde simpatia, dar nu vrea să dea aparența că se amestecă și
că lucrează pentru fărâmițarea partidelor. " [-----]

Guvern Tătărașcu -

Vacanța parlamentară , 21 apr.'35 - 15 nov.'35

4.) dr.I.Boldur,*Hârjoana Vaida- Lupu* ,/ "numerus valachicus" /8 mart.'35

(Rev. " *Parlamentul românesc* " , an VI, nr. 165 , 8mart.'35 , p.16)

[LD : un **pamflet politic** nu lipsit de **farmec** și de oarecare **adevăr**.

Cred că era foarte tânăr pe atunci, era și membru la Of.studii Legislației ,și-a spus părerea și despre originalitatea Constituției românești....

Și cu acest om, bătrân și neștiut de nimeni, am discutat la " Magazin Istoric" prin 1968, off-ul lui cel mare fiind Basarabia !]

Respins din organizația oficială a partidului , din care nominal mai făcea parte, **Vaida și-a înfășurat cu grijă" tâncul adoptiv"** , botezându-l " **Numerus -Valachicus**" și, împreună cu **V.Tilea**, a plecat la Cluj.

Într-o sală din apropierea birourilor **Renner** (unde Vaida era președ. Consil.de administrație)

el a explicat auditoriului că **PNT** nu vrea să adopte pe micuțul " **Numerus** " , ca să ocrotească elementul național.

Jelaniei lui Vaida , i-a răspuns **dr.Nicolae Lupu**, care îi contrapune altă **plăsmuire salvatoare** : " **Statul țărănesc** " .

Și astfel, **opinia publică** se află în fața **polemicii** dintre cei " **doftori**" antagoniști. .

I.Boldur / 8 mart.'35

5.) Nota Poliției : Traian Cotigă - Al.Vaida Voevod - CZCodreanu , 3 mai.'35

(Arhiva ISISP, Fond V , dosar 227 , f 1)

Direcția generală a Poliției.

Notă. 3 mai 1935, nr. 1680

Traian Cotigă va organiza **manifestația din Capitală** pentru **primirea lui Vaida**.

Ca președ. al " **Uniunii studențești**" , se va prezenta la Cluj, dlui **Vaida** , care vrea să-l întâlnească.

Cu această ocazie , Tr.Cotigă va obține din partea "**Frontului Românesc** " ceva **fonduri pentru organizarea manifestației** studențești din București , cu ocazia sosirii lui Vaida .**Intimii lui Cotigă afirmă** că ar fi și **purtătorul unei scrisori** trimisă de **CZCodreanu** lui **Vaida Voevod**, al cărui conținut nici Cotigă nu-l știe.
Între legionari **se știe doar că CZCodreanu îl asigură pe Vaida de sprijinul Gărzii de Fier.**
Notă / 3 mai .'35

6.) Nota Poliției : Vaida -CZCodreanu / Vaida -Argetoianu / despre Elena Lupescu , 7 iul.'35

(Arhiva ISISP, Fond V , dosar 226 , f.4)

Notă, 7 iul.'35

Întrevederi **Vaida - CZCodreanu ; Vaida -Argetoianu**, despre care se spune că ar fi discutat și despre **d-na Elena Lupescu** .

-**CZCodreanu ar fi afirmat** că **Elena Lupescu trebuie trimisă peste graniță** , pentru prestigiul și siguranța regelui ;

El crede că **trebuie readusă MSRegina Elena** , ca **să se reconcilieze cu Regele**.

-**Vaida ar fi respins acest p.d.v.**, considerând că **partidele politice nu au dreptul** de a impieta viața personală a Suveranului.

-**Vaida a comunicat lui C.Argetoianu** , părerea lui CZCodreanu .

Ambii au căzut de acord că **nimeni nu trebuie să se amestece** în viața particulară a MSR

Când **MSR Carol s-a întors în 1930, s-a încercat reconcilierea cu MSR Elena**.

Dar ... **nu s-a putut**, și , la scurt timp, **s-a pronunțat divorțul**.

Partidele politice , mai ales **Garda de Fier, au supralicitat rolul jucat de d-na Lupescu în aceasta**. **Garda de Fier** a luat această poziție, fiind **finanțată de afară** .

Ea și-a luat **drept țintă pe " evreica" Lupescu** , pentru a agita opinia contra Dinastiei.

D-na **Lupescu trăește modest, nu se amestecă în viața publică**.

" **Povești** " - **că se amestecă !** Merge des în străinătate , la vila ei din Fountainebleau sau pe Riviera franceză .Are o soră la Viena.

Notă / 7 iul.'35

Guvern Tătărescu .Legislatura PNL. Sesiunea a III-a ordinară , **14 nov.'35 - apr.'36**

7.) Octavian Goga , Bloc Național Parlamentar : PNC + Fr.Românesc , 29 nov.'35

(DAD, MO 5 , șed. de vineri, 29 nov.'35, p. 47)

[LD : **Vaida -Voevod, a pus pentru prima oară , în 1933, în discuție problema primatului muncii românești.Lozinca" proporționalității "** , inițial , a fost privită cu ironie, cu ostilitate , cu rezerve , ducându-se o **campanie virulentă** contra lui Vaida .După numai 2 ani, nici un partid nu mai era atât de vehement , militând , într-o formă sau alta , pentru grija față de promovarea elementului românesc , în diverse sectoare ale vieții economice și publice.Inclusiv guvernul liberal...

(**Este primit cu aplauze de către membrii proaspătului PNC și ai Frontului Românesc**)

"Dle președinte, d-lor deputați, vă rog să-mi îngăduiți **să dau citire principiilor** în puterea cărora **s-a înfăptuit Blocul Parlamentar Național** , între **Partidul Național -Creștin** și **Frontul Românesc**.

" **Frontul Românesc** de sub conducerea d-lui **dr. Alexandru Vaida -Voevod** și **Partidul Național-Creștin** de sub conducerea **d-lor ACCuza și Octavian Goga** , **menținându-și fiecare programul și principiile călăuzitoare** ,

au hotărât **constituirea unui bloc parlamentar** , cu scopul de **a afirma** , în sesiunea actuală a Corpurilor Legiuitoare , **o unitate de acțiune** pentru **apărarea și punerea în valoare**

a marilor interese naționale ale României.

" Frontul Românesc și Partidul Național-Creștin au stabilit ca **program minimal** al Blocului Parlamentar , următoarelor chestiuni ,

în care s-a fixat **o identitate de credințe și soluții :**

Monarhia...

I. **Afirmarea** în orice împrejurare a **instituției monarhice** și păstrarea intactă a **prestigiului Tronului** , aceasta fiind **garanția supremă a unității de Stat la Români** , care , în sufletul lor au adânc înrădăcinat **devotamentul pentru Coroană "** (**aplauze la PNC și Fr.Românesc**)

II. Afirmarea caracterului național și creștin al Statului nostru ,

prin lupta fără șovăire pentru **realizarea lozincii România a Românilor.**

Pentru **atingerea acestui scop** și pentru a asigura în mod real

stăpânirea politică a națiunii dominante , desrobită de orice amestec parazitar ,

Blocul Parlamentar revendică :

1. Aplicarea principiului național în armată , justiție , administrație ,

în învățământul de stat secundar și superior , precum și în toate funcțiunile sau întreprinderile de Stat ;

de asemenea , **realizarea proporționalității în sens etnic**

la toate **întreprinderile particulare din România.**

2. Reintegrarea bisericilor românești în misiunea lor permanentă ,

creatoare și purificatoare , prin **încadrarea normală a tagmei preoțești**

în organizația de Stat , conform tradiției noastre

și cerințelor etice ale unei noi așezări naționale.

3. Desființarea trusturilor și cartelurile exploatare și

înlăturarea tuturor măsurilor de protecție acordate industriei parazitare

(**aplauze la PNC și Fr.Rom.**) , pentru a realiza **o dreaptă cumpănă**

între prețurile produselor industriale și produsele agricole din țară.

4. Impunerea de fapt a primatului muncii românești ,

întărirea și încurajarea ei **față de elementul străin acaparator.**

5. Revizuirea tuturor cetățeniilor acordate celor veniți în țară după semnarea

tratatului de pace, tot astfel **revocarea dreptului de a rămâne în țară**

a muncitorilor și preținșilor tehnicieni statorniciți cu pașapoarte străine.

6. Deparazitarea presei de intrușii străini care înrăuresc spiritul public

din țară , în sens dizolvant , subversiv și antiromânesc.

III . Ridicarea culturală, economică și sanitară a țărânimii noastre .

IV. Înființarea creditului țărănesc și a creditului pentru meseriași și micii comercianți

români , urmărind **reînvierea spiritului național și creștin** al breslelor tradiționale.

V.Înarmarea grabnică a țării

VI.Modificarea Constituției actuale , urmărind **afirmarea categorică a ideii naționale**

în structura vieții noastre de Stat , **refacerea morală a societății românești**

și restabilirea **principiului de autoritate în organismul Statului.**

[**LD : atenție :categorica intervenție a lui Vaida în problemele diplomatice !**]

VII.Îndrumarea politicii externe în sensul ideii de pace , de respectare a granițelor noastre , prin **păstrarea tratatelor** care le garantează.

Menținerea alianțelor actuale , ca și stabilirea de raporturi normale cu toate Statele ,

prin **înțelegeri de neagresiune** , constatând însă

inoportunitatea unui pact de asistență mutuală cu Rusia Sovietică. "

Blocul Parlamentar își va putea amplifica programul, în sensul principiilor mai sus arătate , nu va colabora însă și nu se va putea întovărăși în nici o împrejurare ,

cu partide sau organisme politice a căror concepție, structură și țeluri

sunt în contradicere cu aceste idei, prin care s-a justificat înfăptuirea lui "

Semnează : **ACCuza, Alex.Vaida -Voevod, Octavian Goga.**

(**aplauze prelungite pe băncile Blocului Parlamentar Național**)

8.) **dr. Mircea Isăcescu (Fr.Rom. huliganismul lui Ilie Lazăr, Sighet , 29 nov.'35**

(DAD, MO 5 șed. din 29 nov.'35 , p. 45)

[LD : iun episod din lupta " frățească" dintre maniști și vaidiști.

Spune ceva și despre temperamentul ardelenesc , nu ?]

În ședința de ieri, d-l deputat **Victor Moldovan** (PNT) , prin întrebarea pusă ministrului **Justiției , Valer Pop** , a pus în discuție două serii de fapte : unele în legătură cu atitudinea pe care **autoritățile locale din Sighet ar fi avut-o față de unii cetățeni** , și altele privitor la faptul că **acei cetățeni, în frunte cu Ilie Lazăr** , care , deși îl cheamă Ilie, dar nu este profet, dar totuși **profesează două credințe** : o primă credință, **față de zeul Bachus** , după cum reiese din declarațiile de ieri...

-NNSăveanu :Vă rog, vă rog, d-le deputat ! Aveți cuvântul doar la sumar !

-I.Răducanu(PNT) Slavă domnului că avem un președinte elegant !

-Isăcescu : **DI ministru a afirmat-o** ieri eu nu fac decât să reproduc afirmața d-sale .

Și atunci, în afară de această profesiune de credință, **Ilie Lazăr mai este și un membru devotat al PNT , a devastat casele a doi cetățeni** , în lipsa lor, **și a lovit** pe membrii familiilor lor. Față de faptele de care au fost acuzate autoritățile locale,

rămâne ca **justiția să-și spună ultimul cuvânt**, pentru că ea a fost sesizată e cei în drept.

Față , însă, de sistemul întrebuințat , sistem de terorizare , de vandalism , de violare de domiciliu , de distrugere a averii cetățenilor , de lovire a membrilor familiilor lor, când **acești cetățeni sunt fruntași din localitate , intelectuali,**

fruntași ai Frontului Românesc, noi ne punem întrebarea și

întrebăm pe dl președinte al PNT , dacă aprobă acest sistem de violare de domiciliu , de distrugere și lovire , ca argument între grupările politice .

Acest răspuns este cu atât mai necesar , cu cât **dl Victor Moldovan a afirmat** că ieri , **un grup de aproape 100 de intelectuali au protestat** .

Vrem să știm : **au protestat numai contra autorităților locale ,**

sau au protestat și contra faptelor comise de către Ilie Lazăr

și a grupului de fruntași național-țărăniști ?

De răspunsul ce-l vom primi, depinde atitudinea noastră .

(**aplauze la Fr.Rom. și PNC**)

M.Isăcescu / conflicte Fr.Rom- PNT/ Sighet , nov.'35

9.) **Octavian Goga (PNC) ,discurs la Mesaj (I, II) , joi 5 dec.'35 ; luni, 9 dec.'35**

(DAD, MO 8-9, șed .de joi, 5 dec. p 113- 118 ;șed. de luni, 9 dec, p. 130 - 139 .)

I.Mihalache, dr.N.Lupu , I.Inculeț, Aurel Dobrescu, Petre Andrei, Armd.Călinescu ,
, Virgil Madgearu- intervenții, replici, polemici

[**LD : discursul este enorm și l-a rostit în două reprize : 5, 9 dec.**

Scopul principal al discursului : de a argumenta și a pretinde guvernarea României .

Structura discursului : doctrina național-creștină ; PNC și BPN

Atac mediatic : presa ostil - mincinoasă ; calomniile ,

Ținta principală de atac : PNT, țărănismul , statul țărănesc]

[**LD :Supratitluri, sublinieri, colorări - îmi aparțin.**

Document integral : fișier LANC /PNC - IV

Sumar discurs :

/ Goga : evoluția autobiografică / lansarea luptei naționale: retro '33-'34 /

/ Geneza PNC : ACCuza - doctrină, românism, apostolat , continuitate / Programul /

/ Geneza BPN : Cuza + Goga + Vaida / Programul politic /

/ Adeziunea maselor la PNC : Basarabia, Banat, Bucovina, Moldova, Ardeal /

/ Polemică Goga - Mihalache : presă, parlament, campanii calomnioase /

/ Armd.Călinescu , interpelare : atitud. Guv. față de mișc. extremiste /

/ PNT : Mentalitate , doctrină, ideologie /
/ Ideologia țărănistă : Eminescu / ț.cuzist / ț. literar / ț. naționalist / ț.goghist /
/ Țărănismul în programul partidelor politice/
/Țărănismul clasei dirigențe / Polemică Goga -Petre Andrei /
/Țărănismul PNT : ură socială / lupta sat -oraș / antiindustrialism
/ Polemică Goga -Mihalache- Lupu/
/ Stat țărănesc: încremenire/ țărănismul bulgar - comparație /
/ Țărănismul lui Mihalache = caz psihologic/ Polemică Goga- Mihalache -Lupu/
/Stat țărănesc= stat burghez ; lozincă electorală // Polemică Goga- Mihalache -Lupu/
/Țărănismul lui Madgaru - disonanță ; ipocrizie ; profitor ; citadin absolut /
/Concluzii la PNT ,avertisment- amenințare/

/ Procese de elaborare (evoluție) politică /
/ Valurile de popularitate : Averescu/ PNT / efemer PNL /
/ Noul val : Naționalismul integral/ Naționalismul creștin / Conștiință militantă /
/ Goga , diagnostic : stare quasi-revoluționară/ soluție : canalizare pașnică /
/ PNC + BPN cer guvernarea României/

/ Virgil Madgearu : chestiune personală cu Goga:
-respinge acuzele privind favorizarea lui Auschnit;
-respinge acuza disonanței sale față de țărănism;
/O.Goga : menține acuzele

Goga / 5 dec.'35 /retro'34

▣ Revirimentul ideii naționale

▣ Perioadă " revoluționară "

[LD : Goga reamintește definirea și soluția dată de el acelei " stări revoluționare " ,
care trebuia canalizată pe căi pașnice , pentru a evita ... " zilele fierbinți " .
O făcea în calitate de " receptacol" al sentimentului public.]

[-----]

Eu cred că suntem într-o perioadă de revoluțiune națională
și deci suntem datori să o canalizăm pe cale pașnică, pentru că ,
dacă nu vom izbuti,o să vină zile fierbinți .[-----]

eu cred că suntem datori să mergem pe acest drum[-----] **sunt gata să merg** ,
cu toate consecințele [-----]**să caut ca revoluțiunea sufletească a Românilor**
s-o transform într-un factor de producțiune națională .>

(**aplauze PNC și Fr.Rom.**)

" Înainte cu doi ani de zile **am făcut această constatare** în calitatea mea simplă de
receptacol al sentimentului public. Cred că omul politic este dator să exprime
un sentiment general , în orice caz să-l înregistreze.

Eu l-am înregistrat , l-am exprimat atunci și , de atunci , de doi ani ,
opinia publică din țară a mers pe acest drum , mai departe.

Numai orbii nu o văd și numai surzii nu o aud." (**aplauze PNC și Fr.Rom.**)

[-----]

Goga / 5 dec.'35

▣ Geneza Blocului Parlamentar Național

▣ Al.Vaida -Voevod .

" **Paralel** cu străduințele noastre, s-au găsit și alți oameni care au înregistrat mișcarea
moleculară a sufletului românesc, s-au coborât în adâncurile ei și
au transformat-o într-un program politic.

" **D-I Alexandru Vaida -Voevod**, după un zburciuc de o viață întreagă , s-a găsit în postura **omului care dă la o parte** , care **calcă ca pe niște ruine o mulțime de teorii** , pe care le găsește **cu totul căzute în desuetudine** , se retrage să-și primenească sufletul și **își moaie gândul în conștiința populară**.
" Ei bine, d-lor deputați, **ne-am întâlnit cu d-sa și iată geneza Blocului Parlamentar Național** , al cărui **program l-am citit în fața dvs.** " (**aplauze la BNP**)
" Nu voi face aici o analiză de program , fiindcă **programul a fost cunoscut, debătut și trecut în conștiința românească**.
Nu mă voi ocupa de **înrudirea organică** , existență între **programul PNC și programul BPN** .Pot să vă spun , totuși, că este **o unitate de gândire** , că respiră **aceleași credințe** și că se clădește tot pe **aceeași doctrină de gândire și simțire românească** " (**aplauze la BPN**)
[-----]

Goga / 5 dec.'35

▣ Adeziunea frenetică la PNC

"Trebuie să vorbesc în mod **sincer**. De altfel, **sinceritatea** cred că trebuie să conducă toate cuvintele mele în această clipă . Este aproape dezonorant , să te gândești că în afirmarea unei credințe nu poți să-ți dai toată măsura simțirii tale. Eu nu voi opera , deci, cu reticență .
Vă voi spune adevărul .Am fost în multe colțuri ale țării și am căutat să văd cum se reoglindește această străduință programatică a noastră.
Și trebuie să vă spun că , nu numai că **am găsit un ecou**, dar ne-a întâmpinat **o adeziune frenetică , furtunoasă**, aș putea să zic **îngrijorătoare** , în toate colțurile țării , unde am căutat **să verificăm termometrul de simțire al maselor populare**.
[-----]
" **Nu am făcut un act de partid** prin aceasta , **ci am făcut un serviciu consolidării noastre de Stat** "(**aplauze la BPN**)
[-----]

Goga / 5 dec.'35

▣ Presa " democratică"

▣ Înstrăinată, negustorească, mincinoasă,

[LD : Deși nu împărtășesc doctrina cuzistă, deși sunt iremediabil câștigată pentru democrație, deși sunt pentru o presă liberă și de calitate.... **Goga are dreptate , în mare măsură**.
Atâta caricaturizare , atâta minciună , atâta calomnie ... s-a revărsat în presa "democratică" (presa din Sărințar, cu proprietari și redactori minoritari) **contra oricăror idei și manifestări naționaliste românești !** Aș spune chiar că , **prin campanii compromițătoare , a defăimat momente de autentic patriotism ; a demolat prestigii literare și cariere politice ; făcând victime multe** ... Chiar Goga, ajuns la guvern în dec.'37 , va plăti cu pierderea puterii și cu viața proprie, conflictul lui deschis cu anumită presă . Dar toate la timpul lor.
Noroc cu dezbaterile parlamentare care redau cu fidelitate tot ce se rostește în parlament , încât din ele eu am putut să recostitui niște adevăruri care , din presă , ar fi ieșit denaturate ...
Deci va trebui ca această problemă să o tratez cu onestitate , în lumina adevărului ...]
" D.lor deputați, spunând însă **adevărul întreg**, trebuie să **constat că acest unison de gândire populară** , eu **nu l-am văzut manifestându-se în anumite colțuri de gazetă**, și că , **dimpotrivă, cei mai mari și cei mai reductibili dușmani ai acestui impuls organic al sufletului românesc** , se găsesc la **anumite gazete** care , pentru mine, **sunt o nenorocire națională**.

" **Există în această țară, în această Capitală, o presă care nu are nimic a face cu trecutul gândirii românești .**

[-----]

" Ei bine, **spiritul public al țării noastre este modelat, îndrumat , de oameni care nu văd în aceasta o îndatorire de ordin moral** , care **nu au nimic intim cu noi, care nu exprimă sentimentele noastre**,

care sunt **o infuziune de străinism**, care reprezintă o logică cu totul dispartă , care sunt **îndemnuri protivnice psihologiei acestui popor** .

" Ei bine, **eu detest această presă și o repudiez din trei motive :**

" Întâi, fiindcă nu este făcută de români .

Oameni care n-au loturi în cimitirele românești , cred că pot să îndrume sufletul, impulsul imaterial al gândirii noastre, își închipuie că orice manifestare morală a noastră e patrimoniul lor, se ating de aceasta cu mâinile lor murdare , fac din rotativele lor pur și simplu **un mijloc de dărpănare morală a societății românești .**

Eu repudiez această presă "(**Vii aplauze , strigăte de bravo la BPN**)

" **Gândiți-vă** , d-lor, fără nici o notă de patetism special , **faceți o analiză** cu toți împreună, **coborâți-vă în conștiința dvs de buni români**, și întrebați-vă : **este oare cuviincios, este oare util**, ca toate întâmplările, toate resorturile fine ale vieții publice de fiecare clipă , să fie atinse de către oameni care n-au nimic de fațce cu noi ?

Presă , sufletul românesc, este **o chestiune de familie a noastră** . (**aplauze la BPN**)

[-----]

Goga / 5 dec.'35

▣ Calomniile de presă ...

Cu toate acestea, în fiecare zi noi **suntem afișați ca slugi umile ale Berlinului** . Ni se vorbește de latinătate , de naționalism.

De frontiere pe care am dori să le revizuiem, ni se vorbește într-un ton de iritație profundă , de către indivizi care au fost **sau** în **listele lui Gu"nther**

[**LD .probabil sub ocupația germană, când au fost asemenea trădări ;**

În altă parte , el nominalizează pe Honigman și Blumenfeld, ca prototip de ziarști calomnioși]

sau în **listele lui Kerensky** , **sau amândouă** ." (**aplauze la PNC**)

" **Aceștia vor să dea lecții de naționalism** mie, mâine dvs ; poimâine altora , pentru că **obraznicia lor n-are nici o dată hotar** ." (**aplauze la BPN**)

Cluj...

" Am făcut, cum spuneam, întruniri. Am mers, de ex., la Cluj, și am adunat în jurul nostru **țărani din 7 județe**. S-a făcut aceasta în **văzul public**. Toată lumea a asistat ; adică, toată lumea: Clujul întreg , și adversarii noștri , **cine a vrut să vadă a asistat la acest examen de forță**.

Ei bine, a doua zi o asemenea rotativă iată ce spune :

< **La Cluj, cu ocazia întrunirii antisemite a d-lui Octavian Goga, spre surprinderea generală, au sosit în oraș câteva mii de sași și șvabi, în uniforme naziste ; de la gară, au pornit în marș milităresc spre arena sportivă, unde s-a ținut întrunirea, aclamând pe tot parcursul pe șeful Partidului Național Creștin din România, cu strigătul de " Heil Goga !" >**

(**ilaritate, aplauze la PNC**) Pe urmă, **aceeași rotativă, se miră cum au ajuns la Cluj miile de șvabi și de sași în uniforme naziste ; ce au făcut autoritățile locale ?**

D-l ministru de Interne cum nu s-a mișcat ? **Cum le-a dat voie ?**

Apoi **se ceartă cu sașii și șvabii** . Nu cred sașii și șvabii că acest lucru nu se poate ?

<**Cazul de la Cluj merită să fie relevat în fiecare zi !**> **Trei -patru zile** , au împănat țara cu asemenea minciuni, că **s-a strigat la Cluj " Heil Goga !"** de către **5.000 de de șvabi și sași** .

" D-lor, dvs poate vedeți în mine astăzi un om care reprezintă psihologia turburată a **ultragierii lui personale**. Credeți-mă , **nu vorbesc numai pentru cauza mea personală** . **Dar această impertinență s-a dus prea departe. Trebuie să-i punem un hotar** .

[-----]

Goga / 9 dec.'35

▣ Concluzii privind PNT

▣ Avertisment : naționalism totalitar

[LD : termină această lungă analiză a PNT, fără să se pronunțe cu privire la :programul PNT ; reformele preconizate ; potențialul său de guvernare ; Maniu și ardelenii ; etc etc. Abordare literar -psihologică . Mai mult pamflet , decât analiză.

La capătul analizei o formulă pe care încă nu o explică : **naționalismul totalitar** .]

" D-lor, mă opresc aici la această analiză și mă rezum , zicând că am avut nevoie de o pace socială în Țara Românească , am avut nevoie de liniște ca să clădim.

Concepția normală nu poate să fie decât un naționalism totalitar , care ține toate clasele laolaltă , și , într-o perioadă de liniște , creiază statul român care este pândit de dușmanii din afară și de dușmanii dinăuntru.

Lupta de clasă în asemenea împrejurări , este păgubitoare , este în contra interesul Statului Român.

Dvs sunteți răspunzători pentru acest trecut , al urei declanșate, într-o vreme când aveam nevoie de repaus pentru muncă.

Dvs , cred că pe viitor va trebui să vă potoliți această linie de agitație pe care ați inaugurat-o.

Dacă nu o veți face, se va însărcina viața politică , ea însăși, să vă dea răspunsul " [-----]

Goga / 9 dec.'35

▫ Procesele de elaborare politică.

▫ Valurile de popularitate

[-----]

Noul val : naționalismul integral !

" Dragii mei, ca român vă spun : **analizați fenomenele sociale , fenomenele de simțire din această țară, uitați-vă împrejurul dvs, și constatați adevărurile .**

Ne aflăm în fața unui val nou , puternic și primejdios, aproape ; este valul ideii naționale (aplauze la Blocul Parlamentar Național)

"Acest val , domnii mei, vine de jos, se degajează din cadrul sentimentelor populare ;

două din cele mai primordiale , cele mai puternice instincte ,

se pun la contribuție astăzi de către masele populare :

instinctul diferenței de rasă , pe de o parte ,

instinctul religios, de altă parte .

" **Sufletul poporului român simte astăzi**

- a plătit-o scump ca să ajungă la această învățătură ! -

adevărul că el este o entitate organică , în care nu se încadrează străinii ,

și simte nedreptatea provocată de către această invazie de străini.

" Iar , pe de altă parte, **străvechiul simțământ religios al poporului român,**

simte diferențierea de religie."

Goga / 9 dec.'35

▫ Naționalismul - creștin = conștiință militantă

" Încadrați în noi înșine, diferențiindu-ne de alții , **ne-am adunat laolaltă; se întâmplă în mod întârziat , ceea ce s-a petrecut pe continent de atâta vreme .**

Sufletul românesc astăzi și-a creat o conștiință militantă de națiune.

" **Ne-am adunat cu toții, se pun la cântar marile adevăruri de existență organică**

a poporului românesc. Acesta este adevărul. (aplauze la Blocul Parlamentar Național)

Domnii mei, **aceasta vine de jos.** Dar dvs sunteți oameni politici, înregistrați adevărurile.

La acest val de jos, se răspunde din toate colțurile țării.

Nici o dată nu a fost **atâta sensibilitate și a maselor, și a claselor intelectuale,**

în înregistrarea fenomenelor naționale.

Ați văzut ieri **la Barou,** d-lor ! Eu, vă spun sincer, fiindcă era vorba de avocați,

eu ziceam : avocații reprezintă tranzacția , prin definiție ;

și ziceam : acolo mai greu o să-și facă drum această idee elementară ,

care stăpânește totul. Și ați văzut dvs că , pur și simplu,

pe această idee a fost avalanșe .

" Pe deasupra blockhouse-urilor din București, pătrunde **instinctul național organic**, instinctul care a făcut războiul, **instinctul** care ne-a păstrat pe noi

și care trebuie să ne dea biruința de mâine. (**aplauze la Blocul Parlamentar Național**)

Mâine vor porni toate clasele intelectuale , vor porni **medicii**, vor porni **inginerii**, vor porni **farmaciștii** , toți **acești nedreptățiți** , care , fiecare , se găsește în colțul lui , **băieții de țărani**, care au fost **împinși acum la școală**, care au mers din toate colțurile țării ,călăuziți de **o foame de învățătură** necunoscută încă, toți își **așteaptă rosturile lor** în colțul lor **de foame , de lipsuri și de cruntă mizerie.** **Într-o vreme când toate stațiunile noastre** sunt pline de **oameni arhisătui** , care își plimbă **impertinența și zgomotoasa lor satisfacție.** "

[-----]

Goga / 9 dec.'35

▣ Stare quasi - revoluționară

▣ Canalizare pașnică ...

▣ Guvernarea României !

[LD : atenție ! stenograma înregistrează în acest final de discurs , **doar aplauzele PNC.**

Nu știu dacă aceasta are sau nu vreo semnificație. Chiar și atunci **când Goga invocă**

numele lui Vaida , aprobarea apaludată vine tot numai de la PNC

Chiar și atunci când , cu un ton amenințător , **Goga cere guvernarea României ,**

în numele PNC și al BPN , aplauzele vin **numai de la PNC** .

Să-și fi depășit mandatul ? Oricum , și de data asta , privind **diagnosticul țării**, **pronosticurile sale**, ele vor primi **o confirmare** , chiar dacă ... **va mai aștepta încă 2 ani !**]

" Ei bine, toți vor începe . **Este marea rețea, marele angrenaj de simțire,**

pe care și-l prepară un popor, când se află la o răspântie a istoriei lui,

și când vrea , în mod categoric, să facă o schimbare "

" Spuneam la începutul cuvântării mele că este **o stare quasi -revoluționară. Da !**

Și datoria noastră este să canalizăm în mod pașnic această revoluție.

No vrem să integrăm **poporul românesc , întârziat în prerogativele lui normale,**

în popor alcătuitor de Stat .

" Să nu se sperie nimeni. Acesta este **capitolul întâi ,**

și al doilea poate să fie **capitolul de toleranță ;**

dar nu invers : **toleranța transformată în slăbiciune , pe care s-o plătim noi ."**

(**aplauze prelungite la Partidul Național Creștin**)

" De aceea, nu vă mirați că **oamenii politici cu răspundere**, oameni de ex.

ca **Alexandru Vaida - Voevod** (**aplauze prelungite la Partidul Național Creștin**)

oameni care **au avut toate onorurile** în această țară, toate satisfacțiile,

despre care nu mai poate fi vorba de un proces individual de satisfacțiune ,

oameni ca dânsul, au înregistrat această pornire.

" Ea nu este a lui Vaida , ea nu este a noastră ; **este a țării, vorbește țara ,**

noi o girăm numai cu numele nostru , i nu vrem altceva

decât s-o canalizăm în mod pașnic (**aplauze prelungite la Partidul Național Creștin**)

să înțeleagă cu toții că **trebuie să punem ordine în această țară**

și că **ordine nu se poate pune , decât avându-se în vedere**

această valoare națională a poporului nostru .

" Nu mai există altă evanghelie pe **pământul românesc ,**

decât evanghelia credinței naționale !"

(**aplauze prelungite la Partidul Național Creștin**)

" **Cine se va împotrivi ei, are să fie măturat ! "**

" Eu nu sunt aici un competiționar de guvern [**LD - ei . dar ce este ?!**]

Eu sunt aici omul care constată **o stare sufletească a unei țări.**

Eu vă pun această realitate în față.

De sigur că **va fi greu pentru acela care va veni mâine la guvern ,**
când **va trebui să dea satisfacție ;**

satisfacțiile vor trebui să meargă în mod normal în etape .

Dar , fără de aceasta nu se poate .

Acesta este valul ; aceasta este avalanșa și , de pe creasta acestul val,

Partidul Național-Creștin și Blocul Parlamentar Național ,

cer guvernul României ! "

(**aplauze prelungite și îndelung repetate la Partidul Național Creștin ;strigăte de bravo**
de pe băncile PNC ; membrii PNC , în picioare , ovaționează pe orator)

O.Goga / 5 și 9 dec.'35

10.) **P.C.Andrei (PNȚ) , discurs la mesaj,/ replică lui Goga / 10 dec.'35**

(DAD, MO 10, șed. din 10 dec.'35, p. 153- 160)

[LD : din păcate , nu este un discurs la mesaj , ci este o replică, punctuală, la discursul lui Goga.
Altfel , pentru explicarea **doctrinei țărăniste**, un punct de vedere **sociologic**.

Îi va face și el **lui Goga , un profil moral-politic ucigător - pentru a-l apăra pe Mihalache .**

Va încerca să provoace **zâzanie între Goga și Cuza**, între **Goga și Vaida** ,

între **vaidiști și ex-lupiști** ... scormonind ziceri și episoade din trecut , când erau adversari,
provocând "dezvăluiri" și "demascări" reciproce , ntre grupurile răzlețite de PNȚ .

Este adevărat, cu citate din diverși filozofi și politicieni străini ; este adevărat,

mai făcând puțină lumină în chestiunile de doctrină țărănistă.]

Doc.integral - **fișier PNȚ XII /**

PNȚ - Fr.Românesc / 10 dec.'35

Scandal cu șantaj.

-Adam Ionescu (PNC **Dle Andrei, dl Goga a făcut ieri o paralelă între boierimea**
de odinioară , astăzi scăpătată, și ciocoi ridicăți pe ruinele lor(arată spre băncile PNȚ)
D-ta n-ai înțeles sensul cuvântării d-lui Goga ...

-I.Modreanu (Fr.Rom.-**Vaida** **DI Goga vorbea de ciocoi de astăzi care se intitulează**
că sunt **țărăniști și au palate și milioane .Vom trimite țăranilor fotografiile caselor dvs...**

-Petre Andrei : Când eram la minister , eu vă știam pe dvs cu mult mai puțin **combativ**
decât astăzi (aplauze la PNȚ ; strigăte de bravo)

-Modreanu : **Eu am tot respectul pentru d-ta ...**

-Petre Andrei :Nu se cunoaște în momentul de față ....

-Modreanu : ... însă **când spui un neadevăr , nu pot să mai am respect .**

-Petre Andrei : Dle Modreanu , vă mulțumesc pentru respectul pe care îl aveți pentru mine,
însă îmi pare rău că **eu nu pot să am același respect pentru dvs (aplauze la PNȚ)**

-Modreanu : Același respect îl aveți față de **toți țăranii pe care-i înșelați cu vorba.**
Să vă fie rușine(zgomot) Le vom trimite fotografiile tuturor caselor și palatelor
pe care le aveți ...

-Petre Andrei : Atunci am să prezint **fotografia cererii pentru a numi pe fiica dvs**
într-un post la care nu avea dreptul (aplauze la PNȚ)

-Modreanu : Atunci voi veni și eu **cu documente la tribună** și voi arăta cine este
un dezertor din armată și fost ministru ... (aplauze la Fr.Rom. și PNC)

-P.Andrei : Dacă mă siliți , voi da **mărturia** unor membri de pe banca ministerială
care **mi-au dat sărut și îngrijire medicală pe front**, în linia de la **Oituz**,și nu voi face paradă
și **nu voi primi bani de la Siguranță pentru merite de război .... (aplauze la PNȚ,bravo)**

-Modreanu : Te rog să precizezi cine a primit bani de la Siguranță ...

-Petre Andrei : Ajunge o măciucă la un car cu oale ...

- Modreanu : **Dacă nu precizezi , îți dau palme...** (**protestări la PNȚ**)

Dle președinte ,dacă mă vizează pe mine , eu declar că **dacă se va dovedi** că am luat bani

de la Siguranță, demisionez din Parlament. Dacă nu, să fie înfierat .

Vă voi arăta eu ce ați luat de la P.A.R.I.D ...

-**dr.Lupu** : Noi am ascultat ieri cu religiozitate toată cuvântarea pătimășe a d-lui Goga...

-**Tilică Ioanid** (PNC -goghist Dacă ascultați tot așa și la biserică, grozavă religie mai aveți !

Ex.Grup PȚ- fără Lupu...

▣ **Scandal pentru identitate ...**

-**dr.Lupu** :Întrebă pe dl Goga .Pentru că dl Goga a atins probleme de partid - cu obiectivitatea de care este capabil - noi l-am ascultat și am delegat din partea noastră un alt profesor învățat , ca dl Andrei , să expună punctul nostru de vedere .

Prin urmare nu pricep ca la tăcerea și ascultarea noastră de ieri ,să se răspundă așa cum se răspunde , cu atât mai mult cu cât **unii partizani ai d-lui Goga s-au ales pe listă cu mine , cu un program țărănist [este vorba de grupul PȚ- fără Lupu, cu Isăcescu ș.a.] , și deci nu trebuie să împiedice pe un țărănist să vorbească .**

Dle președinte , decența cea mai elementară comandă acestor domni ca, până când nu se vor prezenta în fața alegătorilor cu numele și cu trecutul lor propriu , să tacă aici în Parlament .

(aplauze la PNȚ ; strigăte și protestări la PNC și Fr.Rom. ;zgomot mare)

[-----]

Petre Andrei / 10 dec.'35

▣ **Portretul moral-plitic al lui Goga**

[LD : Petre Andrei folosește " piesa forte" contra lui Goga : politica sa față de minorități în timpul guvernării Averescu. De data asta cu mai mult efect , împușcând doi iepuri de o dată : invocă opinia lui Vaida , din 1926, care , pe atunci , condamna politica lui Goga ;

Dacă aceasta poate fi considerată, totuși , armă politică .... prof Andrei merge prea departe când atribuie lui Goga intenția de a moșteni succesiunea bătrânilor Averescu sau ACCuza .

LD : atenție! supratitlurile îmi aparțin]

" Statul național trebuie să fie grija noastră, a tuturor.

Fiecare națiune, un Stat, fiecare stat, o națiune,

se pare că este crezul veacului în care trăim."

Incosecvențele lui Goga ...

< Toleranța criminală a străinilor care au lovit și slăbit Statul românesc, trebuie să înceteze ! > spunea ieri dl Goga.

" Da, suntem de acord. Mi-aș permite, însă, să pun o întrebare d-lui Goga, și-mi pare rău că nu este aici : de ce el, care a guvernat de două ori, și a deținut posturi de răspundere , fiind și ministru de Interne, a admis mai degrabă această toleranță ?

A avut puterea și nu a făcut nimic. "(aplauze la PNȚ)

" Am în fața mea interviul d-lui Vaida -Voevod din 25 mai 1926 ,

în care constata lucruri dureroase . Citez numai câteva pasaje :

< Ceea ce se întâmplă , însă, este rezultatul unui copil din flori , născut dintr-o fantezie cu o mentalitate cazonă . Spre a putea dobândi cota de partid majoritar,

- firește este vorba de partidul dlui Averescu , în care dl Goga este ministru

de Interne - a încheiat pact cu naționalitățile minoritare , cu germnii din

întreaga țară , și cu șvabii din Banat și cu cei din Basarabia,

cu Magyar Parti condus de magnații reacționari cât și cu evreii ardeleni. >

(aplauze la PNȚ ; proteste la PNCși Fr.Rom.) Mai departe :

< În județele cu minoritățile intolerabile maghiare ori germane [-----]

se bucură de libertate nelimitată , și , în același timp, organizațiile și candidații partidului nostru , sunt împiedicați să ia contact cu masa electorală .>

Mai departe < în timp ce contele Teleky și Bernady ,[----]

se pot organiza , pot face întruniri [----] nu-i deranjează jandarmi [---]

pentru că ei nu aparțin mocanilor valahi . >

Dar d-lor, mai departe, tot dl **dr Alexandru Vaida -Voevod**, în ședința Camerei din **3 iul.1926**, spunea : **< S-a reconstituit în Ardeal , grație d-lui Goga, " Unio trium nationum " , adică Ungurii Sașii și Secuiei , și al patrulea, colac peste pupăză , evreii , contra românilor . >** (aplauze la PNT)

[LD : **Petre Andrei** mai citează din cuvântarea lui Vaida , și alte pasaje " demascatoare " la adresa lui Goga , din 1913 ...]

" D-lor, sunt silit să constat măcar atâta : că **naționalismul poetic** atât de frumos **al d-lui Goga** , nu s-a extins de loc asupra omului politic Goga , **decât în ultimul moment**.
P.Andrei / 10 dec.'35

11.) **H.Otto Roth (PNG) , discurs la Mesaj , 12 dec.'35**

(DAD, MO 12, șed. joi, 12 dec.'35, p. 218-219)

" Pe de o parte, pentru motivul că **influența Parlamentului , în general, este în descreștere**, pe de altă parte, însă, fiindcă **un val năprasnic de pretențiuni naționaliste** se ridică în fața noastră. "

[-----]

" **Este , oare, cu puțință ca poporul român , care, de când este , pretinde a fi tolerant , să ia hotărârea să treacă , lăsând la o parte orice considerații , la un < sacro egoismo > rău înțeles ?** Nu-mi vine să cred așa ceva.

Ar fi în contradicție cu firea poporului român , păgubind interesele cele mai primordiale .

[-----]

Vrea poporul român să cultive **un naționalism imperialist , sau** are de gând **să-și întemeieze naționalismul, pe stima reciprocă a popoarelor ?**

Este în intențiile lui să aplice minorităților

regimul care a fost impus Tirolului de Sud,

sau va voi să se pună iarăși **pe baza politicii clasice față de minorități ,**

asa cum au reprezentat-o în Transilvania până în anul 1918 , inclusiv și d-ii **Alexandru Vaida -Voevod, Iuliu Maniu și Aurel Vlad și d-l Octavian Goga ?**

Naționalismul timpului trecut , caracterizat prin aceste nume în Transilvania, n-a fost mai puțin înflăcărat , mai puțin conștient de sine, mai puțin măreț ,

decât naționalismul fascist din zilele noastre .

Însă, acel naționalism de mai de mult , a avut un caracter mai nobil , un temei moral mai adânc.

" După sfânta mea convingere , **biruitor va fi acel naționalism care se bazează pe stima reciprocă a popoarelor .** (**Aplauze la PNT**)

[-----]

H.Otto Roth / 12 dec.'35

▣ " **Numerus Valahicus** "

" În momentul de față, ce e drept, în România, **naționalismul imperialist**

pare a avea precădere . Așa cel puțin ne fac să bănuim niște principii , ca cel cuprins în **lozinca unui < Numerus Valahicus >** .

" **Poate crede cineva , într-adevăr, că popoarele vor putea fi măsurate cu metrul, aptitudinile și puterea lor de voință , crescând sau ascăzând , după cum le recunoaștem cote mai mari sau mai mici ?**

Acesta nu este un principiu intelectual.

Aplicarea lui ar însemna începutul unor lupre cu consecințe incalculabile , care însă în nici un caz n-ar fi de folos nici poporului , nici Statului Român. "

[-----]

4. **Economia noastră e grav amenințată** în libera ei dezvoltare , prin proiectul noii **legi a meseriilor**, condiționându-se și în acest domeniu

obligativitatea limbii române.

Însă, **cea mai gravă amenințare** este pentru noi " **numerus valahicus** " .
Viața noastră economică nu a fost " prazitară " , dimpotrivă.

[-----]

H.Otto Roth / 12 dec.'35

▣ **Poporul german - concluzie .**

Nu trebuie să uitați că **suntem un popor vechi și conștient de sine**,
a cărui viață nu face să fie trăită decât când poate **să păstreze și să-și dezvolte entitatea specifică. Noi**, cu toate neînțelegerile din ultim timp, **dorim înțelegere.**

Și nu vom renunța la străduințele noastre de a ajunge la o înțelegere , cât ultima scânteie de
speranță nu s-a stins. **De 17 ani facem parte din Statul Român**
și suntem **tovarăși de drum și de soartă ai poporului român.**

Stimă și proetenie ne leagă de oamni cei mai valoroși din mijlocul dvs.

Într-un moment decisiv al existenței noastre , mă adresez dvs , d-lor deputați,
rugându-vă să **faceți tot ce se poate face pentru ca să putem ajunge la o înțelegere.** Nu
pierdeți din vedere că noi, **cei de aici, suntem o populație harnică și doritoare de mai bine;**
și iarăși, **nu pierdeți din vedere că noi constituim**, în același timp,
și o punte către un popor , a cărui însemnătate pentru dezvoltarea Europei ,
este adesea decisivă " (aplauze la Partidul German)

H.Otto Roth / 12 dec.'35

Guvern Tătărescu .Legislatura PNL. Sesiunea a IV-a ordinară , **15 nov.'36 - apr.'37**

12.) V.Marin ,Democrația, dușmanul naționalismului , [**naționalismul lui Vaida] , 1
apr.'36**

(Art. parțial publicat în " Vestitorii" , sub titlul " **Democrația ardeleană**")

[**LD : din aceas art. se vede simpatia neascunsă a autorului față de Vaida -Voevod,**
care nu știu cât se trage din "convertirea" la legionarism, sau dacă , nu cumva,
este mai vechea legătură a sa cu ministeriatul Vaida]

" Pe urma **recentei ofensive naționaliste** , pornită cu vijelioasă impetuoșitate care a caracterizat
totdeauna **acțiunile marelui român Alexandru Vaida -Voevod,**

s-au născut **o serie de probleme** cari se cer neapărat lămurite [-----]

" **Îmbibat de crez naționalist - autentic** pe linia marilor sale preocupări de totdeauna [-----]
dr Alexandru Vaida -Voevod , **îngrijorat** de situația tragică a românilor în propria lor țară și
adânc preocupat de soarta tineretului naționalist luptător, **aduce în plenul Comitetului**
Executiv al fostului său partid , **ecoul tulburătoarelor sale preocupări.**

" **Rezultatul acestei intervențiuni** este cunoscut ; **cu excepțiunea câtorva adeziuni** [-----]
majoritatea vizirilor puși în slujba internaționalei , **s-au pronunțat categoric împotriva unei**
politici pur naționaliste și , pe temeiul unor considerațiuni doctrinare inventate " pro causa" ,
au respins propunerea , **dezavuând public și pe inițiatorul ei.** [-----]

" **democrația** aceasta care-și **maschează turpitudinile cu formule perimate**
scoase **din muzeul patologic al revoluției franceze** , a trecut, și de data aceasta, cu succes,
examenul instinctului său de conservare . [-----]

" **Alexandru Vaida - Voevod**, ca și în alte vremuri, **a dat semnalul de alarmă.**

A jefit prietenii, pentru credințe, și a înlăturat oameni , pentru a îmbrățișa neamul .

El. **Leul Ardealului** , care cunoaște mai bine decât oricare cât rău a purtat statului habsburgic ,
prin adoptarea tacticei democrate în interesul național al neamului său,

a svârilit peste bord concepția statului democrat

și a îmbrățișat formula statului național integral. [-----]

" Și peste calculele interesate ale demagogilor uriii, peste zvârcolirile antiromânești ale democrațiilor, peste atacurile înveninate ale neputiincioșilor [-----] se va ridica ,
peste stârvul democrației dizolvante ,
statul unificat, autoritar, totalitar, legionar, de mâine"

V.Marin / 1 apr.'36

13.) dr.Mircea Isăcescu (Frontul Românesc -Vaida) , discurs la mesaj, 24 nov.'36

(DAD, MO 4 , șed. din 24 nov.'36 , p. 32- 37)

[LD : deputat de Constanța ; ex- țărănist , ex lupist , ex-țărănist fără Lupu ,
proaspăt convertit la **Frontul Românesc** . Ca parlamentar al Frontului ... încearcă și el
să prezinte doctrina noii formațiuni . Trei componente sunt precizate : **pro-carlism** ,
" numerus valahicus" și ... antipartidism .

În rest ... un amestec de țărănism radical , altoit cu naționalism]

Doc.integral , fișier **Frontul Românesc I**

Mircea Isăcescu / 24 nov.'36

▫ **Guvernarea cu drecte -legi**

▫ **Nesocotirea Parlamentului**

Înainte de a intra în discuția Adresei de Răspuns la Mesaj, să-mi permiteți - așa cum guvernul actual a făcut - să încep și eu cu un prolog, prologul decretelor -legi , pe care le-a făcut chiar în timpul când sesiunea parlamentară , **deși prorogată,era deschisă.**

Nu pot pricepe care a fost scopul , care a fost motivul,

de ce nu a așteptat încă câteva zile ca să supună d-voastră proiectele de legi ?

Să fie, oare , că le era teamă de opoziție ?

Este exclus , deoarece **majoritatea dvs compactă face inutilă orice rezistență**

din partea opoziției , chiar dacă ar fi fost unită .

Să fi fost **alte interese lăturalnice ?** Interese pe care dvs nu le-ați putut aduce aici de teama

-nu a opoziției noastre , a adevăratei opoziții - ci **de opoziția grupărilor din partidul dvs ?**

Pentru că, d-lor, prin ceea ce ați făcut **ați jignit Parlamentul**, adică pe majoritatea dvs,

și ați atins un text expres al Constituției.

În adevăr, **decretul -lege** prin care **ați înlocuit taxele judecătorești cu timbrul judiciar** ,

calcă legea noastră fundamentală , căci **Constituția** spune clar prin art. 109 :

< Nici un impozit de nici o natură nu se poate stabili decât pe baza unei legi . >

Ați mai venit cu **decretul -lege** al administrării zaharinei și a substanțelor îndulcitoare ,

constituind prin acest decret -lege **un monopol interzis** prin art. 112 al **Constituției** ,

care spune că **< monopoluri nu se pot constitui decât numai prin lege . >**

Ați mai venit cu **o serie întreagă de decrete-legi** ca : **prelungirea termenului de aplicare**

a legii din 1912, pentru încurajarea industriei naționale ;

modificarea legii minelor din 1924 ; aprovizionarea armatei cu postav ;

lichidarea datoriilor contractate între Creditul Funciar Rural și Stat ; etc etc.

Mă opresc aici. Oare nu cumva tocmai **acest decret -lege** a constituit **impedimentul**

ca să veniți în discuția noastră cu un proiect pe care noi să-l facem lege ?

Vă era teamă de o discuție la lumina zilei și în fața țării ?

Prin inaugurarea decretelor -legi, fără nici un motiv de urgență și fără nici un motiv de siguranță

a Statului sau de apărare a Țării , **ați călcat nu numai Constituția**

dar ați atentat și la viața noastră parlamentară. "

Mircea Isăcescu / 24 nov.'36

▫ **Monarhia, Dinastia, Carol II**

[LD : este primul politician la care am găsit **anvizajarea unui termen , a unei durate ,**
- el vorbește de **încă câteva decenii !** - pentru ca **unitatea de stat a României**
- economică , socială , culturală etc - **să se producă și să se consolideze.**

Chestiunea are o importanță deosebită, pentru ca **să se poată evalua obiectiv stadiul la care România a întrerupt acest proces.** Pe de o parte.

Pe de altă parte, ar putea explica **opțiunea, tendința, tentația lui Vaida ,**
pentru mărirea atribuțiilor regale .

Sau , pur și simplu , ar lămuri esența despărțirii lui Vaida de Maniu]

" Intrând în subiect și analizând **Adresa de răspuns la Mesaj,**
constat că **dvs arătați devotament către MSRegele.**

" **Frontul Românesc** , înțelege ca instituția noastră fundamentală ,
monarhia constituțională , să fie una din **instituțiile de bază** ,
nu numai din punct de vedere doctrinar, **ci și** pentru că noi considerăm această instituție
ca absolut necesară țării noastre și poporului nostru românesc,

în împrejurările de azi, când , **înăuntru,** mai avem nevoie de multe decenii pentru
consolidarea noastră sufletească , economică și culturală ,
iar **în afară,** opera de **cristalizare a noilor așezăminte ale neamurilor**
nu este deplin consolidată.

" Să fim bine înțeleși, pentru **Frontul Românesc** , **monarhia noastră, dinastia noastră,**
care **se împletește cu tot ceea ce de decenii a realizat mai bun poporul nostru** ,
este pentru noi **icoana sfântă înaintea căreia trebuie să ne închinăm cu toții .**

"**Sub marele rege Carol I ,** noi am consolidat Unirea Principatelor ,
am realizat **Independența și Regalitatea.**

" Sub marele și loialul Rege Ferdinand I ,
am realizat **unirea tuturor provinciilor românești în granițele actuale.**

" Ca urmaș al lor, **actualul Rege , născut și crescut aici în religia noastră creștină ortodoxă,**
întruchipează pentru "**Frontul Românesc**" **chintezenta tuturor aspirațiilor ,**
nu numai ale **Țării** , dar ale întregului neam , ale întregului popor românesc.

" De aceea, **ne unim cu dvs**

atunci **când proclamați devotament nețărmurit față de Coroană,**
și **suntem hotărât în contra tuturor aceloră** , oricare ar fi ei, și de ori unde ar veni,
care caută să vatăme în principiul Monarhic -Constituțional ,
care caută să submineze prestigiul Coroanei ,
prin atacuri piezișe sau insinuări meschine-criminale " [-----]

[După ce expune programul **Frontului Românesc**, în finalul discursului , Isăcescu conchide]

La chemarea MSRegelui care spune < **În atmosfera [----] sunt dator să fac un apel la simțământul de răspundere al tuturor Românilor [-----] peste frământările de o clipă [-----] forțele neamului nostru nu trebuie irosite în lupte și sfâșieri lăuntrice [-----] glasul său să fie auzit și ascultat ...>**

La această chemare , Frontul Românesc ,
încheagat de **marele român și patriot dl dr.Al Vaida _Voievod, pe deasupra partidelor politice**
pentru **unirea sufletească a tuturor Românilor și repunerea lor în drepturile ce li se cuvin,**
răspunde : prezent , fiind convins că este astăzi singurul organism politic care poate să
aducă la îndeplinire voința MSRegelui și a neamului Românesc. "

(aplauze pe băncile Fr.Rom)

Mircea Isăcescu / 24 nov.'36

▣ Deviza Frontul Românesc

▣ *Numerus Valahicus ; numerus proportionalis*

" **Ocazia** care ni se prezintă tuturor la desbaterile unei **Adrese de Răspuns la Mesaj,**
ne dă prilejul fiecărei grupări să arătăm punctul nostru de vedere ,
așa **cum credem că trebuie să se conducă o țară** ca să se administreze mai bine ,
iar **poporul să fie mai mulțumit .**

" De aceea, în numele **Frontului Românesc** , declar că **în ordinea internă**

noi înțelegem ca țara să se guverneze ,
fără nici o deosebire de provincialism, fără nici o deosebire de clasă,
fără nici o deosebire de rasă, și fără nici o deosebire de confesiune .
" **Frontul Românesc** înțelege să se mențină pe principiul pe care l-a enunțat
conducătorul nostru , dl dr. Al.Vaida Voevod ,
principiul lui **numerus valahicus și numerus proportionalis .**

S-ar părea că expunând cele patru puncte cardinale ale concepției noastre ,
noi am fi de acord și cu alte grupări politice.

**Ne deosebim însă fundamental când înțelegem să filtrăm aceste idei
prin prisma principiului numerus valahicus sau numerus proportionalis ,
singurul care poate să dea satisfacțiune deplină poporului românesc și
să-l pună în drepturile care i se cuvin, ca stăpâni ai acestei țări,
pe care el a apărut-o în decurs de două milenii , în contra oricui și a tuturor.**

Să-mi permiteți să dau câteva exemple foarte succinte ,
numai ca să ilustrez necesitatea lui **numerus valahicus.**

În industrie și comerț, care este proporționalitatea elementului românesc ?
Am aici datele oficiale.

În 156 de întreprinderi controlate , din cele 3.000 existente,

Personalul superior administrativ este compus din :

101 străini cu pașaport , 210 minoritari , și numai 24 de români.

Personalul inferior administrativ : 352 străini, 1.302 minoritari și 913 români .

Lucrători calificați : 184 străini, 732 minoritari , 900 români

Lucrători necalificați : 94 străini, 351 minoritari , 820 români

Noi avem proporție mai mare numai la lucrători necalificați și prost plătiți .

Personal tehnic superior : 51 străini, 53 minoritari, 62 de români.

Personal tehnic inferior : 204 străini, 215 minoritari 118 români

Lucrători de rând : 308 străini, 7.616 minoritari , 9.468 români .

/ În cele 42 de întreprinderi din Banat :

82% străini , 18 % români ;Nu mai citesc detaliile !

"Noi, Românii, facem tot ce putem , prin guvernările ce s-au succedat de la război și până azi,
ca să încurajăm majorarea elementului străin și minoritar în toate domeniile ,
fie de instrucție publică , fie de comerț , fie în industrie .

-dr. N. Hasnaș : Nu ești nedrept ?

-dr.Isăcescu : Dă ex cu Facultățile de medicină care , cu toate opreliștile ,
au în majoritate străini și minoritari.

" De ochii lumii se fac legi, se iau măsuri, pentru ca să se dea o satisfacție de moment
elementului românesc oropsit . Dar toate aceste guvernări , pentru că de atunci s-au

succedat mai multe , au făcut ca prin măsuri administrative ,

nu numai să se eludeze prima măsură luată, de a se păstra proporția cuvenită,

dar ca numărul românilor să fie întrecut cu vârf și îndesat , dând posibilitate tuturor elementelor
străine să copleșească elementul nostru românesc. .

Mircea Isăcescu -D.luca/ 24 nov.'36

▣ Protejarea elementului românesc

-Isăcescu : Are o statistică dată de minister.

Numai în municipiul **Constanța, se găsesc 540 de patroni străini cu pașaport,**
cu firme înscrise la Camera de comerț și industrie, iar la aceștia mai sunt trecuți ca
salariații, **738 persoane , tot străini, cu pașaport.**

Și mai sunt încă 1.372 de străini, cu pașaport, fără profesioni .

Ei caută prin toate mijloacele să exploateze poporul nostru .

El a ridicat de multe ori această problemă , dar nu s-a rezolvat nimic !

Deși există o lege de protejare a elementului românesc, ea nu se respectă !

Din 19 Case de comerț care aprovizionează vapoarele , majoritatea sunt ale străinilor
cu pașaport , care fac câștiguri imense, în dauna producătorilor și comercianților români.

Deși există o lege de acordare condiționată a Brevetelor pentru băuturi spirtoase

(cetățean român ; armata făcută ; etc etc) **la Constanța sunt străini cu pașaport** care le-au obținut, s-au îmbogățit, și-au făcut palate .

Ex. **trei frați Antoniadis , străini cu pașaport**, deveniți printre cei mai bogați , care **și-au păstrat brevetele cu bani grei...** ;

-**VTPrelipceanu(PNC)** : **Și la Fălticeni 3 cârciumari** , cărora dl Chirculescu a dat ordin să li se retragă brevetul... **și acum sunt neclintii ..**

- **Radu Roșculeț (PNL)** : ar fi bine ca dr.Isăcescu să spună ce sumă și cui s-a dat pentru că **este f.adevărat , la Constanța, majoritatea cârciumarilor sunt străini cu pașaport .**

-**D.luca (ministru de Interne** Pentru că țara este sătulă de vorbe, iar în chestia aceasta **suntem deopotrivă de îndurerăți cu toții** , atât cei din Parlament , cât și cei din afară de Parlament , **vă rog să semnalăți cazurile concrete ce cunoașteți** și vă promit că după aceea nu veți mai avea posibilitatea de a vă ridica la tribună pe aceste chestiuni , **căci voi lua fără întârziere toate măsurile.**

În ce privește **cazurile de la Fălticeni (Baia)** , am fost și eu sesizat și **voi lua toate măsurile**,dar vă rog **să întrebați pe prefectul județului , ce măsuri am luat contra organelor administrative constatate vinovate** și dacă n-am ridicat fără ezitare dreptul celor ce aveau un asemenea brevet și astăzi, în locul lor, **funcționează români (aplauze la PNL)**

Orice ne-ar pretinde adversitățile noastre politice, trebuie să recunoaștem că , **indiferent de partidul căruia am aparține fiecare dintre noi, toți suntem buni români și toți suntem la datoria de a apăra și promova interesele românești (aplauze la PNL)**

-**V.T.Prelipceanu** : D-le ministru, **este foarte adevărat** , mi s-au adus la cunoștință unele **dispoziții ale dvs , în care v-ați comportat ca un bun ministru și ca un adevărat Român. Nu am nimic de zis.**

Însă am să revin cu chestia pe care am ridicat-o , când dvs nu erați ministru de Interne, **și am nădejdea că nu vă veți schimba aceste sentimente ,** și mă voi bucura când dvs veți lua măsurile de **cuviință în cazurile pe care le-am semnalat .**

-**D.luca** : Nu este nevoie, d-le deputat să-mi amintiți că nu am fost tot timpul acestor 3 ani ministru de Interne , **fiindcă de 3 ani la Ministerul de Interne s-a continuat o politică hotărâtă de promovare a intereselor românești și deci, indiferent cine a fost titularul, așa s-a urmat , iar eu urmez drumul tras de dl Inculeț " (aplauze la PNL)**

-**Dr.M.Isăcescu** : Iau act de declarația făcută de dl ministru de Interne și mă bucur pentru efectele de viitor pe care le așteptăm de la ceea ce d-sa s-a angajat în fața Camerei și a țării . Eu îi voi semnală aceste cazuri , nominal.

Mircea Isăcescu / 24 nov.'36

▣ Revizuirea cetățeniei

▣ Eliminarea străinilor cu pașaport

[LD : nu știu cum a trecut aceas punct al revizuirii cetățeniei . cred că de la ACCuza - la Goga - acum la Vaida . Cert este că semnale s-au dat destule , încât , în 1937, când Goga va trece la revizuire... să nu se fi făcut atâta scandal că nu au știut !]

" În rezumat , **Frontul Românesc, la momentul său, va face o revizuire a tuturor încetățenirilor de la război înapoi** - mai ales când se dovedește zilnic cum s-au făcut unele încetățeniri - și că **va elimina din țară pe toți acei care s-au făcut cetățeni români prin fraudă** - și se pare că **numărul lor trece de 500.000 -iar față de străinii cu pașaport înțelegem să-i îndepărtăm din toate ramurile de activitate : comerț, meserii, industrii, etc. și să-i înlocuim prin români "**

Mircea Isăcescu / 24 nov.'36

▣ Sănătatea publică : rural/ urban

▣ Statistici demografice

[LD : chiar dacă a îmbrățișat proaspăta doctrină vaidistă, **dr Isăcescu abordează această problemă ca un vechi și perseverent țărănist de stânga.**

Fostul " lupist", rămas "**țărănist**" și după plecarea lui Lupu , păstrează de aceea zestrea țărănistă intactă . Convertirea lui la "**numerus valahicus**" era de dată recentă]

Se vorbește în Mesaj de anumite măsuri care s-au luat sau care urmează să se ia pentru asigurarea sănătății publice. Natural, grija oricărui bun român și a oricărui guvernant trebuie să fie în prima linie sănătatea publică.

Cum trebuie această sănătate să fie mai bine pusă la adăpost ?

Depinde de cum o concepe fiecare grupare politică și fiecare exponent al grupării , atunci **când el deține Ministerul Sănătății Publice.**

Ca să vă dați seama de **cum este astăzi sănătatea și democrația poporului nostru**, vă voi prezenta **câteva date statistice** foarte rezumate :

Anul Excedentul de populație

1930	278.627 suflete ;
1931	226.000
1932	262.000
1933	242.000
1934	221.000
1935	182.000

Prin urmare , rețineți două cifre : 278.627 suflete în 1930, 182.000 suflete în 1935 .

Va să zică **diferența dintre natalitate și mortalitate , ceea ce ne dă sporul de populație, merge descrescând .**

-Pamfil Șeicaru : Dvs aveți în vedere doar elementul românesc ?

În Banat el este în continuă scădere, iar elementul șvăbesc în plină creștere.

-Isăcescu : Șeicaru a adus în discuție un element foarte interesant , care atinge și problema lui numerus valahicus.Dar o va aborda cu alt prilej.

Deocamdată el vrea să atragă atenția asupra altor fenomene.

Se afirmă că numărul populației noastre este **numai de 18 milioane.**

La 1 ianuarie 1936 aveam 19.196.000 suflete . Iar de atunci, socotind sporul de 200.000 ..... **avem cca 19.500.000 suflete .**

Din acestea, rural ..... **15.630.000 suflete**
,urban ..... **3.565.000 suflete (20%)**

-Șeicaru : Puneți dvs și această problemă :

proporția elementului românesc în pătura rurală ,

față de proporția elementului românesc în populația urbană.

-dr. Isăcescu : Se vorbește în Răspuns la Mesaj, de unele măsuri pentru apărarea sănătății publice. Sănătatea publică nu se poate îngriji , nu se poate rezolva, **numai prin elementul " medicină " și " medic " .**

Sănătatea publică este în funcție de 3 mari factori : economic, educativ și medical.

/ Facem campanii împotriva **exantematicului**. Echipe de medici și personal ajutător, trec mereu prin sate și **fac deparazitare** . A plecat echipa, dar **locuitorul nu are a doua cămașă, nu are săpun, și ciclul de parazitare/ deparazitare se desfășoară matematic !** Iar noi **nu suntem în stare să desființăm această rușine a civilizației, tifosul exantematic, mai ales în Basarabia !**

/ Mereu trimitem echipe de medici să combatem **pelagra**.

Constatăm cazurile, le înregistrăm,dăm statistici, administrăm un medicament ...

Dar ce poate să facă medicamentul când cetățeanul nu are drept mâncare decât mămăligă, și aceea făcută din porumb alterat ? Locuitorii de la sate nu au grăsimi ...

-Șeicaru : Dar aceasta vine numai de la Stat ? Efortul individual nu contează ?

Presupunând că un guvern vrea să ia măsuri de îndreptare

ce poate să facă însă un guvern dacă nu există și replica muncii individuale ?

Ca o dovadă, experiența făcută de dl Mihalache, care a învățat pe țărani cum să-și gătească mâncarea .

Același lucru, l-au făcut **echipele regale , formate din studenți, în timpul verii**

De la 1919, prea am transformat pe țărani în " asistați" ai Statului !

[**Dr Isăcescu nu mai continuă problema sanitară ...**]

Isăcescu / 24 nov.'36

▫ **Frontul Românesc = deasupra , contra partidelor !**

-Isăcescu : Eu nu învinuiesc guvernul actual, ci clasa dirigentă , în special de la război încoace pentru că această clasă conducătoare în dorința de a cultiva numai numărul de voturi , a omis să se intereseze și de cele mai esențiale probleme , printre care se numără, de sigur, și aceea a sănătății publice.

-Justin Stănescu : Demagogie!

-dr. Isăcescu : Tocmai pentru că aud cuvântul " demagogie" , țin să arăt că Frontul Românesc este născut ...

-Justin Stănescu : Din demagogie ?

-Isăcescu : ... pentru a vindeca țara de acest flagel al demagogiei , Frontul Românesc este născut pe deasupra partidelor politice și , vă rog să nu vă supărați, împotriva partidelor politice

-dr.N.Hasnaș : Dar este un partid politic !

-Isăcescu : Nu este un partid politic , este o reunire a tuturor românilor ce vor binele țării și al neamului românesc. " [-----]

[**dr.Isăcescu nu mai continuă precizările doctrinare ....apoi ...**]

Frontul Românesc a fost acuzat că face o politică fascistă, că face o politică hitleristă , și mai știu eu ce politică. **Nimic mai fals. Frontul Românesc nu face nici politică fascistă, nici hitleristă, ci face politică românească , pentru integrarea poporului român în toate drepturile sale care i se cuvin.**

-N.C.Popoescu : Aceasta este politica tuturor

[--Finalul discursului, după ce citează din Mesajul Regal --]

La această chemare , Frontul Românesc , încheșat de marele român și patriot dl dr.Al Vaida _Voevod, pe deasupra partidelor politice , pentru unirea sufletească a tuturor Românilor și repunerea lor în drepturile ce li se cuvin, răspunde : prezent , fiind convins că este astăzi singurul organism politic care poate să aducă la îndeplinire voința MSRegelui și a neamului Românesc. "

(aplauze pe băncile Fr.Rom)

Mircea Isăcescu / 24 nov.'36

▫ **Probleme economice**

/ **Podul de la Cernavodă** , insuficient pentru a lega Dobrogea de restul țării,

și pentru importanța ieșirii la Mare ;

/ **Prețul la cereale**, mai ales al grâului , trebuia să fie stabilit mai sus ;

- **M.Negură** (ministr.Cooperației) :Dvs credeți că se plătește prețul fixat prin decret ,

sau este un preț mai mare ? Și cum este mai bine ? Care este părerea partidului dvs ?

[**LD : urmează o discuție despre prețul grâului (mondial și național) ; despre prima la export ;**

despre necesitatea silozurilor ; despre credite pentru plugari

Apoi dr Isăcescu renunță ... și revine la elementul românesc...]

Mircea Isăcescu / 24 nov.'36

▫ **Elementul românesc în comerț și meserii**

Elementul românesc în aceste domenii, este ca și inexistent .

La Constanța, 30 % sunt străini cu pașaport , 60% sunt minoritari , 10 % sunt români .

Frontul Românesc ține să afirme că **datoria unui guvern de mâine este**

să pregătească elementele românești cel mai bine dotate , pe cheltuiala Statului ,

și să le ajute pentru **ca ele să înlocuiască , treptat , elementele străine** , care sunt cu pașaport , în totalitatea lor, iar **pe minoritari , în proporție numerică.**

Mircea Isăcescu / 24 nov.'36

▣ Româizarea orașelor

Un alt aspect al problemei care se pune în discuție de către **Frontul Românesc** este **aspectul orașelor din ținuturile alipite** , și chiar al celor din **Moldova**.

Orașele noastre sunt încăpute , într-o proporție nu numai îngrijorătoare , dar dezastruos de îngrijorătoare pentru neamul românesc - **pe mâinile elementelor străine sau minoritare .**

-**VTPrelipceanu** : Chiar și Bucureștii ...

-**Isăcescu** : **Chiar și Bucureștii**, aveți perfectă dreptate . Uitați-vă în orice teatru sau la orice **local de distracție** , și unde trebuie să cheltuești .

Veți vedea acolo, în proporție de **cel puțin 80 % , numai elemente minoritare**

.Acesta arată și **gradul lor de cultură** dar , mai ales, gradul de **bunăstare economică**.

Ei au resurse care le permit să se distreze ,

iar **românul nu are nici cu ce să-și trimită copilul la școală !**

" De aceea, una dintre grijile guvernanților trebuie să fie româizarea orașelor ."

Mircea Isăcescu / 24 nov.'36

▣ Româizarea administrației

" Eu nu văd posibilă o româizare cu actuala lege administrativă .

Legea administrativă , cu alegeri de **consilii comunale** în orașe cu **populație minoritară**, va da **un consiliu minoritar** , va da **un primar minoritar**.

Ce este mai **logic** și mai **firesc** decât ca ei să **încurajeze elementele lor** , pentru că ei sunt în majoritate și prin urmare **vor lua totdeauna măsuri administrative în contra timidelor elemente românești** , care vor încerca să pătrundă în **aceste cetăți** din mijlocul Țării Românești , însă **încăpute pe mâna minorităților** , grație împrejurărilor.

" Prin urmare, **noi înțelegem ca să transformăm** - și din alte motive , printre care **despoliticianizarea satelor** - pe primar, care este **capul unei cliici politice** și **care nu face deloc acolo administrație** ,

ci numai **favoruri pentru partizanii** care l-au sprijinit să ajungă primar ;

să transformăm primarul într-un magistrat administrativ , care să nu execute **decât comandamentele superioare ale neamului nostru românesc**.

În cadrul legilor , el să discute deciziunile consiliului ales, cu privire la buget, primarul rămânând un funcționar de carieră , un magistrat administrativ.

Numai în felul acesta credem că vom despoliticianiza , de o parte, **satele**,

iar pe de altă parte, **vom ajunge să românim** , treptat , treptat ,

aceste citadele ale orașelor minoritare , înfipte în trupul poporului românesc ."

Mircea Isăcescu / 24 nov.'36

▣ Justiția

▣ Legislația

Se proiectează măsuri pentru **apărarea patrimoniului public**

și pentru **reglementarea regimului presei**.

Necontestat , **una din racilele care a creat o stare de adâncă nemulțumire** ,

atât **pătura rurală** , cât și în cea **orașenească** ,

este lipsa unei dreptăți egală pentru toți și lipsa , de multe ori, a elementelor de cinste.

" Frontul Românesc înțelege ca pentru acele abateri **care pun în pericol**

siguranța țării și a neamului nostru, cât și pentru **alte abateri mai grave** ,

să se introducă pedeapsa cu moartea ,

chiar dacă este nevoie de modificarea Constituției "

Mircea Isăcescu / 24 nov.'36

▫ Politica externă

Ascultând **Mesajul citit de MSR** [citează din Mesaj] , **Frontul Românesc** subscrie cu totul la acest comandament al politicii externe .În ce privește Societatea Națiunilor, alianțele, Fr.Rom. înțelege să lase toată răspunderea guvernului, pentru directivele pe care le ia, pentru că el știe cel mai bine , cunoscând toate amănunțele .

S-a vorbit despre **revizionismul vecinilor unguri**.

Față de acestea, noi avem datoria **să întărim conștiința noastră națională,** să o facem să înțeleagă că **și noi am făcut sacrificii** , că și **poporul românesc are răspândit peste graniță mulți din fiii săi** , și la Vest, și la Est, și la Sud.

Să nu fim mereu numai defensivi, Să arătăm că **și noi avem pretenții cu mult mai justificate asupra conaționalilor noștri care se găsesc dincolo de granițele actuale ale României.**

Mircea Isăcescu / 24 nov.'36

▫Oferta Fr.Rom.

[După ce expune programul **Frontului Românesc**, în finalul discursului , Isăcescu conchide]
La chemarea MSRegelui care spune < **În atmosfera** [----] **sunt dator să fac un apel la simțământul de răspundere al tuturor Românilor** [-----] **peste frământările de o clipă** [-----] **forțele neamului nostru nu trebuie irosite în lupte și sfășieri lăuntrice** [-----] **glasul său să fie auzit și ascultat** >La această chemare , **Frontul Românesc** , încheșat de marele român și patriot dl dr.Al Vaida Voevod **pe deasupra partidelor politice** , pentru **unirea sufletească a tuturor Românilor și repunerea lor în drepturile ce li se cuvin**, răspunde : **prezent** , fiind convins că este astăzi **singurul organism politic** care poate să aducă la îndeplinire **voinea MSRegelui și a neamului Românesc.** "(aplauze pe băncile Fr.Rom)

Mircea Isăcescu / 24 nov.'36

14.) **M.Manoilescu** (**Liga Național-Corporatistă**) , discurs la Mesaj, Senat, 27 nov.'36

(DAD, MO 6, șed. de vineri, 27 nov.'36, pag. 87- 94)

[-----]

M. Manoilescu / 27 nov.'36

▫ "Dreapta naționalistă " = comoara de idealism a 3 generații

▫ Mișcările naționaliste = mișcări de tineret

[LD : o mai directă și o mai clară opțiune la "dreapta naționalistă" nu a mai exprimat nimeni. Este noul crez îmbrățișat de Manoilescu.Și așa cum o face în cazul lui **Vaida, Cuza , Goga ,Codreanu**, același merit de "**tinerete spirituală**" și-o adjudecă , implicit .]

" Căci, d-lor senatori, **ce sunt mișcările noastre naționaliste** , toate ?

Sunt mișcări de tineret .

Nu importă că la conducerea unora dintre ele **sunt oameni așa de venerabili**

ca d-nii **Cuza** sau **Vaida**. Acestea ar putea fi o dovadă mai mult că ele sunt mișcări ale tineretului Fiindcă, vedeți dvs - și această teorie ar trebui să fie agreabilă într-un Senat -

tineretea nu este o fază oarecare din dezvoltarea biologică a individualității omenești :

tineretea este o atitudine sufletească .

Există oameni al căror **suflet** plin de generozitate și de avânt , **rămâne totdeauna tânăr.**

Generozitatea și avântul sunt tineresti , după cum **egoismul și prudența sunt bătrânești .**

Și atunci, **ceea ce se numește astăzi cu un cuvânt foarte impropriu "dreapta naționalistă"** , această dreaptă **cuprinde comoara de idealism a trei generații .**

De aceea crede tineretul întrânsa "

M. Manoilescu / 27 nov.'36

▫ Al.Vaida -Voevod

" Formulele d-lui Vaida pot fi discutate sub raportul politic, sub raportul juridic, dar ceea ce nu poate fi discutat , ceea ce nu poate fi contestat , este valoarea morală a atitudinii sale sufletești . (**aplauze pe băncile Fr.Rom.**)
Un om care a fost de atâtea ori prim-ministru în această țară, care putea foarte comod să aștepte în **Partidul Național-Tărănesc** , să mai vină încă o dată și încă o dată prim - ministru, își dă osteneala imensă de a lua toiagul , de a merge de la un capăt la altul al țării , și de a predica o credință nouă , cu toate **riscurile** , cu toate **indiferențele** și cu toate **insultele** de care nici vârsta și nici trecutul său nu-l apără " (**aplauze prelungite și repetate pe băncile Fr.Rom.**)
"Iată un lucru care impune tineretului , și care **stabilește**, peste puntea anilor, **o legătură sufletească directă ; ea prețuește mai mult decât toate colecțiunile de voturi, luate în zăpăceala zilelor de alegeri.** " (**aplauze prelungite și repetate pe băncile Fr.Rom.**)
[-----]
M.Manoilescu / 27 nov.'36

15.a) Incident diplomatic : înmormântarea lui Moța și Marin ,Cameră , 17, 18, 19 febr.'37

(DAD, MO nr. 28, ședința de miercuri, 17 februarie 1937, p. 1036 - 1069)

Declarații Răspunsuri Polemici

Doc.integral - [fișier Naționalism IV](#)

a.) Octavian Goga (PNC)/ 17 febr./ (p. 1063 -1064)

"Dle președinte, d-lor deputați, vă rog să-mi îngăduiți să fac o declarație , în legătură cu **cele desbătute ieri** , în ședința Camerei, **la care nu am asistat** .

[Blamarea atitudinii PNT]

În ședința de ieri a Camerei, printr-o interpretare volnică și interesată , s-a pus în discuțiune **înmormântarea tinerilor Moța și Marin** , săvârșită în ziua de **13 februarie**. "**Partidul Național -Tărănesc** , prin rostul d-lui **Armand Călinescu** , deformând aspectul acestui act de pietate și coborându-l la nivelul măruntelor preocupări politicianiste .[-----]

[Sentimentul de pioșenie al opiniei publice]

" **Acest sentiment de elevație morală** , pe deasupra categoriilor politice, **le-a întovărășit sicriile** în drumul de **reintegrare în țărâna strămoșească** . **Veneau acasă doi morți ai unui ideal de resurecție națională.**
Primirea lor respectuoasă era , pe seama celor înțelegători, **o datorie elementară de cuviință** , în fața **supremului devotament pentru țară** .
" **Cu această interpretare a alergat lumea să aducă morților salutarea cea de pe urmă** . **S-au grăbit să-i cinstească** , alături de **mulțimea anonimă**, **personalități reprezentative de diversă înfățișare.**
" **Ce mâna , oare , în gara din Cluj , pe Alexandru Vaida -Voevod** și atâția membri ai **Academiei Române sau profesori universitari**, **dacă nu impulsul normal de a omagia** , ca totdeauna , **jertfele vitejiei românești ?**
" Ce îndemna pe **Patriarhul țării [Miron Cristea]** să le ofere **scutul bisericii** și **o dreaptă pomenire** , iar pe **mitropolitul Ardealului [Nicolae Bălan]** să le împletească **o cunună de martiri** la solemnitatea îngropăciunii ?
De sigur, că **nu chemarea unui act politic** , ci **preferințe de ordin moral.** [-----]

[Călinescu : reacția politicianistă , intrigă de culise

Tătărescu : - retorică ușoară]

" Când totul a trecut fără nici o frământare și cei doi călători ai morții ,
înfășurați în îndurerarea unanimă , **s-au coborât sub glie ,**
un domn reprezentant al gândirii din care **se hrănește aici o intrigărie învederată,**
politicianizează actul de pietate obștească și, prezentând la tribuna parlamentară ,
gestul miniștrilor străini ca o imixtiune frivolă în treburile interne,
invocă cu grandilocvență ultragiată < **mândria Statului nostru .>**
" Nu vreau să insist asupra acestei **manifestări de jalnică disonanță morală ,**
și nu vreau să o analizez , fiindcă nu am crezut nici o dată în evoluția spre bine
a politicaștrilor responsabili , cu deprinderile lor , **pentru actuala fierbere din țară.**
Inadaptabili și incorijibili, acești **martori ai unei mentalități anacronice ,**
vor fi înlățurați mai curând sau mai târziu **de valul cotropitor al renașterii românești .**
[-----]
////////////////////////////////////

c.) **I.Modreanu (Fr.Românesc -Vaida) / 17 febr. '37 (p. 1066)**

"Die președinte, d-lor deputați, la sumarul ședinței de ieri, în numele **Frontului Românesc** condus de **dl Alexandru Vaida -Voevod** , vă rog să-mi permiteți să citesc de la această tribună , următoarea **declarație :**

" **Frontul Românesc, organ de politică națională dincolo de barierele de partid,** ține cu această ocazie să afirme principiul că **respinge în mod absolut orice amestec străin în actele lăuntrice ale țării , ori de unde ar veni și din partea oricui.**

[Înfirmantare , nu "**manifestație politică** " !]

"Nu înțelegem însă **de ce Partidul Național Țărănesc și guvernul** **au luat drept manifestație politică** ceremonia înhumării celor doi tineri , **căzuți eroic pe frontul civil din Spania** , când la această ceremonie **au participat ,spontan ,** printr-un **instinct comun, o imensă mulțime românească** , care , dincolo de politic , a interpretat acest moment ca **un omagiu adus jertfei eroice în lupta pentru credință , neam și Rege. "**

" **Dacă Partidul Național -Țărănesc a înțeles să transforme o clipă de izbucnire națională , într-un instrument de speculație de partid ,** în nici un caz **guvernului nu-i este permis să cultive acest echivoc,** întrucât **el singur a înlesnit ,** fără să aibă scuza surprinderii , **toate posibilitățile ca manifestația să-și capete și caracterul și grandoarea care-l înspăimântă acum.**

" **Desfășurarea manifestației funerare de-a lungul țării, timp de mai multe zile,** a îmbrăcat **un caracter quasi oficial** , întrucât tot timpul s-a semnalat **prezența organelor oficiale : autoritățile publice, școlile, biserica** cu întreg forul conducător, de la smeriții preoți de sate până la Înălții Chiriarhi.

[**Diplomații- omagiu simbolic pentru statul național**]

" **Cum poate , dar , guvernul să interpreteze** că **participarea unora din mebrii Corpului diplomatic din Capitală la o asemenea ceremonie** cu caracter atât de general , **constituie totuși o imixtiune în treburile noastre interne ?**

Dacă jertfei supreme a acestor mucenici , țineți să-i dați un sens politic, acesta nu poate fi altul decât **al instinctului de conșvare național ,** dincolo de mărunțișurile noastre de partid , iar **participarea reprezentanților altor țări,** nu poate fi socotită **decât ca un omagiu ce se aduce** , alături de nația română , **acelui simbol de jertfă pentru națiune , pentru credință și pentru Tron,** care constituie **fundamentul Statelor naționale "** (**aplauze la Fr.Românesc și PNC**)

////////////////////////////////////

Incident diplomatic / Înfirmantare Moța și Marin / 13.-19 febr.'37

15.b) **Adam Ionescu (PNC) , Comunicare : Comuniști din teatru și presă , 18**

febr.'37

(DAD, MO 29, șed. din 18 febr., p. 1092)

Adresată ministrului Culte și Arte , **Vict.Iamandi**

"**Teatrul Național** din capitala Moldovei, are **trista soartă de a fi condus** , de mai bine de 2 ani, de un domn, **Emil Serghie** , de profesiune **gazetar la ziarul jidovesc < Lumea >** , proprietatea jidanului **Jean Hefter**, fratele faimosului **Alfred Hefter** , iar **actualmente redactor** la ziarele **< Adevărul >** și **< Dimineața >** .

"Trec peste **lipsa de cultură a susnumitului**, care abia cu câțiva ani în urmă **lipea afișele** ce anunțau spectacolele- singura lui legătură cu scena teatrului moldovenesc - și peste faptul că **nu posedă nici măcar o diplomă universitară** , azi când avem peste 10.000 șomeri licențiați sau doctori, spre a nu sublinia decât **două situațiuni care indignează** în deosebi **opinia publică intelectuală și românească din Iași** .

" Pe deoparte, numitul, **locuind în Capitală, încasează salariu** pentru o slujbă pe care de fapt **nu o prestează**, iar pe de alta , **nu se poate tolera** ca un funcționar al Statului , plătit **cu o leafă foarte grasă, să se facă pe față propagandistul Moscovei**, care l-a numit director la Teatrul Național și care îi servește retribuțiunea lunară . **Iată faptele :**

[Asociația R.U.P]

" **Emil Serghie** , lucrând în strânsă legătură cu **comunistul Lucrețiu Pătrășcanu** , a pus la iași bazele **Asociației R.U.P.** [**Reuniunea Universală pentru Pace**] , care este , după cum se știe, **o camuflare a partidului comunist** , în ziua de **12 octombrie 1936**, în **casa conspirativă** din str. Sfântul Sava , nr. 2 , **atrăgând în mrejele comunismului** și câțiva naivi, profesori, medici , **avocați , studenți**, bineînțeles , **mai toți jidani.**

" De asemenea, dir. Teatrului Național din Iași, **a plecat, împreună cu Pătrășcanu , la Bălți** , unde a pus bazele **nucleului RUP** în acel oraș, după cum a anunțat chiar ziarul Lumea de la Iași

[Repertoriu jidovesc]

" **Atitudinea d-lui Serghie** a fost totdeauna **sfidătoare față de sentimentele românești**, încă de la venirea sa la direcția teatrului , când **a încercat să monteze pe scena ieșeană niște pornografii jidovești**, la care **a renunțat numai în urma intervenției drastice a studentimei creștine**, care a plătit cu câteva capete sparte și coaste rupte **de ghionții jandarmilor , sentimentele sale naționale.**

E vorba de **scandalul piesei < Azais >** , în februarie 1934 .

" **Anul acesta**, montându-se **piesa < M-me Sans Gene >** , de Victorien Sardou , dir. teatrului a crezut de cuviință să adauge un prolog compus de el , și în care se face **apologia revoluției , cu asasinat , cu o ghilotină, cu scene de stradă revoluționare , cu insulte la adresa monarhiei** . Nu mai discutăm **procedul inadmisibil** de-a colabora în acest fel cu autorii clasici din repertoriu, și a pune pe socoteala lor scene întregi , pe care nu s-au gândit vreodată să le scrie.

Tot același personaj a încercat să joace **piesa jidovească < Bursa neagră >** , cu **insulte la adresa Statului , la care a fost silit să renunțe , în urma intervențiunii studentimii creștine .**

"Anul acesta, **dl Emil Serghie** a adus la Iași pe **jidanul Blum-Floru** , dat afară de la Opera din Cluj, și l-a încredințat montarea **operei ungurești < Numai din iubire >** , angajându-l cu un salariu de 10.000 lei pe lună, deși în Iași erau destule elemente capabile să monteze această operetă .

[Fiu de preot - activitate subversivă comunistă !]

"Ceea ce este mai **dureros pentru noi , creștinii**, este că **acest înstrăinat e fiu de preot de la țară** , din com. Bivoli , jud. Botoșani , și el însăși **absolvent al Seminarului " Veniamin Costache "** din Iași .

Această calitate, nu l-a împiedicat să **serbeze data creștinească a Anului Nou** , **la societatea jidovească < Cultura .Hecuah >**, cu membrii **Frontului Muncitoresc**

și ai **Blocului Democratic** , toate **organizații comuniste camuflate** .

În ce privește **activitatea lui subversivă** , suntem precis informați că **Siguranța Statului are un copios material în această privință** .

"Aducând aceste lucrări la cunoștință, **întreb pe dl ministru al Cultetelor și Artelor**, dacă **acest domn Serghie mai poate să rămână un singur moment ca director al Teatrului Național din Iași**,

și dacă nu socotește că **trebuie demis fără întârziere ?** "

Adam Ionescu / 18 febr.'37

16.) **Al.Rotta (Fr.Rom)**,Interpelare : studenți naționaliști arestați , **1 mart.'37**

Madgearu (PNT) , **Goga** (PNC)- intervenții , precizări, delimitări .

/Curențele extremiste : **naționaliști versus comuniști & antifasciști**]

(**LD : 2 nov.2003 . Greu an anul 1937 ....**

Comunism - fascism - democrație / Anticomunism - antifascism- antidemocrație

Doctrine, etichete, confuzii, înregimentări, echivocuri , consecințe.

Confruntări între curențe , partide și presa românească .

[LD : Minisstru al Justiției , - VVSassu .Ce să spun ?! Farmec au atunci când le ascuți dialogul !

Cum încerci să extragi " esențe", concluzii parțiale sau generalizante,

dispar nuanțele, dispar confuziile , dispore atmosfera ....]

[LD : trebuie să tratez fără nici un echivoc **confuzia care s-a întreținut** , în epocă ,

și în istoriografia comunistă , privind "**etichetele**" **anexate de mișcarea comunistă** .

În egală măsură, trebuie să indic, tot fără echivoc, **confuzia întreținută de naționaliști** , atunci când identificau **antifascismul cu comunismul**.

Și , fără scuze, **exploatarea acestor confuzii în beneficiul electoral**, de către partide, chiar și de către cele democratice.

Din acest **triplu evantai de confuzii**, s-au extras **sloganuri electorale**, care au provocat **grave confruntări**, de la **amenințări, huliganisme, bătăi**, până la **teroare și asasinat**.

Răspunderea și vinovăția este , de aceea, **greu de cuantificat** ,

dar **consecințele s-au simțit** . În cele de mai jos, o "**mostră**" ...

Consecința ? : **atentatul contra prof.Bratu !**] Doc.integral - **Frontul Românesc -Vaida**

Al.Rotta / 1 mart.'37

☛**Comunicatul M.de Int.** / 27 febr.'37

Arestări abuzive :14 studenți legionar

"Am onoarea de a interpela pe **ministr .de Interne [VVSassu]** ,următoarele :

"**Imperativul momentului** de față este **restabilirea ordinii** , grav zdruncinată - așa ne-a declarat dl prim-ministru .**Nu știu în ce măsură este justificată această alarmă** , dar dacă am judeca **după primele acte de autoritate** ale ministerului de Interne remaniat ,nu am avea motive de îngrijorare ,căci **guvernul nu face decât să-și îndrepte acțiunea în contra partidelor naționaliste** .

"Într-adevăr, **Comunicatul** Ministerului de Interne , din **27 februarie 1937**,arată că **au și fost arestați și depuși la Jilava studenții naționaliști :V.Trifa ,Spânu lordache, Popescu Vasile, Virgil Rădulescu** , de la **Universitatea București**,pentru faptul că **au maltratat pe studentul liberal ,Aurelian Rădulescu** ,iar la **Cernăuți** ,au fost **arestați și trimiși în judecata Consiliului de Război al Corpului IV Armată**, **studenții Vișan Liviu, Ion Nemțeanu, Jitariu Spiridon, Orendovici Mircea, Scalan Cezar , Marian Popingiu, Toma Victor, Telinski Gheorghe , Mateescu Valeriu și Voinic Bujor**, pentru **o agresiune săvârșită asupra lui Vasile Parascop**.

" Întreb pe dl ministru de Intenre:**Oare aceste singure fapte** ,care ,încadrate în noul Cod Penal ,**de competența judecătorului de Ocol,să fi declanșat toată furia guvernului în contra unor studenți** a căror vină este că **au administrat o lecție** unor colegi de ai lor, care **n-au înțeles să-i urmeze pe linia mare a naționalismului ?**"

Al.Rotta / 1 mart.'37

#Comunism ul-pericolul cel mare

-**Al Rotta**:"Nu socotește guvernul că prin **așa-zisele acte de autoritate** ,care mai mult ar friza abuzul, mișcarea naționalistă pierde din intensitatea ei ,că, în mod indirect ,**se face jocul dușmanului neamului nostru ?**

Cine conduce din umbră asemenea **acțiuni dăunătoare intereselor țării ?**

Vrea guvernul,în mod sincer ,să-și afirme întreaga autoritate ,**să oprime ordinea ?**

Pentru ce atunci ,manifestă **atât dezinteres** față de acțiuni care ,întradevăr, **ruinează siguranța Statului** ,de la temelia acestei țări ?

"Nu mai departe decât **zilele trecute** ,în timpul alegerilor de la suburbia București , comitetul organizației **Partidului Comunist din România** ,a luat o poziție fățișă și ,prin manifeste ,a indicat **la ură de clasă,la dispreț față de Coroană,îndemnând alegătorii să susțină** - în lupta contra naționalismului- **lista PNT** ,deoarece **reușita acestuia ar constitui un pas hotărîtor spre formarea Frontului Popular .**

-**VTPrelipceanu** (PNC)"D-le Rotta, nu este de scăpat din vedere că **studenții comuniști activează la Universitatea din Iași și Cernăuți** , însă au **marele avantaj** că au printre ei **profesori care îi susțin**.Așa ,distinsul profesor **Bratu a afirmat public** ,cu prilejul **procesului lui Constantinescu -Iași, că este antifascist .**

Întrebat : de ce ? A răspuns : **pentru că este țărănist "** [-----]

-**V.Madgearu** / 1 mart.'37

▣**PNT**:antifascism, nu **mișcare antifascistă & comunistă**

-**Virgil Madgearu** (PNT) "Dle președinte ,**este foarte regeretabil că despre un om de autoritatea d-lui rector al Universității din Iași ,dl Bratu, se vorbește cu atâta ușurință** ,cum a vorbit dl coleg.D-le **Prelipceanu** ,dvs nu puteți să vă **faceți aici canalul de scurgere al tuturor calomniilor** care se publică împotriva **oamenilor de valoare și distincțiunea morală a profesorului și rectorului Universității din Iași, prof.Bratu.**

-**VTPrelipceanu** : " Aceasta nu este o calomnie .**Fiind întrebat de ce este antifascist, d-sa a răspuns :fiindcă sunt țărănist"**

-**Madgearu ."** **A fi antifascist este una și a fi comunist este alta .**[-----]

Eu vă rog să nu creați asemenea confuzii , într-un moment când claritatea de vederi se impune tuturor partidelor politice " (aplauze la PNT)

O.Goga / 1 mart.'37

#**PNT** -sprijinit de **Frontul Popular**

-**Octavian Goga** (PNC " D-lor deputați,vreau să iau parte pentru moment la această **luptă a d-lui Madgearu pentru apărarea antifascismului.**

Dvs **spuneți, d-le Madgeru, că ați stopat** pe toți luptătorii dvs pentru democrație ,**să ia parte la lupta antifascistă** , pentru că **la spatele antifascismului stă comunismul.**

Este o teorie pe care am susținut-o , dacă vă aduceți aminte,cu ocazia **alegerilor de la Mehedinți și Hunedoara** și am dovedit că , în acea luptă electorală-este aici și **dl Nasta , din majoritate** , care cu mare competență a arătat acest lucru -**că dvs , în acea luptă electorală, ați fost în frontul antifascist .**"[-----]

O.Goga / 1 mart.'37

#**Acțiunea comunistă în România**

-**Goga** : "Mergem mai departe , dar eu sunt gata , dacă dvs vreți să triumfe adevărul istoric, să viu în acest moment cu hârtiile aici și să certific din nou acest adevăr. Dar eu vreau să trec la altă chestiune. **DI Rotta a vorbit despre rolul pe care îl au comuniștii** ,astăzi.

S-a dovedit și **la alegerile suburbane,unde comuniștii au intrat în rol.**

Eu cred că acest rol al comuniștilor există, persistă.

Nu știu cum a intervenit în ultimul timp un *adagiu* ,care trece din gură în gură ,și care este cu foarte multă insistență **pus în circulație** de niște oameni, care sunt interesați, **adagiul este :nu există comunism în România!**

Eu însă vă spun că **țara este plină de o rețea comunistă , care lucrează , care se manifestă în mod permanent**(întreruperi)**Da, o rețea comunistă și nu știu dacă dvs nu vi s-a pus la dispoziție tot felul de reviste ,sunt reviste periodice , numărul lor este de 50** [-----]

Goga / 1 mart.'37

▀Mișcarea naționalistă studențească

" Ei bine, **manifeste** de acestea se multiplică neconținut , și în vremurile acestea,**când comunismul lucrează** ,eu cred că **se face un exces de zel ,luându-se o atitudine de prigoană împotriva studenților.**

D-nii mei, **vă atrag atenția** , sunt dintre aceia care **am venit aici la Cameră** în zilele grele, triste ,**după moartea regretatului Duca** , și atunci **am spus :nu trebuie să ne întindem acum într-o atitudine de prigonire împotriva studenților ;să se facă ordine, dar să nu se cadă în greșala de a se exagera.**

Ei bine, **acum se exagerează. Se arestează toți acești băeți pe capete.**Eu vă spun - poate sunt greșit , dvs să judecați : **tâmpile fierbinți ale tineretului mai bine vreau să le văd angajate pentru mișcarea naționalistă ,dacă vreți , extremistă, decât pentru mișcarea comunistă din România.**Acesta este adevărul." [-----]

Madgearu / 1 mart.'37

▀Diversiunile interesate ... cu mișcările extremiste

[LD :am mai spus-o! Urât caracter au atât **Goga** cât și **Madgearu** !Nici în acest context nu uită că sunt în **campanie electorală** !Dar , printre **picăturile otrăvite...** spun și lucruri adevărate ...]

-**Madgearu** : " Vreau să precizez un singur lucru .**Este absolut regretabil** că,ori de câte ori **apare un manifest , fie că emană de la comuniști,fie că emană de la Siguranța Generală** a Statului ...[-----]În același timp, ori de câte ori **ni s-au trimis manifeste** , invitațiuni de acest fel, **le-am respins ;**astfel că **este regretabil ca să se ridice încontinuu asemenea chestiuni ..**

Afară de aceasta, **se urmărește, în primul rând, să se creeze un substrat artificial pentru anumite mișcări** , care **nu-și găsesc un substrat real** în viața noastră socială și politică .În acest caz, **noi ținem să spunem** celor care încearcă acum ,ceea ce au mai încercat în repetate rânduri, **în ultimii 18 de ani :nu au decât să continue , vor avea același succes ca până acum.**În ce privește manifestele, nu primim manifeste numai din partea aceasta ..

D-le Goga ,**de ce nu relevați faptul că primim manifeste și din celălalt lagăr ?**

Noi am primit buletinul nr 6 , intitulat" *Români din cele patru unghiuri ...*",iscălit "**Organizația sacră a brațului care nu iartă !**" [-----]

Al Rotta(continuă)

▀Încetarea prigoanei contra studenților naționaliști ! România Românilor !

-**Al Rotta**:"Nu mă preocupă atitudinea Partidului Național -Țărănesc , dacă înțelege sau nu să se desolidarizeze de partidul comunist,**deși socot că o datorie de conștiință românească impune unui partid de guvernământ ,unui partid ai cărui reprezentanți au fost sfetnicii Tronului , să dezavueze public asemenea manifestațiuni** și să se pronunțe categoric contra .

" Un lucru este însă stabilit în mod precis, **că în România există un partid comunist , că activează fățiș, în disprețul tuturor legilor de ordine, îndemnând la revoltă ,la acțiuni nesăbuite contra autorității constituite ,la luptă contra Coroanei.**[.....]

Rezultatul imediat al acestei **provocări comuniste** , l-am și avut. **Alegerile de la suburbane** s-au soldat cu **un mort** și un număr important de **grav răniți** iar **autorii și provocatorii acestui măcel organizat**, se bucură de impunitate și nu numai că nu sunt depuși la Jilava, dar beneficiază de starea de libertate .

Această absență totală a autorităților, această primă de încurajare dată comunismului ,
îngăduie tot felul de comentarii și e de natură să agraveze starea de anarhie.

" Pentru ce ,întreb pe dl ministru de Interne, **s-au adoptat două măsuri ?**

Față de mișcarea naționalistă , guvernul pornește la reprimare cu toată furia .

Față de mișcarea comunistă , mișcare de distrugere a tot ce este român , de distrugere a Statului , de compromiterea Coroanei, guvernul stă impasibil .

"Rog pe dl ministru să-și revizuiască politica de ordine în această țară,și să privească
acțiunea studenților naționaliști ,**chiar atunci când depășesc cadrul legilor existente,**
prin prisma sentimentului lor curat de dragoste de țară, prin hotărîrea lor de a imprima
conducătorilor țării , mai mult spirit de jertfă, mai multă conștiință în îndeplinirea datoriei .

"România a Românilor ! acesta este **strigătul studențimei naționaliste .**

De aceea, rugăm guvernul să avizeze la măsuri de ordine ,fără însă să bruscheze lucrurile.

Atenție! Atenție! toată preocuparea numai față de mișcarea comunistă !

Al.Rotta / 1 febr.'37

17.) **V.P.Sassu** (ministr.Juстиției) - răspunde lui **Al Rotta** - 2 mart.'37

Al.Rotta -replică

Atentatul contra lui Tr.Bratu (luni, 1 mart) - în dezbaterea Camerei .

(DAD, MO 38, șed. de marți, 2 mart.'37, pag. 1806 - 1812 , după amiaza)

Armand Călinescu (PNT) **Victor Iamandi** (ministr .Culte și arte) ,

Gr.Iunian (PRȚ)

GH.I.Brătianu (PNL-2)

VTPrelipceanu (PNC)

G.A.Cuza (PNC)

O.Goga (PNC)

V.P.Sassu (ministr. Justiției din 23 febr.'37 , ad-interim la Agricultură)

▣ **Arestarea legionarilor teroriști**

" D-lor deputați, în ședința de ieri a Camerei , d-l **deputat Rotta** a adresat guvernului
o întrebare , și a cerut un răspuns cu privire la **arestarea unor studenți**
din București și Cernăuți .

" Este vorba de **arestarea , de către organele parchetului militar , a acelor studenți** care ,
prin teroare , au atras într-**o cursă** pe alți colegi ai lor, **spre a-i pedepsi**
pentru faptul că **nu le-au urmat calea** și nu le-au urmat **școala violenței și a teroarei.**

" **I-au sechestrat pe acești colegi și i-au maltratată în mod barbar** ,
aplicându-se zice - o **sentință a unui tribunal extra legal** , deci **inchizitorial** -
o sentință dată de oameni fără calitate , fără răspundere și - adaug - **fără suflet .**

(**apluze la PNL**) [-----] .

VPSassu / 2 mart.'37

▣ **Comunicarea sfidătoare a lui Rotta**

"D-lor, înainte de a da răspunsul guvernului, țin să reținem din cuprinsul întrebării d-lui Rotta
două afirmații ,pe cât de **netemeinice**, pe atât de **absurde**.

În prima afirmație , cuprinsă în începutul comunicării sale, **dl deputat Rotta** ,
aduce acuzații guvernului, învinuindu-l că **măsurile pentru asigurarea liniștii publice** ,
pe care le-a instituit,nu constituie **decât o acțiune de vrăjmășie contra partidelor naționaliste** ,
iar **a doua afirmație** bazată pe faptele acelor doi studenți teroriști ,

indirect dar vizibil, **făcea apologia acestor grave infracțiuni** arătând că **acești studenți**
nu au altă vină **decât** aceea că "**au administrat o lecție celor doi colegi ai lor , care n-au**
înțeles să urmeze linia mare a naționalismului " (**Exclamări , protestări la PNL**)

-Voci :Rușine ! Rușine !

-**VPSassu** : "Într-adevăr d-lor, **aceste afirmațiuni constituie o rușine pentru cel ce le-a făcut**
(**apluze la PNL**)Căci este imposibil ca **un membru alParlamentului**

să facă asemenea declarațiuni , care constituie **o primă de încurajare dată infractorilor.** "

VPSassu / 2 mart.'37

▣ Naționalismul constructiv al PNL

▣ Naționalismul distructiv -terorist

" În toată această comunicare , **se vorbește** de la început și până la sfârșit **de naționalism** și -și ia îngăduința **dl deputat Rotta să ne servească** nouă, acestui guvern, **lecțiuni de naționalism** [-----]

" Acest guvern , însă , **se îngrijorează de naționalismul** acelor care , în loc să puie la contribuție **puterea ideilor și a sentimentelor lor**, **folosesc armele teroriste și ucigătoare** (aplauze la PNL) , **un huliganism absurd și străin de sufletul poporului nostru** , **huliganism** pe care , **orice minte luminată, trebuie să- l vestejească și să- l suprimă "**
VPSassu / 2 mart.'37

▣ Guvernul își va face datoria

" D-lor deputați, **guvernul își va îndeplini până la capăt hotărîrea de a păstra liniștea publică** , și eu , **ca ministru al Justiției** , în împrejurările de față **nu am decât una și singura datorie : Aceea de a păzi ordinea legală , prin respectarea legilor și prin stricta și prompta păzire a lor .** (aplauze, strigăte de bravo la PNL) [-----]

" Acesta este , d-lor , **răspunsul pe care am găsit cu cale să- l dau imprudentei întrebări a d-lui deputat Rotta "** . (aplauze prelungite la PNL)
////////////////////////////////////

Al.Rotta-Iamandi, Sassu/ 2 mart.'37 (p. 1807)

▣ Năpârliri politice : de la " lupiști " la ... " vaidiști " !

▣ "Dreapta" - "Stânga"

-Voci : Este inutil !

-NNSăveanu : D-lor deputați, avem datoria, după Regulament, să vorbească la replică. Dvs puteți să nu aprobați ideile d-lui, dar eu trebuie să aplic Regulamentul.

-Al.Rotta : D-le președinte, d-lor deputați, **condamnăm și noi acțiunile teroriste ....**

-Voci : Ieri le-ați încurajat !

-Al.Rotta : **Noi am cerut guvernului să procedeze cu aceeași măsură și cu aceeași vigilență și față de acțiunile teroriste comuniste.**

Când a fost atăcat , prim manifestul pe care l-a citit dl Goga ... **propagatorii comuniști** făceau **apologia comunismului** , **îndemnând la revoltă ...**

-Vict.Iamandi (Ministrul Cultelor și Artelor D-ta **te-ai ales** în alegerile generale din 1933 , **pe lista partidului dr.Lupu , cu voturile comuniste și socialiste din Basarabia !**

Acum ai aerul că ne dai nouă lecții de românism și naționalism !

Eram subsecretar de Stat la Interne și am și acum dosarele dumitale, toate, și știu care sunt voturile în virtutea cărora ai venit aici (aplauze la PNL)

-Voci : Rușine ! Rușine!

-Gh.A.Cuza : În aceeași măsură **a evoluat d-l Rotta de la stânga spre dreapta** , în care **ai evoluat și d-ta de la dreapta spre stânga ."** (aplauze la PNL)

-Iamandi : Te-au votat bulgarii din Basarabia și ceilalți, iar acum ai curajul să ne faci nouă lecții de românism ! Ar trebui mai multă pudoare !

-NNSăveanu : Fac apel la dvs - dl Rotta are dreptul doar la 5 minute - **să- l lăsați să vorbească .**

-Al.Rotta : Aș ruga pe **dl ministru să- mi răspundă ce măsuri înțelege să ia față de propagatorii comunismului .Nu mi- a răspuns.**

-VPSassu : "**Zeci și sute de procese ale comunistilor se află în fața instanțelor militare , care au dat pedepse foarte grele , fac desmințirea afirmațiilor d-tale "** (aplauze prelungite la PNL) .**Pe noi nu ne interesează nici extremismul de dreapta , nici cel de stânga"** (aplauze la PNL)

-**Al.Rotta** : Nu mă satisface răspunsul dvs . (**protestări la PNL**)

////////////////////////////////////

[LD :nici că se putea moment mai prost ales de Rotta , să apere studenții naționaliști !
Imediat după el, **explodează în Cameră și Senat** cazul dramatic : **atentatul contra
rectorului Tr.Bratu** . Comunicarea lui Rotta... este dezavuată de toți, exceptând PNC]
Al.Rotta / 2 mart.'37

18.) **Al.Rotta, Mircea Isăcescu (Fr.Rom)** : precizări privind poziția Fr.Rom. , 3
mart.'37

(DAD , MO 39, șed. 3 martie - la Sumar -p. 1837)

Al Rotta / 3 mart

▣ **Dezaprobarea atentatului**

" Eu mă ridic la această tribună ,ca să **reafirm și astăzi, în numele Frontului Românesc** ,
că **dezaprob cu toată energia actele de violență** , că **ne repugnă terorismul ca metodă de
guvernare, ca metodă de determinare de curente** .

Frontul Românesc, ca **mișcare naționalistă de ordine**,
nu poate să fie **decât pentru afirmarea autorității Statului**.

"Când am făcut alaltăieri comunicarea, nu am fost călăuzit decât de acest principiu
și **am cerut guvernului să-și afirme întreaga autoritate** ,

nu numai **față de mișcarea naționalistă , și și de cea comunistă . "**

Al Rotta / 3 mart

▣ **Autoapărarea poziției sale**

În ce privește intervenția de pe banca ministerială a ministrului Iamandi,
să-i fie îngăduit ca , atunci când i se aduc acuzații atât de grave ,
să-și spună și el cuvântul.

"Naționalismul meu țâșnește din întreaga mea ființă. Eu m-am înfrățit cu moartea la Turtucaia ;
acolo am dăruit frontului părți din trupul meu , clavicula dreaptă și indexul mâinii stângi,
și atunci să-mi fie îngăduit să contest oricui dreptul de a pune în discuție naționalismul meu .

" **Mi s-a adus acuzația** că sunt ales [**ca lupist , în 1933**] ca reprezentant al județului

Cetatea -Albă , **cu voturile socialiștilor și comuniștilor** .

S-a căutat să se găsească o explicație a celor 13.000 de voturi

pe care le-am avut la Cetatea Albă. Secretul este acesta .

Am fost procuror , șef de parchet , la Olt . În urma cererii mele am fost transferat la Cetatea Albă ,
ca să-mi pot vindeca rănilor. La Cetatea -Albă, am demisionat în 1922, **profesez avocatura de 15
ani, biroul meu de avocatură este birou de asistență judiciară
pentru toți nevoiașii de la Cetatea -Albă.**

" **Toți cei care au fost nemulțumiți de toate guvernările** , care s-au perindat până acum la
cârma țării, **70% sunt clientela gratuită**. Acesta este secretul succesului meu în alegerile din
1933 .**Resping acuzația care mi s-a adus că sunt alesul socialiștilor și comuniștilor** .

[-----] **13.000 de voturi comuniste în Cetatea Albă ?**

Beneficiarii sunteți dvs, parlamentarii liberali de acolo, pentru că **la secțiunea Tatar-Bunar,
secțiune care a fost sediul revoluției comuniste,**

dvs , parlamentarii liberali de Cetatea -Albă, ați obținut 2.000 voturi , iar eu 150 de voturi . "

////////////////////////////////////

dr.Mircea Isăcescu / - la Sumar - 3 mart.'37

▣ **Condamnarea atentatului.**

▣**Condamnarea acțiunilor subversive comuniste**

" Ieri s-a adus în discuția Camerei , un **fapt care este profund regretabil**, și care **trebuie să fie condamnat de noi toți** .

De aceea nu pot să întârzii ca , **în numele Frontului Românesc**, să nu aduc **dezaprobarea noastră** pentru **gestul necugetat și criminal care s-a produs asupra d-lui rector Traian Bratu**, profesor la Universitatea din Iași .

" În al doilea rând, **s-a adus în discuție aici diferitele manifestațiuni** , care se remarcă de la o vreme încoace , în toate clasele sociale ale țării, manifestații **care au luat forme violente, forme ilegale**.

Dintre aceste manifestațiuni , trebuie să **deosebim două mari categorii** :

unele [cele naționaliste] cu un substrat explicabil, justificat , grefate pe interesele populației române , de a-și asigura existența în țara sa ;

iar altele [cele comuniste] , care **nu sunt explicabile și nu pot fi justificate** ,

acelea care se atribuie **elementelor străine de neam și de țară** ,

și care caută să submineze tocmai organizația noastră de stat,

monarhia constituțională, fruntariile noastre,

și drepturile noastre de națiune dominantă și stăpână în țara noastră .

" De aceea, eu îmi permit , **în numele Frontului Românesc, să atrag atenția guvernului** , pentru ca **să disjuncă aceste două categorii de manifestațiuni** :

acelea care sunt pe bază națională , să fie tratate părintește [-----] "

Al.Rotta, M.Isăcescu / 3 mart.'37

19.) Incident diplomatic : **ambasadori străini la înhumarea lui Moța și Marin, 9 mart.'37**

(DAD , MO nr. 44, șed. de marți, 9 mart.'37 , p. 2042 - 2048)

(D.S. , MO nr. 40, șed. de marți, 9 mart.'37, p. 2259 - 2270)

Camera (dimineața) : a) **Victor Antonescu** (ministr.Af. Str.) - discurs-răspuns ;

b) **Armand Călinescu** (PNT) , c) **Gh.Brătianu** (PNL-2) , d) **Gr.Iunian** (PRT) ,

e) **Oct .Goga** (PNC) , f) **Adam Ionescu** (Fr.Rom.) - declarații , replici, polemici

Senat / după-amiaza) : a) **Victor Antonescu** (ministr.Af. Str.) - discurs-răspuns ;

b) **Grigore Filipescu** (P.Conservator) , c) **DRIoanițescu** (Fr.Românesc-Vaida) ,

d) **M.Manoilescu** (Liga .Corporatistă) , e) **ACCuza** (PNC) , f) **N.Iorga** (PND) -replici ;

g.) **Vict.Antonescu** - concluzie finală . **Doc.integral , fișier Politică externă , VII**

[-----]

f.) **Adam Ionescu** (Fr.Rom.) / 9 mart.'37

▣ **Satisfacție pentru închiderea incidentului .**

▣ **Regret pentru contradicția dintre Tătărescu -Antonescu**

[LD : reconfirmă (autocitându-se) declarațiile făcute la 16 februarie .]

" [-----] **luăm act cu satisfacție** că **punctul de vedere** exprimat astăzi este cu totul **asemănător** aceluia exprimat de noi în cea ședință .

Frontul Românesc a văzut , prin urmare , **clar din primul moment** .[-----]

Nu putem însă ca, luând act de acest lucru , să nu ne exprimăm **regretul nostru** pentru **contradicția flagrantă** dintre **declarația primului ministru și aceea făcută astăzi** , în numele guvernului, de către dl ministru de externe . (**aplauze la Fr.Rom.**)

////////////////////////////////////

c.) **DRIoanițescu** (Fr.Românesc-Vaida) / Senat / 9 mart.'37

▣ **Capcana-pretext întinsă de PNT .**

▣ Echivocul declarațiilor guvernamentale

▣ Confirmarea declarației Fr.Românesc.

În ședința din 17 febr. , el rugase guvernul să nu se pripească în a declara ca "**manifestație politică**" participarea miniștrilor la ceremonia înhumării celor doi tineri căzuți pe frontul civil din Spania.

Dacă PNT și P.Conservator , ca partide de opoziție, **puteau să exploateze acest episod, guvernul nu trebuia să cultive acest " echivoc" ,** de vreme ce el nu era străin de caracterul quasi -oficial dat pe traseu ceremoniei , **de la graniță la București :**

În toate gările, **vagonul mortuar a fost întâmpinat de : autorități tăți civile, primari în uniformă de ceremonie, școală , biserică ....**

-Iorga : Este adevărat ? Aceasta este foarte important !

-DRloanițescu : Găsim aceasta în ziare .Ziarele înregistrează prezența primarilor .

-Iorga : Nu este tot una !

-DRloanițescu : Ziarele reproduc **participarea premarilor cu lente, uniforme oficiale,** iar **biserica** a participat cu tot **forul conducător** , de la **smeriții preoți de sat,** până la **înalții chiriarihi . "**

▣ Ideea națională și sentimentele dinastice

-DRI : Noi de atunci **am rugat guvernul să fie prudent** , să nu considere drept manifestare politică această **izbucnire națională** în jurul **jerfei a doi tineri** , care **se sacrificaseră pentru creștinism, pentru ideea de Patrie , pentru Tron.**

-Voci : **care Tron ?**

-DRloanițescu : Dl ministru de externe ne-a dat dreptate ....

-Voci : **Care Tron ? Precizați !**

-M.Manoilescu : " **Pentru Tronul României** , care ar fi amenințat în momentul în care **s-ar produce încercarea bolșevică de a trece peste noi** .(**zgomot , întreruperi**)

-DRloanițescu : Eu consider o ireverență să se pună în Senatul țării această întrebare și de aceea am și refuzat să răspund.

Nu se poate arunca **nici o învinuire** niciuneia din **gupările românești** , cu atât mai mult **grupărilor care luptă pentru ideea națională** , în ceea ce privește **sentimentele dinastice** .

Cine ar cugeta altfel, comite un act de trădare " [-----]

" **Se dovedește** , d-lor senatori , că **noi am văzut clar această chestiune ; se dovedește** că **guvernul s-a pripit** în momentul în care a calificat ca " imistiune" în treburile noastre interne participarea miniștrilor străini la ceremonia înhumării . [-----]

Graba cu care dl prim-ministru **a răspuns la întrebarea " spontană "** , dar "**aranjată**" a **Partidului Național-Tărănesc** , a pus **guvernul român într-o delicată situație** . [-----]

" D-lor senatori, dacă ați lua **declarația d-lui ministru de externe** și ați compara-o **cu declarația făcută de mine, în numele Frontului Românesc** [17 febr] , ați avea impresia că **ideile sunt** în așa înșiruire , **că dvs ne-ați copiat pe noi** și că, **atunci, noi am arătat , din primul moment ,**

punctul de vedere al guvernului român , exprimat azi de dl **Antonescu** . [-----]

DR loanițescu / Incident diplomatic / 9 mart.'37

20.) Pr.de lege ptr. Prelungirea stării de asediu (16 mart.- 16 sept) , Senat, 12, 13 mart. '37

Aurelian Benteoiu(subsecretar deStat, justiție) **I. Damian** (raportor)

a.) **Vasile-Rădulescu -Mehedinți** (PNT) b.) **Iosif Jumanca** (PSD)

c.) **DRloanițescu** (Fr.Rom.) d.) **N.Iorga** (PND)

(D.S., MO 43, șed. de vineri, 12 mart.'37, p. 2466 - 2479)

c.) DRloanițescu (Frontul Românesc -Vaida) / (p.2477- 2478) / 12 mart.'37

[LD:atenție ! :I-am dat și la cap. *Parlament VIII și Legislația liberală*]

▣ **Starea de asediu**

▣ **Dificultăți juridice**

▣ **Întinderea corzii**

"D-lor colegi, de obicei, **un proiect pentru înființarea sau prelungirea stării de asediu , se judecă mai mult în politic decât în juridic.**

Or, proiectul de față , dă naștere la **atâtea dificultăți din p.d.v. juridic, încât** , d-le ministru, **dacă** nu veți lua toate măsurile ca **să restrângeți aplicabilitatea textului , veți muta toate delictele de la tribunalul corecțional , la instanțele militare .** [-----]

" Mie mi se pare că **această procedură este prea gravă** , că ea **duce la modificarea codului penal, și chiar la suspendarea codului penal .**

Mă cunoașteți și știți dorința mea de a-mi face datoria . Eu nu mă sui la tribună din dorința de a fi ostil, și nici cu **sentimentul de dușmănie**. Am venit la banca ministerială și **am spus** : mi se pare că **din p.d.v. juridic** , ce faceți aici **este o monstruozitate .**

Vă rog să-mi dați explicațiile necesare . Dvs **desființați instanțele de drept comun și treceți o imensitate de delictे la instanțele militare .**

Cum veți putea să faceți acest lucru ?

Cum credeți că o să puteți face față la acest toptan de dosare ?

Dle ministru, sunteți unul din practicienii care stau în tribunal.

De aceea mi-am exprimat părerea că **nu este operă de jurist acest decret .**

Puteați să-l prelungiți tale-qualе așa cum l-ați moștenit la 1933, iar nu

să veniți să adăugați cele 90 de delictе din codul penal ...

-**Laurențiu Oanea** : 129 !

-**DRloanițescu** : Dl Oanea găsește mai multe ; **129 delictе !**

Dle ministru, eu cred că **și din p.d.v. politic și din p.d.v juridic**, este bine

să nu se întindă coarda prea mult cu regimul excepțional .

DRloanițescu / 12 mart.'37

▣ **Inconsecvența lui Tătărăscu**

▣ **În opoziție și la guvern**

[**LD 14 nov.2003**. multă contradicție este în traiectoria lui Tătărăscu .

De la moartea lui Duca, din momentul când l-a copleșit sentimentul puterii, până la sprijinirea dictaturii autoritare a lui Carol II , și terminând cu mezalianța acceptată după instaurarea regimului comunist , este poate drumul cel mai sinuos al generației sale.

Dar , fără prejudecăți și anticipări, acum suntem în martie 1937 .

De mult Tătărăscu nici nu mai venea prin Parlament, deși preluase și ministerul de Interne, și legea aceasta trebuia să o susțină el . Este adevărat că situația era , etc etc....]

" Am dreptul să vă fac **o citațiune** a unuia din cei mai importanți membri ai guvernului dvs , ca să vedeți **unde puteți să ajungeți** cu întinderea prea tare a unui regim excepțional .

La 1930, Gh.Tătărăscu scria în cartea " **Guvernul de mâine**" :

< Regimul excepțional, făcând imposibilă acțiunea de control și de liberă critică a guvernului [era vorba de cenzură] instaurează cu timpul domnia bunului plac , cu toate anexele cunoscute : nedreptatea, abuzul, imoralitatea, prevaricațiunea, în condițiuni de desvoltare mult mai prielnice , decât acelea ale regimului parlamentar , chiar când este abuziv. >

[-----]

< **Regimul excepțional în orice Stat aduce totdeauna cu nașterea sa ,
necunoscutul și perspectiva sfârșitului.**

**El coalescează împotriva sa , mai curând sau mai târziu, toată reacțiunea forțelor politice
și se înconjoară cu timpul de o atmosferă de ostilitate surdă ,**

în care se dezvoltă toate năzuințele de violență și de terorism . > (pag. 19)

"Este timpul să-i amintiți că atunci era exact situațiunea de astăzi și că

, din cauza unei prelungiri pe timp de trei ani , a unui regim excepțional,

toate imputările pe care d-sa le făcea altădată altor guverne,

pot fi făcute în momentul de față , guvernului dvs. " (aplauze puternice în opoziție.)

////////////////////////////////////

DRloanițescu / Prelungirea stării de asediu / 12 mart.'37

Guv.Tătărașcu .Vacanța Parlamentară .Succesiunea.Alegeri .1937

21.) CZCodreanu , Circulară: sprijinirea vadiștilor în alegeri , 23 iun.'37

Corneliu Zelea Codreanu , Circulări și Manifeste , 1927-1938 ,

Colecția "Europa" , **Ion Mării** Munchen, Ediția a 5-a, 1981 .

CZCodreanu / 23 iun.1937

▣ **Ordin : comportamentul în alegeri(p. 148-149)**

(către comand.de județ Herghelegiu)

Herghelegiu,

Dacă sunteți în bune raporturi cu Vadiștii din județ,

dați-le concursul vostru în alegerile ce vin.

Nu faceți mare zarvă din acestea:

a) Pentru ca să nu se spună , **dacă vor învinge** , că au învins din cauza noastră ;

b) Pentru că **dacă vor fi învinși**, să nu se spună că am fost noi învinși.

Repet interdicțiile :

a) A nu se face manifeste scrise ;

b) A nu lua parte la întruniri, consfătuiri , etc.

c.) A nu ține discursuri ;

d) A nu primi bani pentru deplasări ;

e) A nu primi bani pentru masă ;

f) A nu lua parte la banchete ; **În ziua de vot își vor face datoria** apărând în ordine

la secțiile de votare , **în cea mai mare tăcere**. Și votând din toată inima,

pentru că **legionarul , când ajută pe cineva, trebuie să-l ajute din plin.**

Și să nu-i scoată ochii după aceea, lăudându-se sau cerându-i ceva "

CZC / 23 iun.'37

22.) Corneliu Zelea Codreanu , Circulări și Manifeste , 1927-1938 ,

Colecția "Europa" , **Ion Mării** Munchen, Ediția a 5-a, 1981 .

CZCodreanu / 19 iulie 1937

▣ **Atitudini politice : față de Vaida ; față de Maniu .(p. 167.168)**

[LD : scrisoare trimisă **prof.Apostolescu , vadișt (Oradea)** , care a cerut sprijin electoral .

Explicațiile lui dezvăluie **o avizată cunoaștere a situației** din diferite zone și județe ale țării,

din p.d.v. naționalist . Mai dezvăluie și ... **considerentele** pentru care **va încheia** ,
peste câteva luni , cunoscutul "**pact de neagresiune**" cu Iuliu Maniu,
deși, ideologice, mai bine zis **ca naționalist**, se simțea **mai apropiat de Vaida** .]
Răspunde cu întârziere scrisorii . **Îi vine greu să rezolve afirmativ sprijinul cerut**,
dar va face ceva...

" Noi, **am dat concurs d-lui Vaida** , în diferite ocazii , și acum **la alegeri în Vechiul Regat** ,
în câteva județe. **Ajutorul nostru n-a fost hotărâtor**. Pentru că noi nu suntem așa de numeroși
cum zice lumea. **Suntem tari, dar nu suntem mulți**.

" Cu părere de rău trebuie să constat , însă, că **d-l Vaida**, pe care eu îl respect ,
nu-mi poate sta în ajutor împotriva forțelor care s-au pus să mă nimicească .
Să ne extermină pe toți.

Nu poate să ne ajute , pentru că **n-o fi având suficientă trecere** în această chestie. Și atunci,
cu toată dragostea și respectul pentru d-l Vaida,

sunt nevoit să-mi caut aliat cu care să mă pot apăra ,
împotriva forțelor care vor să mă extermină cu întreaga Mișcare legionară.

"Aceste forțe sunt acele vizate de d-l Iuliu Maniu .

Și pe el personal vor să-l extermină .

Îmi este foarte greu ca , în momentul când tratez cu cineva , sau o caut, să lupt contra lui.

"Cunosc uneltirile de moarte în contra Mișcării Legionare.

Stăm în fața morții, și-mi pare rău că d-l Vaida , care ar vrea din toată inima,
nu ne poate ajuta cu nimic.

" În războiul acesta în care **soarta noastră, a tineretului legionar** al României ,
a fost aruncată pe masa zarurilor , se joacă , în ultimă analiză ,

și problema românească a Bihorului cucerit de jidănimă ,

Bihor care, **fără o biruință legionară, va rămâne tot jidănesc** (adică sub putere și la discreție
iudaică) , **chiar cu o eventuală biruință** , fie ea cât de strălucitoare , **a Frontului Românesc**"

" Pentru că, pe deasupra voinței d-lui Vaida,

mai există o voință a acelor care dictează în țara aceasta , care **unește sau rupe partide**,
care **sfarmă prietenii, care răstoarnă sau aduce guverne**.

Ori aici stă **toată tragedia " Frontului Românesc"** , ca și a celorlalți naționaliști, de altfel :
această voință de deasupra este completamente în mâini jidănești .

Și vor avea ele grijă, aceste mâini negre jidănești,

ca în cazul unei guvernări a "**Frontului Românesc**" sau a "**Cușiștilor**" ,
să nu pățească nimic jidaniilor Bihorului d-tale, sau al altor regiuni năpădite
și însângerate de ei.

Primește te rog salutările mele , alături de aceste explicații .

CZC :

PS: Deși am dat ordin să se comunice la Bihor (înainte de a vedea scrisoarea) **anularea**
voturilor, fac o excepție pentru Bihor , indemnând ca să privească cu simpatie lista dvs,
și s-o ajute unde pot. "

CZC / 19 iul.'37

23.) N.Porsena , **Vaida & compania** , 31 oct.'37

(Rev. "**Parlamentul Românesc**" - (11-20) dedicat **partidelor politice**)

[LD Solicitat de direcțiunea revistei să scrie un articol despre **personalul Frontului Românesc**,
Porsena îi prezintă . Ceea ce mi s-a părut intreressant în scurta lui pledoarie

privind "**Electoralul**", este ideea **votului universal egal** (pe care nu-l remarcasem ca noțiune
explicită) opusă **votului " plural"** . Opinia lui era că, în România Mare ,

numai prin votul universal egal s-ar fi putut obține **majorități parlamentare românești** .

Pentru că dacă ar fi fost **votul plural - " cultural"** (știința de carte și profesia) ,

minoritățile ar fi fost într-un net avantaj . De meditat asupra chestiunii !]

N.Porsena /

▣ **Frontului Românesc : principiul naționalist**

▣ **Al.Vaida -Voevod**

" **Toți, sau aproape toți, sunt oameni politici, luptători cunoscuți, cari au militat în Partidul Național -Țărănesc , înainte de ruptura d.lui Vaida -Voevod , pe tema programului internațional .**
" Faptul că **acești prieteni și-au urmat șeful într-o întreprindere de hazard , de risc, și incertitudine, și poate de ruină politică, numai de dragul unui principiu naționalist, unei înflăcărări sufletești pentru marea cauză a neamului întreg , denotă fără îndoială la dânșii o stare de conștiință mai înaltă , foarte îndepărtată de vulgarul oportunism.**

De aceea, **sunt relativ puțini aceia care au avut curajul să se smulgă de lângă steagul și ideologia clubului , care, dacă nu mai reprezintă un ideal, era în orice caz o afacere .** [LD : **astfel despre PNȚ !**]

" Negreșit, o dată cu **pleiada de oameni de inimă , au urmat pe noul șef și elemente mai puțin recomandabile : vermina aceea a tuturor partidelor , fără de care politica nu este cu puțință , dar care nu dă tonul în acțiunea generală a unui partid.** [-----]

Frontul Românesc este astăzi singura grupare ce reprezintă posibilitatea naționalismului la guvern .

Odată înscăunat , din sânul lui se vor releva desigur valorile proaspete , cu care se va putea întreprinde opera guvernării și realizarea programului .
N.Porsena /

▣ **DRloanițescu în Fr.Rom.**

" **Frontul Românesc** , dacă există astăzi , atât cât există , **este datorită** - pe lângă personalitatea considerabilă a d-lui **Vaida** - unui singur om : **secretarul general al grupării , DRloanițescu .**
Este un **luptător de rasă, un debater de opoziție redutabil, un răscolitor de mase neîntrecut. Profesor** la academia de înalte studii comerciale, **dânsul are o revistă și un program de reforme sociale înaintate** , pe care **le-a și aplicat** în parte în trecutele sale guvernări . Experiența a demonstrat greșelile - foarte reparabile - ale acestor legiuiri , care , în ansamblul lor rămân **model de chibzuință și largă înțelegere a nevoilor mulțimii .**
Prin prodigioasa activitate organizatoare a d-lui DRloanițescu, **Fr.Rom. a înregistrat câteva succese remarcabile, înscriindu-se cu o poziție onorabilă printre viitoarele partide de guvernământ .**
N.Porsena /

▣ **I.Gr.Periețeanu în Fr.Rom.**

Printre alte valori ale echipei d-lui Vaida , vom pomeni pe dl **av. I.Gr. Periețeanu , președintele Uniunii avocaților din România.**
Acesta nu-i un elector .În politica propriu-zisă lucrează foarte puțin.
Însă , **lui i se datorește în bună parte realizarea de necrezut a proporționalității etnice în barourile românești , începând cu "numerus nullus" , până la atingerea cotei .**
N.Porsena /

▣ **Importanța electoralului**

▣ **Între votul universal și cel cultural**

Se cuvine să reabilităm aici , în parte măcar , mult **bârfitul, satirizatul, sărmanul Electoral** **Atâta demagogie** s-a revărsat în valuri, **atâta iamă** s-a dat prin finanțele Statului , **atâția incapabili și escroci** ai vieții publice s-au înălțat la nevisate situații prin Electoral , **încât lumea nu vede decât oroarea ridicolă a acestui sistem politic** , fără de care politica ,

cel puțin politica românească actuală, **nu este de conceput** .

" După o coaptă gândire , autorii Constitutiei de la 1923 au instaurat **votul universal , ca o condiție a întâietății elementului nostru național**. [LD ?!]

Dacă s-ar fi acordat culturii primatul unui vot plural , așa cum au cerut unii, aceasta ar fi însemnat majorarea maselor românești , în mare parte analfabete, de către **minoritarii superior evoluți pe scara culturii**.

De aici, **necesitatea votului universal egal** ; de aici existența Electoralului .

" **Mânate de apetituri egoiste**, ambele partide de guvernământ din ultimul deceniu (liberali și țărăniști) , **au coborât electoralul în noroiul tuturor compromisurilor , cu toate minoritățile** , căroră , în schimbul voturilor ,**le-au dat drepturi cu kilogramul și avantajii neprevăzute în tratate** , și toate **în paguba elementului românesc**. **Este pentru aceasta de vină electoralul ?** Nu, **oamenii care-l aplică în viața de Stat**. Electoralul este **organizarea propagandei unei idei** , în vederea ajungerii la guvern , pentru punerea în practică a acestei idei .

Mai toți sau mulți din marii oameni ai Istoriei au fost electori .

(Ex, în epoca contemporană : Mustafa Kemal, Hitler)

Electoralul, prin **caracterul de concurență pe care-l comportă** , va aduce întotdeauna cu el **o cantitate de minciuni , de promisiuni irealizabile, cu atât mai periculoase, dacă se și realizează !**

N.Porsena /Fr.Românesc / 31 oct.'37

24.a) **Al.Vaida -Voevod** și succesiunea , 12 - 24 nov.'37

-**Sucesiunea** : audiențele și **condiționările MSR** , 12- 13 nov.'37

I.Mihalache : **refuză formarea guvernului condiționat (+ Vaida)**

- **Gr.Filipescu** , **Manevrele liberalilor cu Vaida**, 12 nov.'37

-**N.Costăchescu** , **Comitetul județean Iași** , Cuvântare , 22 nov.'37

/ **guvernarea condiționată : Vaida ! /**

-**I.Mihalache** , **Expozeu** , **Comit.Executiv PNȚ** , 24 nov.'37

/ **imposibilitatea gov. PNȚ + Vaida /**

▣ **Mihalache la rege / 12 nov./ ora 16**

La ora 17 , Mihalache a ieșit de la Palat . A declarat ziariștilor :

< **Am fost însărcinat să formez guvernul , cu condiția să realizez o colaborare cu dl Vaida**

...**Guvernul n-a demisionat** , ca să nu se producă **un gol de autoritate**

și pentru ca **transmiterea de putere să se facă fără carența autorității** . >

////////////////////////////////////

▣ **I.Mihalache la rege / 13 nov./ ora 15, 30**

Dimineața, au continuat discuțiile în Biroul PNȚ. În deplin acord - membrii Biroului au găsit că nu se pot începe negocieri cu Frontul Românesc de sub conducerea d-lui Vaida . și deci d.Mihalache trebuie să decline onoarea de a face un cabinet , în aceste condiții.

La ora 3 jumătate după amiaza , , Ion Mihalache a fost primit în audiență la rege .

La ora 4 d-sa a ieșit de la Palatul Regal. A făcut următoarea declarație :

< **În audiența de astăzi , am mulțumit respectuos MSRegelui**

pentru **onoareace mi-a făcut-o de a mă fi însărcinat să formez guvernul**

pe temeiul programului de imediată guvernare ce-l prezentasem cu o zi înainte ,

dar cu condiția sine qua non de a realiza o înțelegere cu d.Vaida.

În urma examinării situației și în deplin acord cu colaboratorii mei din conducerea centrală a partidului, **am adus la Înalta cunoștință a MS** , că **având toată dorința de a-i face cerința , condițiile însărcinării m-au pus în imposibilitate de a-mi îndeplini mandatul.**

Ca urmare, **m-am văzut nevoit a depune mandatul** cu care fusesem însărcinat .

Am arătat că **partidul unitar și solidar stă la dispoziția MSR,**

în scop de a servi Țara și Tronul>

//

Gr.Filipescu / 12 nov.'37

▣ **Sucesiunea .**

▣ **Manevrele liberale : vaidiștii ca minge de ping -pong !**

[LD : Contează mai puțin dacă acestea era sau nu manevre liberale.
Pentru mine, care încerc să reconstitui **o atmosferă** și să găsesc **cauzele eșecului** sistemului democratic, este încă **o speculație** - dintre atâtea altele - care **a zăpăcit/ otrăvit** și mai mult **judecata alegătorului** din acele timpuri . De asta și dau acest text emis de Filipescu , specialist în tot felul de **poante , epitete și scenarii**.

Grigorovici îl cita că ar fi spus că , în România , partidele sunt formate din specimene de "**porci cu pretenție** " . Oricum, atât a mai rămas din vestitul Partid Conservator , din Liga Vlad Țepeș , care la finalul " crizei" va face cartel privilegiat cu " porcii" de la PNT !]

"Criza își urmează cursul. Fiecare recomandă soluția ce convine mai bine intereselor sale, chiar dacă condamnă acea soluție acum câteva săptămâni . **Precum Duca** a fost chemat acum 4 ani , **cu toate combinațiile puse la cale de politicienii noștri** , nu încapă nici cea mai mică îndoială pentru mine că **Coroana va recurge** și de data aceasta la **singura soluție normală și viabilă** .

" Amenințarea cu prelungirea cârmuirii liberale a fost o simplă glumă , menită să **îngreuneze sarcina guvernului de mâine**. Manevra a dat greș.

Care a fost scopul urmărit de liberali cu atâta perseverență , încercând să asocieze **partidul d-lui Vaida unei cârmuirii național- țărăniște ?**

Ei s-au gândit , fără îndoială că o asemenea asociație **se va prăbuși după câteva luni** .

Dar nu aceasta a fost principala manevră .

" Preocuparea de căpetenie a întregului **partid liberal** este **ca nu cumva un guvern așa-zis de dreapta** , să se strecoare **între național -țărăniști și dânșii**.

Și concluzia la care au ajuns a fost : trebuie cu orice preț **să trecem pe vaidiști dintr-o tabără-n alta , pentru a slăbi conglomeratul de " extremă dreapta"**

care eventual ar putea revendica puterea . Acest raționament are un cusur inițial.

Vaidismul nu este o forță . **Vaida a cucerit cca 2000 de voturi** în alegerile județene , grație **Gărzii de Fier** , și concursului dat de guvern.

Dar , **dacă Garda** va merge pe drumul ei,

vaidismul va fi redus la cea mai simplă expresie. [-----]

Dar ca dl Mihalache să facă jocul liberalilor, imitând jocul d-lui Titulescu , pentru a cârmui câteva luni, ar fi o decepție prea mare pentru mine .

//

N.Costăchescu, Comitetul județean Iași , Cuvântare , 22 nov.'37

/Rămînerea la cîrmă a lui Tătărescu, a stîrnit **uimire și nemulțumire**.[!!!]

Cum a putut Tătărescu să-și asume această **greă răspundere**, **înfruntînd voința țării?**Știe bine că a obținut cu greu majoritatea de **40%**, în Parlament,și nu poate spera că **aportul lui Iorga** ar fi suficient.

/ MSR a dat **mandat președ.I.Mihalache** să formeze guvernul,

pe baza **Programului minimal** [19 nov.'37] ,

cu **condiția absolută a unei înțelegeri cu Vaida și Frontul Românesc**.

Imposibilitatea colaborării cu Vaida :

PNT este un partid cu un program,cu o credință,cu un scop, cu unitate de conducere, unitate de aspirație. Dacă făcea colaborarea,rezulta un guvern "cu elemente care credeau **unele într-un fel,altele în alt fel"**, un guvern "fără omogenitatea necesară":

În politica externă,pe cînd PNT are o politică clară,consecventă, a alianței cu țările din Apus,democratice,cu parlament,fără dictatură, cu respectul tratatelor, cu Anglia și Franța,deci:

Alex.Vaida vorbește "**cu nemții**" la Galați " , cu franțujii" la Sibiu, cu telegramă lui **Mussolini**,și acum lui **De La Roque!**

Ar fi însemnat să guvernăm cu două garnituri de miniștrii !

În politica internă, PNT, ca partid al muncii, respectuos față de Constituție, contra apucăturilor dictatoriale...

Alex.Vaida se numără printre partidele de dreapta și nu ar fi ieșit un guvern omogen, de conlucrare armonică, ci cu măsuri care s-ar fi bătut cap în cap.

"A fost mai bine că am refuzat o atare guvernare , decât să ne fi asumat o răspundere care să atragă oprobiul public"

c) Criza morală. Provocată de guvernarea Tătărescu:

Palate inutile de ministere în București, și lipsa unei lingurițe de doctorii ;

Liota de profesori , oameni cu lipsă de cuvânt și fără obraz....

Prietenii lui Vaida au scos ziare în care au insultat PNT de "comunism", "vînduți" ...și astăzi să apară la braț ?! Asta e morală? !

d.) Chestiuni de onoare personală. Colaborarea cu Frontul Românesc implică scindarea partidului, îndepărtarea unor fruntași .[Vizat Maniu !]

"Noi n-am putut conveni cu inimă ușoară să sacrificăm prieteni cu care am luptat ani de zile, pentru a ne instala în fotolii ministeriale. N-am putut să facem aceasta.

Onoarea celor ce au decis să nu sacrifice prietenii,

pentru o vanitate trecătoare[...] partidul a dat proba cea mare și a ieșit cu demnitate din încercarea la care a fost pus.

Nu știu dacă țara ne urmează, dar știu că toată țara ne aprobă și ne respectă.

Nu știu dacă țara ne iubește, dar știu că ne admiră.

Am câștigat prestigiu și respect prin atitudinea demnă ce am avut-o."

////////////////////////////////////

Mihalache /

PNT la răspântie / nov.'37

Refuzul solidar

[-----]

" PNT nu a ezitat o clipă .Prin mine , a dat răspunsul pe cât de respectuos , pe atât de hotărît .Domnilor, n-am vrut - și nu exagerez nici un cuvânt - n-am avut bucurie mai mare în viața mea , de când fac politică , decât aprobarea unanimă, elementară, organică, a gestului pe care l-am făcut , din partea tuturor fruntașilor cu care m-am consultat .

" Parlamentarii, membrii ai Delegației Permanente , membrii ai Biroului, nu au ezitat o clipă măcar că acesta și nu altul era răspunsul care trebuia dat .

Singura preocupare era protocolul. Și pentru cei de la oraș, și pentru cei de la sat : grija ca răspunsul pe care îl voi da să țină seama de protocol, să nu iasă din această lipsă , un pretext .

" Sunt recunoscător d-lui Vaida că a înlesnit d-sa formula protocolară , prin ploaia de ofense care a curs împotriva Partidului Național -Țărănesc , chiar și la momentul în care fusesem însărcinat cu formarea guvernului , evident , cu condiția sine qua non de a realiza înțelegerea cu cei cari ne ofensau chiar în această clipă !

[-----]

Mihalache /

Examenul de conștiință al vaidiștilor

" Domnilor, mulțumirea mea este cu mult mai mare astăzi , când răspunsul pe care l-am dat eu , în numele PNT, cu consensul unanim al membrilor din conducere ,

se completează cu răspunsul pe care-l dau colaboratorii din cea mai intimă apropiere a d-lui Alexandru Vaida - Voevod . (aplauze) .

Dacă gestul nostru a fost logic, gestul lor a fost mai greu , căci a trebuit să fie și psihologic.

Acești oameni și-au tăiat cu sabia legături personale scumpe lor,

și și-au eliberat conștiința .Ei au luptat pentru încrederea într-un om .

Când au văzut pe ce căi greșite îi poartă omul, și când au văzut că soarta fiecăruia dintre ei este de a ajunge berbec în mâna dușmanilor de lovit în capul propriilor lor colegi de luptă de odinioară, pentru adevăr , pentru program și pentru altă viață morală a țării, au spus :
Orice jertfă personală, orice legătură de familie , orice legături de sânge,
sunt mai prejos decât obligațiunea de conștiință față de neamul meu .

(adresându-se către d.Hațieganu)

Domnilor, lupta dvs a fost mai grea și meritul dvs este mai mare, fiindcă a comportat sacrificii mai dureroase. Aduceți aportul dvs moral la patrimoniul moral cu care se înfățișează astăzi în fața țării , prin noi lupte, nu prin beneficii . (aplauze)

[-----]

Ion Mihalache / 24 nov.'37

▣ Culise , sforării vizând compromiterea lui Maniu ...

[LD : 11 dec.2003 . Fiind vorba de rege, vorbește aluziv, încifrat , încât este greu de înțeles...

Relev doar existența unui lanț de minciuni, capcane, amăgiri, memorii, proteste...

Poate nu le-aș semnala, dacă în capul înșuririi lor , nu ar figura motivația evocării lor :

demascarea manevrelor de compromitere a lui Maniu și , ca răspuns de solidaritate ,
necesitatea ca Maniu să revie la conducerea PNT .]

"Dar înainte de a vă întreba dacă pe acest teren suntem de acord și dacă , fiind de acord, trebuie să aducem la comandă pe cel mai chemat să comande lupta pe noul câmp de bătălie al PNT [câmpul constituțional] , mă simt dator, cu riscul de a vă plictisi , să vă fac o expunere de fapte , pentru ca să vedeți că concluziile ce se impun nu sunt rezultatul unor fantezii , ci sunt consecință a unor serii de fapte și evenimente ."

[-----]

▣ " Sucesiunea" condiționată

▣ Inculeț -Mihalache

Ion Inculeț , trimis de Tătărăscu , " care pretindea că redă exact gândurile Suveranului " a venit la el acasă și i - a spus : < Eu vin de la dl primministru Tătărăscu și ce-ți spun în

numele lui .Partidul nostru va pleca cel mai târziu la 15 august , dacă nu la 15 iulie ,
căci mai avem unele chestiuni de aranjat . Nu încape nici o îndoială că veți veni dvs ,
dar numai în înțelegere cu Vaida .Dacă vă înțelegeți, puteți veni chiar în câteva zile.

Părerea noastră este că trebuie să vă înțelegeți , căci , pe de o parte,
împiedicați o coaliție de dreapta , și aici avem și noi interesul , și dvs.

Și pe de altă parte , în opera de guvernare aveți unul din fruntașul Ardealului [Vaida] ,
strâns solidar cu dvs ,dat fiind că d.Iuliu Maniu vă stă în coastă. >

După ce l-am ascultat l-am întrebat : < D-le Inculeț să mă iertați că în casă la mine îți vorbesc
atât de deschis. Vreau să știu când ați fost sinceri și serioși , d.Tătărăscu și cu d-ta,
atunci când , acum cândva timp, mi-ați spus că este ... nu pot să spun cum ați zis ;
și că el este responsabil de anarhia din țară ? Sau sunteți sinceri și serioși acum,
când pe " bătrânul dom Vaida" . " Părintele" anarhiei din țară,
mi-l propuneți tovarăș de guvernare ? >

-I Pardon, nu ți-l propunem noi !

- M : Dar cine ? Majestatea Sa te-a autorizat pe d-ta să faci o asemenea propunere ?

-I A,nu !

-M Dar părerea dvs - a d-lui Tătărăscu și a d-tale - care este ?

-I Părerea noastră este că o soluție serioasă , normală , e venirea dvs singuri.

-M < Eu înțeleg interesul partidului liberal ;

nu este acela de a scăpa de o coaliție de dreapta .

căci dvs știți mai bine ce sunt forțele de dreapta , umflata cu bani din visteria Statului .

Prin intrarea în normal, se va dezumfla de la sine ce-i artificial , prin simple alegeri libere .

Dar dvs nu vă este teamă de aceasta.Dvs vreți să aveți alceva, dvs vreți să aveți

un guvern slab , incapabil, compromis din capul locului, fără putință de guvernare.

cu echivocul din politica internă și cea externă, zdruncinarea echilibrului politic și cu un potențial slăbit care să compromită eficiența de guvernare.

Apoi eu, n-am două morale : una în politică și alta în viața particulară .

Eu nu mă pot duce în Ardeal să spun : fraților de dragul guvernării ,

în lături cu Iuliu Maniu și haideți să luăm în brațe pe Vaida Voevod " > (aplauze)

" Rețineți această conversație și întipăriți-v-o în minte ! Veți înțelege și logic, și psihologic, ceea ce s-a petrecut în urmă .

Întâlnirea mi s-a părut foarte importantă și semnificativă . "

[-----]

Ion Mihalache / 24 nov.'37

▣ Guvernul Tătărescu - guvern fără program

▣ Succesiune cu " baza lărgită " ?!

[-----]

" Câtă gimnastică a trebuit guvernului pentru ca , totuși, să-și atârne ceva în coadă :

<bază lărgită >Bază lărgită ? Pe ce ? Pe program ? nu, fiindcă primul ministru spune că fiecare își păstrează programul. Le este rușine unuia de programul celuilalt .

Ar fi putut spune <.pe bază de program >, pentru că nici unul nu are program. Le este rușine unuia de programul celuilalt .Și nu era să fie conflict între ei pe bază de program.

Știa însă că nu se putea : se încurcau în echivocuri ! Mai ales în politica externă .

Îl au pe d.Vaida cu echivocurile sale, iar d. Iorga nu a avut nici o dată program .

[-----]

Ion Mihalache / 24 nov.'37

▣ Programul PNȚ înfățișat MSR

▣ " Succesiunea" condiționată

[LD :atenție! vezi **Programul de guvernare** publicat de "Dreptatea" și preluat de " Dimineața" . După ce a făcut largi paranteze, explicații, retro .....

revine la episodul succesiunii]

" Am prins momentul și am demonstrat imposibilitatea morală a unei astfel de colaborări , în chip așa de categoric ca să nu mai existe posibilitatea unui echivoc.

Câtă dreptate am avut , a fost că d-l Vaida s-a simțit tot atât de bine dispus a conlucra și cu dl Tătărescu , al cărui instrument de fapt s-a comportat tot timpul ."

[-----]

" În a doua audiență , la București, la 13 noiembrie,

am avut onoarea să fiu însărcinat cu formarea guvernului

precizându-mi-se în mod categoric să realizez o înțelegere de guvernare cu d. Alexandru Vaida - Voevod, **ca o condiție sine qua non.**

" Domnilor, am voit să răspund prompt și precis : < non possumus > , dar cuvintele acestea mi s-au luat din gură (aplauze prelungite)

A doua zi , am răspuns țărănește, adică : respectuos, leal, cuviincios și cu toată deferența, **că nu e cu putință .**

Am spus deci : că mulțumesc respectuos Majestații Sale pentru onoarea ce mi-a făcut, mie și Partidului meu, de a mă fi însărcinat să formez guvernul ,

pe temeiul **programului minimal de imediată guvernare** ce-l prezentasem cu o zi înainte .

Am adăugat că , în urma examinării situației , am găsit, **în deplin acord cu colaboratorii mei** din conducerea centrală, că având toată dorința de a satisface Înalta cerință ,

condițiile însărcinării m-au pus însă în imposibilitate de a-mi îndeplini mandatul :

și că astfel fiind, **mă văd nevoit a-l depune.**

PNȚ despre Vaida / 12 -24 nov.'37

24.b) Al.Vaida Voevod, Memorii, / Retrospectivă interbelică / [1945 ?]

Vol.III, Editura Dacia, 1997, p. 157- 160 - ș.a.)

/ **Carol II - Maniu -Vaida - Camarila - Lupeasca/**

[LD : mă impresionează la Vaida **o anume meditație** privind posibilitatea **cunoașterii în istorie** , pe care nu am găsit-o la mulți oameni politici ai vremii. Și un talent literar de necontestat ,

care scoate la iveală un alt om decât ... Vaida în exercițiul puterii ....]

" **Cât este de greu** pentru epigoni de a-și face o idee , măcar în câtva asemănătoare , despre cele **trecute vremuri** . **Nici chiar** descrieri ale **contemporanilor** unei epoci trăite , **nici** cei mai **geniali istorici** , **nu izbutesc să evoce** decât **umbra palidă a lumii dispărute** , fie dinainte cu două milenii , fie numai cu 60-100 ani. **Poate romancierii** , dotați cu o excepțională fantezie intuitivă ne apropie mai mult de imaginea realității de odinioară . [**evocă pe André Maurois , Remarque, Clemanceau, Balzac, Tolstoi, ș.a.**]

"Fac aceste observații spre a demonstra că nu am iluzia de a putea contribui câtuși de puțin la lămurirea vremii pe care voi în cerca să o reoglindesc , descriind fragmente din epoca ce am trăit Mă voi strădui să redau **adevărul și numai adevărul - sine ira et studio** -

[**latină, Tacitus : fără mânie și părtinire, caracterizând obiectivitatea științifică**]

atât în privința **persoanelor** cât și **a faptelor petrecute** .

Eufemia dulceagă , ca și tendința răutăcioasă , nu au făcut parte din însușirile firii mele .

[-----]

Vaida / retro '30 - ' 38

▣ **Camarila ?!**

" **Camarila ? D-na Lupescu ?** Se poate că vor fi fost unele persoane care se bucurau de un credit prea mare la Rege. Dar de câte ori am fost la guvern, **fie ca ministru , fie ca prim -ministru , nu am avut de pățimit din cauză de intrigi , decăt din partea unor colegi miniștri** , care intenționat **informau greșit pe Rege** .

" Îndată ce simțeam că Regele are vreo nedumerire , lămuriam situația prin sinceritate , ba - în limitele permise - chiar și cu brutalitate [-----]

Pe D-na Lupescu am evitat să o cunosc personal, cu noroc și dibăcie .

Zadarnic a încercat Puiu Dumitrescu ca să mă prindă , prin situații aranjate . [-----]

Vaida / retro '30 - ' 38

▣ **Coaliția anticarlistă**

▣ **Morală ?! Creștinism ?!**

Pe lângă **divergența de concepție asupra problemei ce este și ce nu este constituțional** , între **Maniu și Rege**, era problema "**moralei creștine**" , concretizată în carne și oase prin

prezența D-nei Lupescu în patul regal .

Firește , în afară de Maniu , **toată feminitatea autohtonă forma o oștire de malcontente , contra lui Carol.**

Cauze de ordin moral ?

Alte erau izvoarele care adăpau această **coaliție** .

Creștinism ?

Nu cred că babelor iertate și tinerelor voluptoase din București , să le fi tulburat **considerații creștinești**, nuanțarea fierbinte a senzațiilor savurate cândva **ori dorite să mai fie savurate** .

În tot cazul **ipocrizia femeiască** a fost **un aliat puternic al acțiunii anticarliste** .

Nu mă simt competent de a-mi aroga **rolul de arbitru** .E prea străin de sentimentul meu, **de a judeca pe un om prin relațiile lui sexuale și de a-l considera de moral sau imoral** , în proporția potenței sale . Poate că sunt frivol , cred însă că

în viața politică nu putem să ne arogăm a fi primul stat - de când e lumea - **care să înstăpânească la conducerea guvernării metode de morală creștină** ,

nici chiar dacă ar încerca să fie puse în practică , **prin oamenii politici din București** .
< **În afară de slăbiciunea sexuală a Regelui, acesta dispunea**- după cum i-o spusese însăși Maniu la o ocazie - **de acele calități de domnitor , care , cumulându-se în descendenții atâtor dinastii - astfel și întrînsul - se moștenuesc prin sânge , inspirând soluțiile potrivite în momente grave** >

(În 1932, iarna, în discuția cu Regele și Titulescu , **Maniu a reușit să-i convingă** pe amândoi să se aprobe **Majestății Sale Elena**, acordarea **dreptului de a-și vizita fiul** ,
cu avizul guvernului)
Vaida / retro '30 - ' 38

▣ Regele Carol II

" Carol al II-lea dispunea de o **memorie** nu numai **excepțională** , ci și **fidelă** .
Capacitatea lui de muncă era tot atât de mare , ca **priceperea de discernământ logic**.
Munca îl pasiona. Un anteproiect de lege, oricât de voluminos, primit astăzi , era citit până mîine. Astfel, făcându-și observațiile , intra în discuția contradictorie [-----]
După reîntoarcerea sa în țară , Carol al II-lea era foc și pară de **râvna lui de Harun Al -Rașid** .
Simțea cum e cuprins de **neastîmpărul de a-și ridica poporul și de a-și fericii țara** .
Îndată ce s-a dus vestea că **oamenii necăjiți se pot adresa Regelui cu petiții**,
fu copleșit de acestea , în așa măsură , încât - după cum îmi spusese Puiu Dumitrescu- **munca citintu-le până pe la ora 3-4 în zori** .
Vaida / retro '37

▣ Guvern de coaliție ?

▣ Soluția Goga + grup PNT

"**Chemarea lui Goga la guvern** a dovedit și acestuia că **Regele Carol al II-lea a voit** să ofere ocazia **formației politice improvizate Goga -Cuza** să se lichideze însăși - în 42 de zile . ca **incapabilă în interior** și **imposibilă în relație cu situația externă** de pe atunci .
" Cum . în prealabil, **alegerile s-au poticnit** tocmai de prima de 40 % lăsată partidului său de către Ionel I.C.Brătianu , **momentul nu admitea soluții rezonabile**.
Guvern de coaliție ? Liberalii, în cartel cu " Fronul Românesc " , nu întruniseră majoritatea , datorită candidaților "**diniști**" , capete de liste , și a conducerii campaniei electorale de către **Franasovici** . De altă parte , datorită mașinilor de calculat , al căror rezultat nu putea fi modificat în favorul celor 40 % , acesta rămase în suferință . [-----]
" **Poate** ar fi fost mai oportun să fie numit **un guvern Național -Țărănesc**.
Considerând , însă , că **Maniu nu admitea să se guverneze fără alegeri** , iar **repetarea alegerilor era contraindicată** de situația externă - dar mai cu seamă în urma **pactului electoral de control al procedurilor dintre Maniu , Z.Codreanu și Gh.Brătianu** - **mai rămăsese soluția Goga -Cuza**.
" Nu e de uitat că , pe lângă pactul cu Maniu , **CZCodreanu primise și voturile grupărilor de stînga (iredentiste, comuniste și socialiste) care nu au numit candidați** , dar au contribuit , prin **voturi numeroase** , la obținerea **rezultatului codrenist** , **sporit mult peste cifra așteptată de înșiși legionari**
Goga avu îndată - din primele zile de guvernare - destule **greutăți cu partizanii proprii** , care , căzându-le para mălăiață în gură , **se concureau cu ai lui Cuza și cu transfugii fripturiști** , lihniiți de a acapara posturi și sinecure .
În același timp , **neputându-l molcomi pe bătrânul Cuza**,
ca să o lase mai încetul cu programul său "**Zos zidanii !** " - cedând bietul prim-ministru - **ajunsesse în conflict cu miniștrii străini** , mai ales cu acel al Angliei .
După o lună, care nu i-a fost de miere , a fost silit să plece "
Al.Vaida / 1945 ? / retro ' dec.'37 - ian.'38

25.) **Armand Călinescu, Însemnări zilnice , 25 oct.- 24 nov.'37**

(P.355- 362)

[LD : dau versiunea lu Călinescu pentru a se vedea că **unitatea PNȚ** (despre care vorbea Mihalache) nici pe departe nu era atât de idilică . Cu toate rezervele privind informațiile lui **Călinescu** - prins deja **în năvodul lui Carol** - ele dau o idee balzaciană despre culisele politice , dar îmi îngreunează și mai mult aflarea nu a adevărului - lucru absolut imposibil - ci a găsirii măcar a "ceva" comun , privind un anume episod , o anume relație , un anume actor al scenei politice. **Mihalache, Maniu , Madgearu, Costăchescu , Lupu, Ralea, Călinescu , Gafencu, Ghelmegeanu , Popovici** , ș.a., ș.a. schimbători de la zi la zi, neîncredători unul în altul, acționând fiecare în parte după propria variantă, în tandem sau troică .
Stânga - centru - dreapta ? Da ! Dar nu indicând vreo doctrină sau direcție ideologică, ci impresia unui mușuroi de furnici , răscolit de o cizmă ... care aleargă de colo -acolo, în căutarea unei " regine" care să refacă mușuroiul : unii către "**Rex**" (cum îl numește Călinescu pe Carol) , unii să-l readucă pe **lunian**, alții pe **Vaida**, alții pe **Maniu** ...]

Doc.integral . **fișier PNT XV**

Călinescu / 25 oct.'37

Văd pe **Mironescu** , care a fost la rege.l-a consiliat **o formulă Mihalache-Vaida** .

Rex: " *I-am spus lui Mihalache să se înțeleagă , dar nu vrea .E foarte dârz , de aceea trebuie să mă gândesc la altă formulă "* Tot Mironescu îmi spune că **Goga** a amenințat cu agitații violente dacă sunt admiși n-ț , și Rex a fost impresionat . Goga a cerut **guvern de alegeri** .

Văd pe **lunian** care îmi spune că a argumentat utilitatea unui **guvern de alegeri** .

Rex a replicat : " *Da, dar acum pot alege pe șeful de guvern care-mi place, după alegeri aceasta ar fi mai greu "*

Tilea îmi spune din partea lui **Vaida** că , dacă **eu** aş vedea cu ochi buni

o înțelegere a partidului pe baza ideologiei n.ț .

Peste câteva ore **Tilea** -care a văzut între timp pe **Vaida** - spune că acesta ar fi încântat, **acceptă baza**, vrea să facă de pe acum declarații în acet sens și **să-i pregătesc un text** așa cum aş voi ! **Tilea adaugă că Vaida va fi chemat la rege.**

[-----]

Călinescu / 6 nov.'37

Dinu Brătianu îmi trimite vorbă că vrea să mă vadă. Mă duc la dânsul.

Îmi vorbește despre situație.**Rex** a vrut în vară o **formulă Vaida** .Străinătatea l-a ...[lipsă text]

Atunci se gândeștela **o combinație Mihalache - Vaida** . Ne consiliază s-o realizăm , altfel el crede că nu vom fi aduși

[-----]

Călinescu / 11 noiembrie'37

Seara e primit **Costăchescu** , care a fost chemat telegrafic de la Iași .

Rex îl întreabă dacă e posibilă **o înțelegere cu Vaida** și **ce vom face noi, centriștii** [**grupul Călinescu**]

Costăchescu **recomandă un guvern Mihalache**, spunând că e prea târziu pentru o înțelegere.

Centriștii nu pot lua o atitudine decentă în ajunul crizei .

Am avea **răspunderea lăsării partidului în opoziție.**

[-----]

Călinescu / 12 noiembrie'37

Mihalache merge în audiență .

Rex : " *Ei, M., am rămas în continuare de la Sinaia. Ce-mi spui nou asupra ituației ? "*

[-----]

Apoi, când **Mihalache** vorbește despre reforma administrativă ,

Rex întrerupe zicând că **aceasta este și concepția lui Vaida** .

Apoi : " *Ascultă , Mihalache, să nu spui de la început nu .În politică nu merge cu nu ! Să te gândești 24 de ore, și să-mi spui dacă poți realiza o **coalitie cu Vaida** .*

Îi cere program scris.Audiența s-a terminat

Mihalache întrunește seara **Biroul**, care îi spune **să nu facă acord cu Vaia.**

Călinescu / 13 noiembrie

Din nou audiența lui **Mihalache** .

Rex : " *Am citit programul trimis. Sunt de acord. Cred că ai înțeles ieri că vreau să guvernez cu PNȚ și cu d-ta , pe care te ptrețuesc.*

Trebuie să știi, însă, că **mai toți sunt contra d-tale**. Eu trebuie să țin cont de aceasta.

De aceea te însărcinez să constituie **un guvern de colaborare cu Vaida**.

Guvernul a pus demisia la dispoziția mea; nu am primit-o până nu am formula gata , pentru a nu crea un gol de autoritate. Să știi că **condiția este sinequa non**.

În ce formă, nu mă interesează. Ai o zi două la dispoziție .

Mihalache adună Delegația Permanentă și cere avizul. **Toți sunt de părere că nu se poate face nimic**. [lipsă text !] **Gafencu, Căpităneanu** propun **să fie vizitat Vaida**.

Eu declar că am dorit și **doresc reîntregirea** , spre a avea un partid mare .

Călinescu / 14 noiembrie

Tătăărăscu formează cabinetul. Cere apoi **cartel electoral cu Vaida** . [-----]

Vaida ar vrea **combinație cu " centristii "** [din PNT] .

Călinescu / 22 nov.'37 LD :greșit ! 24 nov.]

Ședința comit.n-ț. **Mihalache demisionează. E ales Maniu.**

Acesta încheie un **pact de neagresiune , pe durata campaniei**,

cu **Garda de fier,Gh.Brătianu ...** Începe **campania electorală cu vechile teme**

Partidul își păstrează unitatea.

[LD : **Călinescu va face campania electorală și alegerile încă cu...PNT** .

În guvernul Goga , ca **om al regelui** , întreține legături cu **Vaida** ,

cu **speranța că va reface PNT,cu excluderea lui Maniu !**]

Călinescu / nov.'37

26.)Al.Vaida -Voevod , declarații, 26 nov.'37

(" Dimineața " , 27 nov.'37)

În sediul **Frontului Românesc** (B-dul Elisabeta) o reuniune cu **conducătorii organizațiilor din întreaga țară** , la care au participat și **toți fruntașii mișcării din Capitală**.

C.Angelescu (șeful org.Capitalei) a salutat prezența d-lui Vaida, și a comunicat

înscrierea în Fr.Rom. a mai multor **ofițeri superiori** , în frunte cu :

G-ralii Job.Bădescu și Fotescu ; coloneii : **Solomonescu , Bădulescu, Bilciurescu, Moloiu, Tomița ș.a.**

Vaida -Voevod , a arătat **importanța înscrierii ofițerilor** în Frontul Românesc,

elogiind virtuțile armatei române , care a sporit și va spori elanul luptei .

Apoi a explicat ce înseamnă **cartelul și colaborarea cu guv.Tătăărăscu** :

" Suntem **numai un cartel electoral** , fără ca programul nostru să sufere vreo atingere , având **libertatea de a ne face propaganda** pe baza **programului nostru neștirbit . "**

Arată apoi **motivele politice și rațiunea superioară** cari au determinat

încheierea acestui cartel și discută **obiecțiunile și criticile** ce i s-au adus și **le combate** .

G-ral Job Bădescu - vorbește în numele noilor înscriși .

Al.Vaida / 26 nov.'37

27.) Gr.Iunian, Expozeu :**PRT și problemele politice** , Cernăuți, 29 nov.'37

("Dimineața " ,an 33, 1 dec. 1937)

Gr. Iunian / 29 nov.'37

▣ **Refuzul de intrare în guvern**

▣ **Refuzul de cartele electorale**

▣ **Acordul liberali - vaidiști**

" **Liberalii** n-au găsit altceva mai bun decât să se asocieze cu d.Vaida !

Știți cu toții **ce reprezintă d.Vaida**. Cunoașteți **programul său : numerus valachicus și alte glume** mai ușoare sau mai puternice.

În orice caz, **programul d-lui Vaida nu se încadrează în programul liberal**.

Care minte când se prezintă împreună să vă ceară voturile ? Liberalii sau d.Vaida ?

Care păcălește pe celălalt și care vă păcălește pe dvs ?

Dacă legea ar fi fost modificată , n-am fi asistat la acest spectacol degradant .

Două partide cu concepții diametral opuse se unesc pentru a dobândi 40 % din voturi .

De ce s-au unit astăzi ? Ce vor face mâine ? Unde este sinceritatea ?

Gr.Lunian / 29 nov.'37

28.) Candidaturile cartelului liberalo - vaidist la Constanta , 29 nov.'37

(" Dimineața " , 1 dec.'37)

La clubul PNL s-au întrunit sub președ. ministrului V.Sassu , membrii comit. județean.

S-au fixat **locurile de candidați pentru Cameră și Senat :**

și listele au fost trimise prim-președ. tribunalului .

Lista poartă Nr. 1- și are următoarele înfățișare :

Cameră : **VPSassu , Radu Roșculeț , M.Isăcescu** (vaidist) etc etc

Senat : **Aurel Oancea și Dtru Gheorghiu** .

29.) Ședința Comitetului PNTJ din Ardeal și Banat , Cluj , 30 nov.'37

Iuliu Maniu , cuvântare

(" Dimineața " , an 33, nr. 11.118 , 2 dec.'37) **Doc.integral : fișier PNTJ XV**

Emil Hațieganu (fost vaidist) a fost proclamat **vicepreședintele organizației PNTJ** din Ardeal și Banat , (în locul lui Aurel Socol, decedat) ;

Iuliu Maniu / Cluj, 30 nov.'37

▣ Părăsirea și revenirea lui Emil Hațieganu în PNTJ

"**D-le Hațieganu** , trecutul d-tale de **luptător vajnic** este îndeobște cunoscut , așa că nu găsesc necesar să insist .

Încontestabil pentru noi toți cei de aici, a fost **o durere profundă** atunci când d-ta , împreună cu ceilalți prieteni politici , **ne-ai părăsit** [1935 ?] , **urmând pe d. Vaida -Voevod.**

Ne-a durut mult părăsirea , însă , în fața **sentimentelor față de d.Vaida Voevod**, dovedite atunci **mai puternice** decât sentimentele ce le aveați pentru cei rămași aici , **noi a trebuit să cedăm , rămânând cu mâhnirea în suflet .**

" **Pronia cerească** ne-a hărăzit însă **ziua fericită** de astăzi când , îndemnat de glasul conștiinței , **dvs ați revenit între noi .** **Te reprim cu tot dragul și te asigurăm de dragostea noastră** neștirbită . D-ta ai constituit și constitui **o forță politică puternică** și pentru noi reprezintă **o valoare reală** , mai ales în marea luptă de rederesare a conștiinței naționale , pe care o ducem în aceste zile de restriște .

Iul.Manu / 30 nov.'37

30.)Al.Vaida -Voevod, Manifestul Frontului Românesc, 1 dec.'37

("Dimineața" , 3 dec.'37)

[LD : dau atenție acestui program , pentru că , **Vaida** , fiind unul din **sfetnicii apropiați ai lui Carol II** - la fel ca **Iorga** - multe **părți din programul său** , chiar și **concepțe și denumiri** (ex.Frontul Renașterii Naționale) **vor constitui puncte programatice ale regimului carlist .** Ce a fost , în fond , **Frontul Românesc ?**

O grupare " personală " , formată din **oameni leali** unui **fost prim-ministru** , unui **fost lider** marcant din **PNTJ**, din **PNR** , din **Ardeal**, cu **legături în diverse ierarhii** ,

care și-a avut **ideologia și tradițiile în Transilvania** (până în 1918) , în **fostul PNR** (după 1918) , și - atât cât a fost - în **partidul și guvernările PNTJ** (după 1928) .

Din anumite puncte de vedere , **Vaida și-a depășit** , treptat -treptat , și mai ușor , (decât Maniu, spre ex.) **mentalitățile regionaliste ardelenesti** ,

și chiar **a crezut în necesitatea consolidării unității naționale.**

" **Țărănismul** " său, care **nu mergea până la formula exclusivistă a unui " stat țărănesc "**, era cel îmbrățișat de mulți oameni politici din mai toate partidele.

Și atunci ... ce era diferit la Fr.Românesc față de PNȚ , spre exemplu?

Accentul naționalist pus pe **ideea devenită, atunci, prioritară: România a Românilor !**

Asemănătoare altor grupări naționaliste, **diferită** prin căile și metodele preconizate .]

Doc.integral : fișier **Frontul Românesc -Vaida**

Atenție LD ! : Notez cu câmpuri colorate , ideile țărăniste , liberale și naționaliste

-----
Al.Vaida -Voevod / 1 dec.'37

▣ **Prerogativele regale constituționale .**

" Frați români ,

În constituția țării noastre stă scris că < Regele numește și concediază pe miniștrii săi . >

Nimeni, în afară de Dânsul, nici un partid, nici un organism politic ,

n-are căderea de a-și însuși această prerogativă , rezervată exclusiv Capului țării.

" **Întemeiat pe acest drept al Său, M.Sa a însărcinat din nou , la termenul constituțional,**

pe d.Gheorghe Tătărescu cu formarea guvernului. "

Al.Vaida -Voevod / 1 dec.'37

▣ **Guv.Tătărescu - asocierea cu Iorga ; cartel cu Vaida**

" **Acesta , dându-și seama de forța ce a dobândit între timp ideea națională**

pe întreg cuprinsul țării și **văzând că aceasta înaintează ,**

mai ales de la intrarea în luptă a **Frontului Românesc**, cu pași grăbiți spre biruință ,

după ce **a realizat o înțelegere de colaborare** la guvern cu **d.profesor Nicolae Iorga ,**

ne-a făcut propunerea de a merge împreună în campania electorală .

" **Călăuzit exclusiv de interesele superioare ale țării și ținând seamă de rolul**

ce trebuie să-l joace foarte curând în desăvârșirea și cimentarea statului nostru național,

Frontul Românesc a primit oferta , încheind un cartel electoral cu guvernul.

" **Prin acest acord, nu s-a clintit nimic din ideologia și programul nostru .**

Fiecare din părți își păstrează structura sa ideologică , totala sa neatârănare ."

Al.Vaida -Voevod / 1 dec.'37

▣ **Programul Frontului Românesc**

Numerus valahicus

" **Astfel, vom propovădui cu hotărârea de totdeauna , principiul proporționalității etnice ,**

< numerus valahicus > - prin care vom înnoi și întări așezarea statului nostru .

Vom continua să afirmăm **primatul muncii românești** (etnice) ,

care va trebui **să-și găsească realizarea în toate sectoarele muncii .**

Tărănimea

" **Nu vom renunța la luptă până când nu vom desăvârși desființarea trusturilor și cartelurilor ,**

pentru a realiza **o cumpănă dreaptă între prețurile produselor agricole și industriale .**

Continuăm să afirmăm **hotărârea de a lupta** , pe calea unei **descentralizări efective ,**

pentru **ridicarea materială și morală a satelor noastre .**

Starea **economică, socială, culturală și sanitară** a acestora,

alcătuiesc una din preocupările noastre de căpetenie ,

tărănimea românească rămânând temelie de rezistență a statului național român.

Naționalizarea orașelor

" **Naționalizarea orașelor prin așezarea în cuprinsul lor a meseriașilor și negustorilor români**

promovați și ajutați puternic de stat , este una din **țintele noastre esențiale.**

Vom continua să afirmăm **nevoia creditului masiv și ieftin** pe seama plugarilor, a meseriașilor,

negustorilor, și a tuturor claselor sociale și categoriilor profesionale muncitoare și producătoare.

Muncitorimea

" **În moddeosebit înțelegem să acordăm toată atențiunea problemei muncitorești ,**

recunoscând muncitorilor **drepturile asigurate lor prin legi,**

prin convențiuni internaționale și prin statutul muncii,
cărui **ii vom garanta munciitorimeii minimum de existență și o viață mulțumitoare** ,
pentru a face din ea **un element de pace socială , de progres și consolidare națională .**

Funcționăria

Funcționăria se va bucura de asemenea de toată grija noastră .

" Trebuie să se realizeze cât mai degrabă o **armonizare rezonabilă a slarizării**
și **să se pună capăt diverselor curbe** , zise de sacrificiu , pentru a face
din **corpul funcționăresc un element real de închegare și de progres al statului .**

Armata

" Dar instituția către se îndreaptă întreaga noastră grijă ,este Armata Țării .

Ca și până acum, vom lupta pentru înzestrarea ei tot materialul necesar , ca s-o vedem cât mai
degrabă pregătită în vederea marelui misiuni ce are , de apărătoare a integrității țării .

Și tot în vederea acestui scop, **vom lupta pentru desăvârșirea naționalizării integrale
a industriei privind apărarea națională.**

Cu ochii ațintiți la **ostașii țării** și la grija pentru ei , călăuziți mereu de de îndemnul consolidării
naționale, socotim de a noastră datorie de a îmbrățișa cu toată solicitudinea

nu numai pe apărătorii de mâine ai țării, dar și pe foștii combatanți ,

de toate categoriile , inclusiv **foștii voluntari de război**, pentru a încuraja **virtuțile ostășești**
și a promova **elanul luptătorilor de mâine "**

Biserica

" De asemenea nu vom înceta de aacorda **toată atenția noastră bisericii și slujitorilor ei** ,
bine știind că **puterea și ideea vieții naționale** își găsesc în primul rând
chezășia existenței și a trumfului acesteia în **colaborarea strânsă și statornică
cu biserica strămoșească și servitorii ei "**

Școala și cultura

" Pentru a face **să renască în școală spiritul sănătos național**,

vom stăruii întru împlinirea unuia din **punctele de temel ale programului nostru .**

Cât mai mulți copii de la țară să fie trimiși la studiu și instruiți pe cheltuiala statului,
ca astfel să ne făurim păzitorii pricepuți și devotați ai culturii și spiritualității românești .
astăzi falsificată îngrijorător de numeroșii intruși în câmpul vieții noastre spirituale.

Politica economică .

" În ordinea sarcinilor publice, să susținem punctul nostru de vedere , până la desăvârșirea lui :

Reșezarea impozitelor și a oricăror contribuții publice , precum și perceperea lor,
după norme și metode cari **să nu înfrângă posibilitățile de consolidare și de câștig
ale claselor muncitoare și producătoare** , garantând minimul de existență al acestora .

" Sporirea veniturilor plugarilor , valorificarea rațională a produselor acestora ,
**industrializarea agriculturii, crearea industriei (meseriilor) și a comerțului românesc
și sprijinirea masivă a acestora** , dar , mai presus de toate ,

**readucerea bogățiilor românești , încăpute astăzi pe mâini străine ,
în patrimoniul național** , este una din statornicilor noastre griji.

Minoritățile

[LD : la fel ca și Goga -Cuza , Vaida împarte minoritarii în "**băștinași**" și "**intruși**"

, vizând în special pe **evrei** - nu pe cei "**pământeni**" - pentru care cerea
revizuirea cetățeniilor frauduloase , eliminarea capitalului internațional exploator]

" În politica minoritară , **Frontul Românesc își păstrează neclintit punctul său de vedere :**

Liberă dezvoltare economică , culturală și socială , pe seama minorităților băștinașe.

Curățirea solului național de elementele intruse și așezate aici fără temeluri legale.

Sfortări stăruitoare pentru **a repune elementul majoritar etnic în drepturile sale firești
și a-l emancipa din robia capitalului internațional exploator . "**

Al.Vaida -Voevod / 1 dec.'37

▣ **Democrație națională**

" Dreptatea istorică ne poruncește **să ne preocupăm în primul rând de Români,**

căci **ei au fost cei oropsiți în veacuri .**

Și fiind că ei sunt majoritatea, țara trebuie să fie **guvernată și administrată de ei,**
neavând a împărți guvernarea cu alții.

Această **democrație națională , românească , e singura reală și logică , cealaltă , susținută de streini sau de elemente pretinse românești dar inconștiente , nu e democrație , ci plutocrație sau arghirocrație ,** puterea câtorva , stăpânirea streină , puterea banului , cu care dreptatea națională , pe care o justifică un întreg trecut de lupte și suferințe , **nu se poate nicio dată concilia .**

În România Întregită , numai românii au dreptul să stăpânească , căci ei îi garantează , mai presus de orice , existența .

" Nu urmărim deci nici dictatură , cum pretind adversarii de rea credință , **ci domnia românească asupra țării** făcută și păstrată de Români .

Ca **aceasta să devină o realitate** , nu vom ezita și nu ne va putea opri nimeni de a face **reforme necesare** , cerute de **glasul vremii** și de **imperioasele nevoi** de existență și de slvare națională "

Al.Vaida -Voevod / 1 dec.'37

▣ **Politica externă**

" Pe linia politici externe , Frontul Românesc e hotărât **să respecte directivele politicii noastre oficiale** de până acum . El nu înțelege să se depărteze de **țările care au contribuit la întregirea patriei românești** și cari se pun **garante pentru intangibilitatea hotarelor noastre** și cu cari noi avem **interese comune** .

" Dar , în același timp , Frontul se simte îndemnat , în interesul însăși al țării , să creeze și să întrețină **bune raporturi cu toate statele** ,

refuzând să se amestece în afacerile lor interne sau să întreprindă cruciade pentru biruința uneia sau alteia din ideologii . [**aluzie la G de F**]

" Frontul Românesc e însuflețit de **ideea de a face o Românie tare** , singura care poate **să conteze în orice sistem de alianțe** .

Aceasta este **politica de pace și de consolidare** a actualei ordini internaționale "

Al.Vaida -Voevod / 1 dec.'37

▣ **Frontul Național ; România Românilor !**

▣ **România - în concertul țărilor civilizate și culte**

" În numele credințelor noastre nefalșificate și păstrate cu sfințenie , vă chemăm la datorie pe toți . Vă cerem **să fiți uniți , să vă strângeți rândurile** sub steagul curat al **Frontului Românesc** , **să fiți solidari** pentru ca , **concentrați cu toți într-un front unitar de luptă** ,

să ducem cât mai degrabă **la triumf lozincă noastră supremă : < România Românilor ! >**

Să înfrângem plaga politicianismului turburător și distrugător de țară și să facem ca triumful Frontului Românesc asupra frontului vrăjmașilor , să fie cât mai grabnic și cât mai complet ,

pentru a clădi pe ruinele lumii vechi devastatoare de suflete frățești ,

o țară nouă , deopotrivă ocrotitoare a tuturor fiilor săi .

" Uniți și tari înăuntru , vom fi tari și respectați în afară .

Militând fără încetare pentru **Frontul Românesc** , pentru unirea tuturor bunilor români , și înaintând solid pe drumul **Naționalismului constructiv** ,

credem cu tărie în biruința românească .

" **Păzind și cinstind așezămintele de bază** ale statului nostru ,

îl vom feri de anarhia în care vor să-l cufunde vrăjmași fâțiși sau ascunși ,

și- l vom face **să strabată intact și viguros încercările timpului** , impunându-se ca un **factor de lumină și progres în concertul tuturor țărilor civilizate și culte** .

" **Ostași ai Frontului Românesc** , bătrâni și tineri de pe toate meleagurile țării , faceți-vă cu entuziasm , cu credință și hotărâre **datoria la 20 și 22 decembrie** .

O faceți pentru Țară , pentru Tron , pentru națiune , pentru viitorul vostru al tuturor .

Sănătate și izbândă !

Dr.Alexandru Vaida - Voevod , președinte al **Frontului Românesc** ,
București , 1 decembrie 1937 "

31.) Istrate Micescu despre procesul intentat de către CZCodreanu , 2 dec.'37

(" Dimineața " , 2, 3, 4 , dec .'37)

[LD : îmi lipsește din documentare **o verigă din lanțul acestui conflict :**

scrisoarea adresată de Istrate Micescu lui Goga , prin care ar fi nemulțumit o serie de avocați,(legați fie de "**Frontul Românesc**" , fie de **Garda de Fier**) , care îl sprijiniseră în alegerile de la Barou .

Important este să semnalez **fenomenul simetric , provocat în rândul forțelor naționaliste** prin semnarea **Pactului de neagresiune** între PNT+ G de F+ PNL-g

și a **Pactului electoral** **Frontul Românesc + PNL ,**

Scenariu ? - cine a fost păpușarul ? ; Diversiune ?- cine au fost agenții ?

Degringoladă ? - cine au fost vinovații ? Hazard ? Anarhie ?]

Istrate Micescu / 2 dec.'37

▣ **Frontul Național Unitar**

▣ **Derută printre vaidiști și legionari**

"Stăruind , în ultimii ani de luptă , pentru **desmeticirea conștiinței naționale** , asupra necesității realizării unui **Front Național Unitar** , și izbutind , în fine , să-l fac , grație patriotismului d-lor **ACCuza și Goga** , m-am simțit dator să arăt

cauzele care au limitat formarea acestui front unic , numai la Partidul Național-Creștin și la asociațiunile profesionale și muncitorești cu program român -creștin.

" Arătând cu acest prilej **situațiunea politică creată prin**

defecțiunea Frontului Românesc , atras de Partidul Liberal,

și "**dezertarea la inamic**" a comandantului Gărzii de Fier ,

se pare că **am lămurit** , fără să-i supăr pe **partizanii d-lui Vaida** ,

și **am iritat** , fără să-l luminez , pe **căpitanul legionarilor .**

" Cei vechi aveau dreptate : < **Lumina nu creiază lucrurile , dar , ajutându-te să le descoperi , este ca și cum le-ar crea** >

Vaidiștii , văzându-și șeful trecând cu arme și bagaje la liberali ,

se înscriu în massă în noul Front Național. * [-----]

Istrate Micescu / 2 dec.'37

* **Notă :** la 29 nov. , **Virgil Molin** , președinte al **Frontului muncii naționale** din Oltenia ,

președ. Sindicatului Presei din Oltenia , dir. cotidianului "**Presa Olteniei**" ,

a adresat lui Vaida următoarea scrisoare :

" Dle președinte ,

Încă o demisie din Frontul Românesc va fi , de bună seamă , pentru dvs ,

o deziluzie în plus , **precum deziluzie a fost pentru noi** ,

înfrățirea dvs intempestivă cu partidul liberal.

Barca cu destinele Frontului Românesc , navighează azi în ape național-liberale.

Mulți din cei care v-am uramat , cu elan și credință , în mișcarea dvs impetuoasă ,

vedem că vasul " Frontului " va sfârși în portul compromisurilor liberale.

" **Înșelați în nădejtile noastre** pentru o Românie construită pe alte temelii sufletești ,

eu și cu toți prietenii care-mi sunt alături , declar că **ne considerăm retrași**

din **Frontul Românesc** , nu pentru a trafica înscrieri oportuniste de ultimă oră ,

ci **pentru a aștepta , despoliticianizați , ziua nădăjduirilor noastre "**

(" Dimineața " , 3 dec. 1937)

32.) Virgil Madgearu , declarații , Cernăuți , 10 dec.'37

("Dimineața " , 12 dec.'37)
Madgearu / 10 dec.'37

▣ Neconstituționalitatea soluției succesiunii

▣ Guvern hibrid

Recenta **criză politică** n-a avut rezolvarea normală .Constituția spune că Regele numește miniștrii, dar **Constituția îl face pe rege " arbitru" nu "arbitrar "** . În uzanța constituțională **trebuie să se țină seama de curentele de opinie publică** , așa cum le arată alegerile. Altă interpretare nu e posibilă .

" **Singura interpretare constituțională** a curentelor de opinie publică este dată de **alegeri libere** , fie parțiale , fie administrative. **Alegerile parțiale și cele administrative au fost un adevărat triumf al partidului național -țărănesc.**

" **Explicația ce s-a dat** soluției unui **guvern național-țărănesc** cu colaborarea grupării d-lui **Vaida** s-a dovedit ca o justificare greșită .Ceea ce se onsidera ca o justificare , **nu era decât un pretext pentru înlăturarea PNT de la cârma țării** .

" Modul cum s-a soluționat criza politică , este menit să aibă onsecințele cele mai nefaste pentru viitorul țării .**Soluția aceasta are un caracter hibrid.**

Colaborarea cu d.Iorga , care **nu are grupare** , nu este decât o **exprimare a ipocriziei** de a se adăuga alte forțe , la aceea a guvernului liberal .

Colaborarea cu d. Vaida nu are nici o altă explicație , decât **salvarea dintr-un naufragiu cumplit , a mișcării d-sale de dreapta** ."[-----]

Virg.Madgearu / 10 dec.'37

33.) Întruniri electorale , Declarații și cuvântări , Brașov. 12 dec.'34

Întrunirea guvernamentală :

Al.Lapedatu (PNL) , **Voicu Nițescu** (Fr.Rom.-Brașov) , **N.Iorga** (PND)
("**Dimineața** " , 33, nr. 11.130, 14 dec.'37)

[LD:Atenție ! Am dat doc. masiv la Guvern Tătărescu XIII]

[LD : 31 dec. 2003. **Meditație** : În noaptea asta se va păși în An Nou.

Ar putea fi câteva aniversări .S-ar putea trage niște învățăminte .

Sunt românii monarhici ? Au avut și au ei vreun sentiment " sacru" pentru monarhie ?

155 de ani de la acel "**Deșteaptă-te Române !** " al lui Andrei Mureșan , devenit după 1989 **imnul de stat al României**, ne având nici o legătură cu spiritul în care Mureșan l-a creat !

85 de ani de la neuitatul **1 decembrie 1918** , când Transilvania s-a unit cu Țara , , când Vaida cu Maniu erau "frați și eroi" , devenit , după dec.1989, **ziua națională a României** , numai pentru a se aboli 23 august'44 ....

66 de ani de la alegerile din **dec.'37**, când **Vaida și Maniu** erau la cuțite anti- și pro-carliste , de luase foc scena politică românească.

63 de ani (sept.'40) de la **abdicarea forțată a lui Carol II** și proclamarea **Regelui Mihai I** **56 de ani** (30 dec.1947) de la abolirea monarhiei, **alungarea Regelui Mihai** , și **proclamarea republicii**

14 ani de la revoluția " anticomunistă" , când în locul lui **Ceaușescu** a venit **Iliescu** ; când țării nu i se mai spune , **nici republică , nici regat** , ci .... **România** .

3 ani de când **Iliescu i-a permis** ex-regelui Mihai , reîntoarcerea în țară ca persoană privată .

Redacția / Brașov, 12 dec.'37

Lupta electorală care se desfășoară cu multă intensitate în regiunea noastră , a înregistrat astăzi o **fază din cele mai importante** .

Pe teren electoral, **s-au întâlnit la Brașov demnitari a numeroase partide** care au reușit să adune un **public neobișnuit de numeros**.

Întrunirile s-au ținut în sălile "**Reduta**", "**Astra**" și "**Mielul Alb** "

La sala "**Reduta** " a avut loc **adunrea convocată de guvernamentali**,

la care au participat **cca 5.000 de persoane**. Publicul, neavând loc în sală, s-a instalat **un megafon prin care s-a difuzat mulțimii cuvântul oratorilor**. **Primul care a făcut un expozeu asupra situației politice**, a fost **Al.Lapedatu**, **răspunzând** totodată și cuvântării d-lui **Maniu**, rostită duminică trecută **la Brașov [5 dec.]** [LD : adunare guvernamentală făcută în aproape exclusivul scop de a **contracara propaganda lui Maniu în Ardeal**, de a.- l compromite , de a-l discredita. Ca să fie cu efect, sunt scoși la " înaintare" doi onorabili ardeleni - **Lapedatu și Nițescu** - și ranchiunosul vechi tovarăș , **Nicolae Iorga**. Este adevărat că **Maniu întrecuse măsura .Dar ...cândva, Voicu Nițescu era în PNT**, fusese și **ministru** (.vezi retro ')Are un discurs **modest și aluziv**. **Îndeamnă la unire , la fățietate , împotriva luptei de clasă** (nu uită pilda Rusiei bolșevice !) în spiritul lui **Andrei Mureșanu** . la credință față de **Monarhie. Le imputa lui Maniu ?** **Voicu Nițescu / 12 dec.'37 Doc.integral : [Fr.Românesc-Vaida-I -](#)**

Voicu Nițescu / 12 dec.'37

▣ **Înfrățire și luptă națională**

Președinte al Fr.Românesc -Brașov, el spune :

" **Brașovenii au trăit și trăesc în tradiția lui Andrei Mureșanu** , care a propovăduit **pacea și înțelegerea între frați** .

Când au fost alegerile comunale , românii au înțeles să răspundă la **chemarea lui Andrei Mureșanu** și au ales acel **Consiliu** care este **o mândrie românească** .

N-are ce căuta aici zavistia și ura între frați !

Brașovul trebuie să fie **pildă de luptă pentru afirmarea românească** .

În Brașov nu se poate duce luptă de clasă , ci luptă pentru înțelegerea intereselor noastre naționale. **Să nu se folosească țărănimea pentru interese de partid**.

Țăranii nu pot fi îndrumați **să caute o viață mai bună , mai fericită**,

peste hotare , și **mai ales spre Răsărit** . [-----] **Cine îndeamnă deci țărănimea să urmeze calea din Rusia, face o crimă națională** .[-----]

Voicu Nițescu / 12 dec.'37

▣ **Monarhia.Regele Carol II**

[LD : discursul lui **Maniu de la Brașov (5 dec.'37)** , **probabil a fost cenzurat și nu a apărut în presă** . De aceea trebuie **să-l reconstitui** din replicile ce le-a primit]

"**S-au ridicat aici din Brașov** , într-o adunare , nu de mult, **cuvinte de ură** contra unei **instituții** care este **adânc încrustată în sufletele ardelenilor**. Acea instituție este **monarhia**.

Este **împăratul visat** atâtea secole și care **ne-a desrobit la 1 decembrie 1918** .

A încerca să-l clintești , înseamnă **a deschide drum liber anarhiei**,

a întreprinde deci o acțiune de **învrăjpire între frați** .[-----]

Voicu Nițescu / 12 dec.'37

▣ **Guvernul Tătărăscu**

▣ **Front național românesc !**

" Noi cei din **Frontul Românesc** am propovăduit **o încetare a învrăjbirii** dintre **organizațiile politice naționale**, în fața pericolului ce ne amenință .

Ar fi o **bună încheiere a forțelor naționaliste** .

Datoria noastră este de a lăsa **pe ultimul plan** gruparea și partidul,

și să punem **pe primul plan** **interesele țării și interesele neamului nostru românesc**.

" Pentru aceasta **nu ne-a fost greu să încheem un cartel electoral cu partidul liberal** ,

cu atât mai mult cu cât **în acest front de apropiere și înțelegere frățească**

se găsește **și d. prof.Iorga** .Noi am ajuns să ne dăm seama că

salvarea și fericirea acestei țări , nu stă decât în **înțelegerea noastră** ,

a acelora care ne dăm seama de rolul important al unirii tuturor forțelor naționale"
Voicu Nițescu / 12 dec.'37

34.) Gr.Iunian , Declarații de presă / evenimente politice / alegeri / , 19 dec'37

("Dimineața " , 33, nr. 11.136, 20 dec. + foto-medalion Gr.Iunian)

[-----anomaliile frontului electoral guvernamental -----]

" Și să nu se uite un lucru : **acest trist și imoral spectacol este rezultatul fatal**

al **odioasei legi electorale** . **Un guvern**, pentru a se înscăuna definitiv,
nu are nevoie decât de **40% din voturi** , dar are neapărată nevoie de aceste 40 % .

Ele trebuie realizate cu orice preț . Cu prețul oricăror **acte politice imorale**,

și cu prețul oricăror **abuzuri** .Și de aceea nu lipsește nici de data aceasta cortegiul abuzurilor
electorale, sub toate formele. **Agenți electorali** de cea mai joasă speță sunt **promovați**

candidați . Pentru a asigura pătrunderea lor în parlament ,

cele mai sălbatece mijloace sunt folosite ."

Gr.Iunian / 19 dec.'37

▣ Frontul electoral guvernamental

" **Un cercetător obiectiv** al actualei campanii electorale o va înscrie , desigur,
ca **cea mai rușinoasă pagină** din istoria publică a României din ultimele decenii .

Cercetătorul va căuta să vadă cum s-au alcătuit cele două fronturi în luptă,
frontul democrat și frontul dictatorial și **buimăcit constată că are în față o altă aliniere** .

"Ce reprezintă frontul guvernamental ? Un guvern al **Partidului Liberal** prezidat de
Gh.Tătărașcu , cu colaborarea de guvern a **Partidului Naționalist -Democrat** al d-lui Iorga

și cu concursul în alegeri , pe bază de cartel electoral,

al partidului **Frontul Românesc** al d.-lui Vaida și al **Partidului German** .

" **Cercetătorul se întreabă nedumerit , care este temeiul unirii acestor partide ?**

Frontul guvernamental este **democrat sau dictatorial** ?[-----]

Iorga , Vaida ...

" Dar tot principal, dl **prof.Iorga deși colaborator de guvern, are alte vederi**

iar dl **Vaida Voevod**, după ce listele de candidați au rămas definitive, și soarta candidaților
partidului d-sale pecetluită de soarta candidaților guvernamentali, **declară categoric :**

< **Noi vom fi cei mai hotărâți opoziționiști ai guvernului liberal** > și **totuși cere voturi**
pentru lista liberală pe care figurează , și totuși luptă pentru reușita guvernului a cărui
combatere o anunță în viitor, din cauza programului pe temeiul căruia guvernul liberal reclamă
sufragiul .

" **Se cere dar alegătorilor să voteze în același timp două programe contrazicătoare** .

Și aceasta se reclamă **ca act de conștiință cetățenească** .

Și aceasta pentru a desăvârși opera de **educare și moralizare a votului obștesc** .

" **S-a văzut vreodată în viața publică românească - oricât a fost ea de scăzută în trecut -**
o situație așa de degradantă ca aceea pe care o înfățișează cartelații guvernamentali ? "

Gr.Iunian / 19 dec.'37

35.) Rezultatele alegerilor parlamentare , 20 , 22 dec.'37

(" Dimineața " , 24 dec.'37 ;)

(" Parlamentul Românesc " , an VIII, nr . 255-258, 31 dec.'37)

Doc.integral : **fișier Alegeri -III-**

[LD : 9 ian .2004 .Concluzia finală la **sistemul de partide** :

Sistemul de partide reeșit din aceste reglementări , încă **nu-și terminase gestația**.

Între 1919 -1928 , **clasa politică românească , aceeași** de până la războiul întregirii ,
creează instituțiile (Constituție, Lege electorală , lege administrativă ,ș.a)

și declanșează procesul de organizare politică .

În următorul deceniu , generația "unirii" , primește **infuzia noii generații** , în toate mecanismele regimului (partide, parlament , administrație) fără a-i preda încă ștabela . Urma perioada firească a "conviețuirii " dintre generații . **Alegerile din 1937 ilustrează această tulburare firească** , care , în vremuri normale, ar fi dus la **maturizarea regimului democratic în România.**
Doi vectori esențiali au complicat acest proces de maturizare : **circumstanțele galopante internaționale** care au produs și dezechilibrul societății românești , și **tentațiile autoritariste ale regelui Carol** , a cărui domnie coincide cu ele. Celelate **fenomene adiacente** , au și ele doza lor de contribuție (negativă sau pozitivă) dar decurg din vectorii semnalati.
 De aceea , comentariile de genul : **Tătărescu** a făcut... **Maniu** a zis ... **Codreanu** a dorit ... **Iorga** a sfătuit ... **Vaida** a încercat... **Brătienii** au sperat ... **Iunian** a cobit ... **Argetoianu** a urzit ... **Goga** a intrigat ... **Gavrilă Marinescu** a uneltit ... chiar când sunt adevărate , trebuie raportate la cele **două fenomene majore: Carol și influența internațională** . Fiecare cu importanța și consecințele ei .
Alegerile din '37 nu au fost un " accident" în evoluția democratică a României , Ceea ce a urmat acestor alegeri , a fost " accidentul " .]

Dimineața / 24 dec.

După cifrele comunicate , ziarul a ajuns la următoarele **concluzii** :

Ne aflăm în fața unui **fapt fără precedent** în anele noastre politice și de când există actuala lege electorală . **Guvernul n-a obținut cota de 40 %** , dar **nici un alt partid n-a obținut-o**, încât **să poată cineva beneficia de " prima electorală "**

Discuțiile cu privire la **cauzele** care au dus la acest grav incident politic, care poate duce la consecințe din cele mai importante , **se fac în toate felurile.**

Regimul liberal trece printr-o forță **grea încercare** .

Unii cer ca guvernul să-și prezinte **imediat demisia** ;

Alții înfățișează **caracterul special** al **curentelor extremiste** ;

Liberalii se plâng de lipsa de lealitate a sașilor și a vaidiștilor cu care s-au cartelat ;
 [-----]

"Dimineața" / 24 dec.'37

▣ **Camera .Totalizări pe țară**

Formațiunea	Voturi	Procentaj	Loc	Mandate
Guvernul +cartel	971. 000	37,5 %	1	142-145

" Parlamentul Românesc" / 31 dec.'37

▣ **Alegeri Camera .Totalizări pe țară**

Formațiunea	Voturi	Procentaj	Loc	Mandate
Coaliția guvernamentală	1.103.323	35, 92%	I	152

" **Parlamentul românesc** " / 31 dec.'37

▣ **387 deputați aleși**

" Publicăm lista noilor deputați și senatori , întocmită de **Comisiunea Centrală Electorală** în mod **definitiv**. **Deși se crede** că **noul parlament va fi anulat** mai înainte de a se fi constituit , și **se vor orându**i alegeri **generale pe alte baze și în alte condițiuni**, este pentru noi o **elementară datorie** aceasta , deoarece **țara întreagă s-a străduit să aleagă** , iar dintre cei **5.000 de candidați** - cel puțin **acea care au izbândit** , cu mari osteneli și cu mari cheltueli , merită **să le consacram aceste pagini.** "

[LD :Din păcate, nu le scrie **apartenența**. O să încerc să o indic eu .

Ioanițescu DR (Fr Rom)**Periețeanu Gr.** (Fr.Rom) **Tilea Viorel** (Fr Rom.)

Vaida AI (Fr Rom) [Poate mai sunt și alții dar nu-i știu ...]

Guv. O.Goga 28 dec.'37 - 9 febr.'38

36.) Al.Vaida -Voevod , Declarație : Atitudinea Frontului Românesc , 1 ian.'38

("Timpul " , 4 ian.'38; LD : ziarul lui Gr. Gafencu)

Fixând atitudinea Frontului Românesc față de **guv.Goga -Cuza** , Al.Vaida Voevod a spus :

"**Ei [gogo -cuziști] sunt antisemiți , noi suntem valahi .**

E greu de explicat în cuvinte aceste **deosebiri , dar se subînțeleg .**

Noi nu suntem partizanii violenței : evreul va ceda locul românului prin metode specifice " Frontului Românesc " , pe cari nu le-am trădat încă "

Al.Vaida / 1 ian.'38)

37.) Armd.Călinescu , Însemnări .... 10, 12 ian.'38

[LD : Din păcate, nu avem multe documente și mărturii privind această scurtă și frământată guvernare . Dacă ar fi să dăm crezare lui Călinescu, Urdăreanu era veriga de legătură cu Palatul , iar Călinescu se afla în plin efort - ambițios , subiectiv și oportunist efort !-de a capta bunăvoința regală prin scenarii și manipulări , conforme cu năzuința lui Carol de a se debarasa de povara partidelor .

[LD : Din **mărturiile lui Carol**, aceste pagini au fost **rupte !** ;

din **mărturiile lui Tătărăscu** , evenimentele din perioada dec.'37 - 1940 **lipsesc !** ;

Vaida , în memoriile sale, face un **salt peste timp** , la Constituția nouă din 1938 ! ;

lui **Goga** i se apropia **moartea**, și , ocupat cu guvernarea, **nu și-o fi scris jurnal !** ;

Mă văd silită de aceea să folosesc acele infame **înregistrări telefonice**

și mărturiile lui Călinescu și Codreanu .]

Călinescu /

10 ian. Lungă convorbire cu Urdăreanu . Îmi spune că am căpătat încrederea regelui [-----]

Îi spun că **situația guvernului nu e tocmai bună** :

[-----]

6. prin **concentrarea liberală** și eventuala **acțiune comună cu n.ț [național -țărăniști]**

se slăbește poziția noastră ;

7. spun că trebuie **atenție la Vaida și pregătit întregirea PNT cu noi** [LD : **grupul disident**]

E de acord , va vorbi cu Rex .

12.ian. Goga mă ia de la gară cu mașina lui și-mi spune că **va vorbi cu popa Moța**

pentru desfacerea pactului dintre Gardă și n.ț. [național -țărăniști]

////////////////////////////////////

Armd.Călinescu ,

13.ian. Consiliu economic, sub președinția Rex. [-----]

După consiliu, r. m-a reținut 30 minute . Am discutat asupra situației .

Mi-a spus că **are scrupule în privința dizolvării parlamentului** , înainte de întrunire

Îi răspund că **nu putem merge pe terenul lui Maniu . [LD : linia constituțională]**

Vorbesc de necesitatea unei **întregiri național-țărăniște cu Vaida .**

E favorabil și va chema pe Vaida în audiență .

Seara , Urdăreanu îmi spune că Rex i-a comunicat că eu

nu mai sunt așa pesimist cum îi spusese el.

Urdăreanu îmi spune că **a lucrat pentru calmarea Gărzii de Fier .**

Crede că e bine **să facem și noi întregirea cu Vaida** , înainte de alegeri .

[-----]

14. ian. Rădulescu -Mehedinți [**ministr.Juștiție**] a adus la audiență **decretul de dizolvare** .
Rex nu l-a semnat [-----] Rex l-a întrebat dacă nu s-ar putea obține
încrederea majorității liberale în Cameră !
/ Vaida a fost primit în audiență .
/ Codreanu a făcut declarații neostile guvernului .
/ Liberalii s-au întregit [**la 11 ian.**] **Tătărascu pare încercuit .**
/ Maniu ar încerca **o manevră cu Dinu Brătianu**
Armd.Călinescu / 13- 14.ian.'38

38.) Alex. Vaida -Voevod, Memorii, vol III , Retrospectiva interbelică ,[1945]retro ' 29-40

(Editura Dacia, Cluj-Napoca, pag . 157.....)
a Informatorii regelui / Camarila / Lupeasca / Carol II / Maniu / anticarlismul /

Vaida / 1945 , retro'

a.) «Informatorii Regelui (p. 157-160)
Informatorii Regelui ?! Erau de multe categorii .

Poliția și Siguranța

De pe timpul Regelui Ferdinand era **tradiția Palatului** ca **Prefectul Poliției Capitalei și Directorul General al Siguranței** să prezinte sâmbăta **referatul verbal Regelui**.
Firește, acele referate se ocupau mai mult cu **picanteriile sexuale** din sânul **protipendadei " înaltei societăți"** .Aceasta reprezenta un permanent și prodigios izvor spre **ilaritatea Regelui Ferdinand**.
" **Carol al II-lea, a perfecționat și a lărgit aparatul.** [-----]

Doamnele ...

Carol al II-lea era servit de **o pleiadă întreagă de " înalte" femei**, mai în vârstă canonică, mai **doritoare de a-l servi altruistic**.
Una cu pseudonimul "**Haiducul**" merită un capitol special , Wallace-an [**romane captivate**]
Alta, **Alice St.**, splendidă figură aristocratică , avea largi posibilități de ridicare a dispoziției regale. **Și altele, și altele**,care , în realitate , nu erau decât **niște găsculițe** , considerând facultățile lor intelectuale , **din p.d.v. al intrigilor politice** .
D-na Mihaela Cat , care poate era mai **capabilă în privința lipsei de scrupule politice**, nu era excepțională .
Babele, semibabele și juvenilele - care mișunau pe cât puteau în jurul regelui - mai **trimiteau buletine** (și de la ședințele spiritiste !) dar nu-mi făceau griji , nici mie , nici altora din fruntea treburilor publice.
Egoismul femeesc al Lupescei paraliza suficient orice sugestie ,
mai mult decât superficială și trecătoare asupra lui Carol II .

Politicienii , Doctrinarii ...

" **Mult mai nocivi** puteau fi, pentru omul de la guvern, **rafinații tâlcuitori de Rapoarte în scris**, destinate Regelui. Ori **doctrinarii** , care **se bucurau de a fi primiți** și de a putea etala în fața Regelui **planurile lor de fericire pentru țară și Rege** .
Între aceștia, **se bucura de multă atenție** din partea lui Carol II - până prin 1936 - **profesorul Nae Ionescu** .Era un timp când nu trecea o zi fără ca "**nenea Nae** " - cum îi ziceam - să nu petreacă **ore întregi la Palat** .
A fost un om de **înaltă cultură** și de un **talent excepțional de dialectică fascinatoare** , aromatizată cu **arguități** [**argumentare sofistică, subtilitate exagerată**] și adeseori cu **sofistică** , dusă până la **rabulistică talmudică** .

[Rabulistică (lat. flecărie, forțare retorică a unor pseudo-adevăruri)

[Talmud : colecția operelor literare , istorice , juridice , lingvistice , biologice , matematic , tehnice , evreești din primele 5 secole după Cristos]

Cu o ocazie i-am spus : < Dragă nene Nae, nu pot suprima ideea care îmi vine ascultându-te , că d-ta trebuie să fii **descendentul unui Protagoras și a uneia din neamul Aspasiei** , care , în trecut, prin câteva sute de generații , **ai reînviat cu toate calitățile de mare sofist** * >

[**sofism** = raționament aparent corect, în realitate incorect , construit anume pentru a duce în eroare

sofist = Denumire dată în Grecia antică , în perioada clasică , (sec.5-4 î.e.n.)

profesorilor care predau , cu plată , cunoștințe politice de retorică și filozofie ; persoană care face uz de sofisme ;

sofisticare = rafinament artificial , căutat , prețios ;

sofisticat = căutat , confuz , complicat ; **Am răs amândoi. Nutream simpatii reciproce"**

Miniștrii ...

" Mai erau unii și **dintre miniștri** - în frunte cu **lunian** - care din **răutate sadică** , iar **alții din prostie**, nu se sfiau să umble cu **minciuni ori cu prezentarea situațiilor**, **astfel cum credeau că leservește scopul** , fiind agreabili suveranului .

Regele ...

Ar rămâne să încerc **o diagoză psiho- analitică a Regelui Carol al II-lea.**

Când unul, când altul, chiar dintre prietenii medici , au crezut că mă ispitesc .

Ar fi absurd , chiar și din partea unui **psihiatru versat** în analize psiho-analitice ,

de a risca să cuteze - pe baza unor impresii - de a avea **lipsa de seriozitate profesională**

să pronunțe măcar o părere . (Necum din partea mea, internist -balnear din veacul al XIX !)

Totuși, aruncând o privire fugară asupra **educației** , a **vieții familiale** și

a **anamnezei genealogice** a Regelui Carol al II-lea ,

orice judecător imparțial trebuie să admită că- prin autoeducație și suferințe -

dânsul a izbutit să-și dezvolte individualitatea , în sensul **fixării datoriilor sale de suveran** ,

în complexul central al **intenției și voinței sale de a face bine** ,

de a promova progresul țării și a poporului său . **In magnis ac voluisse sat ...**

[lat : **în probleme majore , chiar să fi vrut (să faci ceva) este deajuns !**]

Vaida / despre informatorii regelui ...

////////////////////////////////////

Vaida / 1945retro ' 39-40 ?

b.) ▣ Nae Ionescu

[LD : cred că **încurcă ori cronologia ori episoadele**. Din această cauză , trebuie să iau cu toate rezervele informațiile lui Vaida . Poate cuprind , totuși, **frânturi autentice**.]

" **Călinescu n-a putut proceda** decât ținând în lagăr pe **instigatorii mai nestăpâniți**.

Între ei se găsea și **Nae Ionescu** . Acesta mi-a trimis câteva șire , **cerând să-l vizitez la**

Miercurea -Ciuc. Aflasem că cei internați nu aveau lectură . Cu ocazia proximei mele întâlniri ,

I-am interpellat pe Armand Călinescu . Dânsul mi-a răspuns că între timp dispusese

să li se trimită o întregă bibliotecă , după indicațiile primului nostru cărturar **Nicolae Iorga** .

[-----]

" **Despre Nae Ionescu** îmi comunică **zădărnicia încercării de a-l elibera din lagăr**.

Dispusese să fie adus la București cu automobilul.L-a primit și I-a omenit la dânsul acasă .

A discutat cu " taica Nae" sorbind cafele . **Acesta nu a voit să renunțe la atitudinea lui**

simpatizantă cu legionarii și la cea anticarlistă . Călinescu s-a văzut astfel silit să-l trimită

îndărăt la **Miercurea -Ciuc**. **Mai târziu I-a eliberat totuși** .

Când I-am văzut pe Nae pentru ultima dată , scurt timp înainte de a muri ,

la Costică Anghelescu- unde venise cu frumoasa lui mașină germană-

făcea impresia unui **om grav dezechilibrat** [-----]

Nicu și eu îi făceam societate lui Nae , care spuse :

< **Vedeți, aceștia cu uniformă sunt veșnic pe urma mea** .

Afară e mașina cu copoii Siguranței .S-au luat duppă mine și stau acum sub porți . >

[-----] Eu , care îl cunoșteam de mult și-l apreciam ca pe un **intelectual cu calități**

superioare , am rămas foarte dureros atins de privirea lui cu totul schimbată , pierdută, chinuită . [----] Pe săracul **taica Nae îl dezechilibrase neliniștea de a fi vesnic observat "** Vaida / 1945 , retro'

▣ Necesitatea instituției Siguranței

" În definitiv, când eram " la putere" , **Siguranța își făcea rosturile** , păzindu-ne ca să nu ni se întâmple ceva . De aceea " am scăpat teferi " , și Anghelescu și eu , de atentatorii noștri , pe când **bieții Duca și Călinescu au căzut jerfe** (secundul cu agentul lui de pază !)

Când eram în opoziție - fiind primejdioși pentru guvern - , acesta trebuia , în interesul " ordinii publice" să fie permanent informat despre cine a fost la noi și cât a stat . " Fără **Siguranță** , **nu se pot governa statele**, iar fonduriel Ordinii Publice nu ar trebui sporite într-una dacă **Siguranța** nu ar fi în treabă . "

Vaida / 1945 , retro' 37

▣ Pactul Maniu -Codreanu

▣ Cartelul Vaida -Tătărăscu

" Cu Căpitanul **m-am întâlnit ultima dată** în preajma **alegerilor conduse de Tătărăscu** (de fapt de Franasovici) .Mă interesa să aflu autentic **dacă face înțelegerea cu Maniu și Gh.Brătianu . Dânsul mi-a confirmat** că - chiar de la întâlnirea noastră- **va pleca la Maniu spre a încheia nu un pact electoral , ci o înțelegere de ajutor reciproc** , contra ingerințelor electorale.

" Astfel m-am văzut constrâns să închei și eu , pentru Frontul Românesc, cartelul cu liberalii .

Rezultatul l-a compromis nedibăcia lui Franasovici , acesta admitând - încrezuți cum erau ai lui Dinu ! - ca bătrânii să fie pre copleșitor capete de liste , obișnuiți să primească mandatele de-a gata , fără trudă, prin matrapazlăcurile administrației , jandarmeriei și cu ajutorul fondurilor , firește, în numele naționalismului constituțional , democratic liberal "

Al.Vaida / [1945] / retro'

Guv.Goga . Dizolvarea parlamentului .Fixarea alegerilor pentru 4 - 6 mart.'38

(**anularea alegerilor**)

---

39. Direcția generală a poliției, Secția I-a , Raport , 18 mart.'38, retro

Al.Vaida - Voevod / relațiile cu Maniu / " nașul" G de F / omul regelui / ,18 mart.'38, retro'
[Atenție LD ! : în document acest punct nu există. Am introdus eu doar textul din sumar, unde era trecut]

---

40 .) Armd.Călinescu , Însemnări ... ,/ dizolvarea parlamentului / fixarea alegerilor /18 ian.'37

Audiență la rege. Aprobă decretul cu schimbarea semnelor * [electorale]
Rex îmi spune că a vorbit cu Vaida și l-a îndemnat la o înțelegere cu centristii [adică cu grupul disident PNT] Vaida ezită .

*Notă . Parlamentul a fost dizolvat la 18 ian.

S-au hotărât **alegeri pentru 4 martie** (Cameră și Senat) , respectiv **5-6 mart** (județene)
S-au desființat vechile semne .În locul lor , **puncte**
(A.I.C., fond Casa Regală , Carol II , dosar 33 / 1938 , f. 416, 731)

" **Vorbesc mult cu Urdăreanu** . Îi spun că **primirea lui Maniu [la Rege] ar fi catastrofală**
pentru noi.Ultimul argument contra lui , ar cădea. E de acord, renunță .[-----]

Urdăreanu îmi spune că-l **va chema pe Tilea și-l va împinge la înțelegere cu noi** .

[-----]

Armd.Călinescu / 18 ian.'38

---

41 .)